

DLA Értekezés

**Vadász Bence
Ybl díjas építész**

**Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Kar (PTE-MIK)
Breuer Marcell Doktori Iskola**

2016

ÚTON A MODERNTŐL A MIMALIZMUS FELÉ

**AVAGY
EGY ÉPÍTÉSZ PÁLYA ÁLLOMÁSAI HÁROM ÉPÜLET TÜKRÉBEN
(NAGYPAPÁTÓL DÉDUNOKÁIG)**

Témavezető:

Mentor:

Ajánlás

Ezt a disszertációt Bachman Zoltán építész emlékének ajánlom.

Tartalomjegyzék

| | | |
|------------|---|----|
| I. | Szakmai önéletrajz | 8 |
| II. | Előzmények | 15 |
| II.1. | A dinasztia | 15 |
| II.2. | Vonzalom a modern építészet felé | 20 |
| III. | EGY ÉPÍTÉSZ PÁLYA ÁLLOMÁSAI HÁROM ÉPÜLET TÜKRÉBEN | 22 |
| III.1. | Első állomás – MARGIT HÁZ | 23 |
| III.1.1. | Útkeresés 1. | 24 |
| III.1.2. | Előképek | 24 |
| III.1.2.1. | Általános előkép: „Modernisták, BAUHAUS” | 24 |
| III.1.2.2. | Személyes előkép: Nagypapa - Vadász Mihály | 24 |
| III.1.2.3. | Meghatározó előkép: A környezet modern házai | 25 |
| | a./ - Domány Ferenc és Hofstätter Béla – Margit Krt. 15-17 – „Dugattyús Ház” (1937-38) | 25 |
| | b./ - Kozma Lajos Átrium Filmszínház épülete – (1936) | 26 |
| | c./ - Dúl Dezső – „Lottó Ház” – Margit Krt. 27 (1959) | 26 |
| | d./ - Perczel Dénes, Id. Janáky István, Mináry Olga – Frankel Leo u. 2-4 – „Bambi Ház” (1957) | 26 |
| III.1.3. | A megtalált építészeti irány – a BAUHAUS és a budapesti modern | 27 |
| III.1.4. | Az épület építészeti ismertetése | 27 |
| III.1.5. | Az épület elismerése, díjak és méltatások | 38 |
| III.1.5.1. | .Rövid recenziók | 38 |
| III.1.5.2. | Részletes elemzések, kritikák az épületről | 40 |
| | a./ Borvendég Béla: Vadász kaland a Tölgyfa utcában | 40 |
| | b./ Bojár Iván András: Irodaház a Tölgyfa utcában Gyógyír egy ostoba korszak sebhelyére | 45 |
| | c./ Lovas Cecília: Játék az építészettel – Margit ház a Tölgyfa utcában. | 47 |
| | d./ Beszédes Rita: Bp. II. ker. Főépítésze – Méltatás | 49 |
| III.1.5.3. | Építészeti díjak, elismerések | 50 |
| III.1.6. | A siker titka | 51 |
| III.2. | Második állomás – „FECSCHE HÁZ” | 52 |
| III.2.1. | Igény a továbblépésre | 53 |
| III.2.2. | Útkeresés 2. | 53 |
| III.2.3. | Előképek | 53 |
| III.2.3.1. | - De Stijl – Rietveld – formálás és színek | 53 |
| III.2.3.2. | - Dúl Dezső építésze és bátorsága | 54 |
| III.2.4. | A megtalált építészeti irány - De Stijl | 55 |
| III.2.5. | Az épület építészeti ismertetése | 56 |

| | |
|---|---------|
| III.2.6. Az épület utóélete, méltatások |67 |
| III.2.6.1. Részletes kritika, ismertetések |67 |
| III.2.6.2. Építészeti díjak, elismerések |69 |
| III.2.6.3. További megjelent kiadványok, publikációk |69 |
| III.3. Harmadik állomás – BUDAKEZSI BÖLCSŐDE |70 |
| III.3.1. Igény a továbblépésre |71 |
| III.3.2. Útkeresés 3. |71 |
| III.3.3. Előképek |72 |
| III.3.3.1. - Luis Barragán építészete |72 |
| III.3.3.2. - Alvaro Siza néhány épülete |73 |
| III.3.3.3. - Marcio Kogan építészete |76 |
| III.3.4. A megtalált építészeti irány - Minimalizmus |78 |
| III.3.5. Az épület építészeti ismertetése |78 |
| III.3.6. Az épület utóélete, méltatások |90 |
| IV. ÖSSZEGZÉS |94 |
| V. FELHASZNÁLT FORRÁSOK, SZAKIRODALOM |95 |
| V.1. - Internetes oldalak |95 |
| V.2. - Felhasznált források |96 |
| V.3. - Felhasznált irodalom |96 |

Mottó:

“Nem akkor alkottál tökéleteset, ha már nem tudsz mit hozzátenni, hanem ha már nem tudsz mit elvenni belőle.” (**Antoine de Saint-Exupéry**)

I. SZAKMAI ÖNÉLETRAJZ

Budapesten, 1964. 10. 22-én születtem. Anyám, Pöhl Veronika főiskolai tanár; apám, Vadász György Kossuth díjas építész, egyetemi tanár, a Nemzet Művésze. Négy gyermekem, - Márk 23,- Bori 18, - Berta 5, - Vilma 3 éves. Feleségem Dávid Ágnes statikus.

1. Tanulmányok

| | |
|------------------------------|-------------|
| BME Építésztechnológiai Kar | 1983 - 1988 |
| MÉSZ Mesteriskola XI. ciklus | 1990 - 1992 |

2. Munkahelyek

| | |
|---|------|
| - ARTUNION – Széchenyi Építész Stúdió - tervező | 1988 |
| - Pécsiterv budapesti irodája – vezető tervező | 1989 |
| - 1990 | |
| - Vadász és Társai Építőművész Kft. – vezető tervező | 1991 |
| - V.T. Design Bt.- irodavezető | 1995 |
| - Vadász és Társai Építőművész Kft. – irodavezető helyettes | 1999 |
| - Vadász és Társai Építőművész Kft. – irodavezető | 2000 |

3. Szakmai tagságok, funkciók

| | |
|--|------------------------|
| - MÉSZ – rendes tag | 1988 |
| - ÉTE Színdinamikai Szekció – rendes tag | 1988 |
| - MÉSZ Mesteregylet | 1992 |
| - MÉK – rendes tag | A MÉK megalakulása óta |
| - MÉSZ Tagfelvételi Bizottsága | 1997-től |
| - MÉSZ Kiállítási Bizottság – társelnök | 1997 |
| - MÉK Etikai Bizottság – jelölés | 1999 |
| - BÉK – küldött póttag | 1999 |
| - BÉK – küldött | 2000-től |
| - BÉK – XIII. ker. kamarai megbízott | 2000 |
| - Pro Architectura Díj Bizottsági – Tag | 2005 - 2008 |
| - Építőipari Nívódíj Bizottság – Tag | 2004 – től |
| - Központi Építészeti Tervtanács – tag | 2008-től |
| - Országos Szabadalmi Hivatal – Szerzői Jogvédelmi Bizottság – Tag | 2010-től |
| - Leányfalu Építészeti Tervtanács tag | 2009-től |
| - VI. kerületi Építészeti Tervtanács tag | 2011-től |
| - Magyar Építőművészek Szövetsége Elnökségi tag | 2012-től |
| - Óbuda Építészeti Tervtanács tag | 2013-től |
| - MMA nem akadémikus köztestületi tag – közgyűlési képviselő | 2014-től |

4. Tudományos, - oktatási tevékenység

| | |
|---|-------------|
| - Mesteriskola – XI. ciklus | 1990 - 1992 |
| - BME Építésztechnológiai Kar – meghívott oktató (másodállás) | 1989 - 1996 |
| - BME Építésztechnológiai Kar – Diplomatervezési konzulens opponens | 1997 - 2000 |
| - Ybl Miklós Főiskola –tervezési külső konzulens | 2000 |
| - BME Építész Kar – Középület Tervezési Tanszék külső konzulens | 2001 |

- Több, mint 20 éve veszek részt az egyetemi és főiskolai oktatásban, - a BME Építész mérnöki Kar Középülettervezési, Lakóépülettervezési, valamint Rajzi és Formaismereti Tanszékein, - és az Ybl Miklós Főiskolán – külső óraadóként, rendszeres előadóként, tervezési konzulensként, ill. diplomaterv opponensként, vagy a diploma bizottságban. Előadásokat tartottam a Soproni Egyetemen, opponensként a Pécsi építész képzést is segítem.

5. Jelentősebb meg nem valósult tervezési feladataim:

| | |
|--|-----------|
| - Társasház a Hegedűs Gyula utcába | 1989 |
| - Társasház a Csengery utcába | 1989 |
| - Családi villa Abu Dhabiba | 1989 |
| - Balatonöszöd – ötszintes szálloda | 1989 |
| - A budai vár köztér és sétány rendszere | 1989 |
| - TECHNOMARK vendégház a XII. kerületben | 1990 |
| - Bp. I. ker. Váralja – irodaház | 1990 |
| - Mátrászentimre – üdülőfaló | 1991 |
| - Sopron, 12 lakásos társasházi saroktömb | 1995 |
| - Széher u. OTP társasházak | 1996 |
| - Pasarét – „Pasa Park” – bevásárló, kulturális, sport, szálloda kp. (br. 43.000m ²) | 1997 |
| - Kerepesi út – Hungária krt. saroktömb – 760 szobás szálloda | 1997 |
| - János Hegyi Kilátó rekonstrukciója | 1998 |
| - Székesfehérvár – Szent István emlékmű | 1999 |
| - Budakeszi városközpont – tanulmányterv | 1999 |
| - Bp. IX. Millenniumi Városközpont 10. tömb (85.000 m ²) | 2000 |
| - Bp. IX. Millenniumi Városközpont 7/b Tömb – szálloda | 2001 |
| - 70 lakásos társasház a Káldy Gyula utcába | 2001 |
| - „Hosszúréti lakókörnyezet” – II. tömb társasházai – 200 lakás | 2002-2003 |
| - Rózsadomb Apartman-ház – volt SZOT Szálló | 2002-2003 |
| - Magyar Rádió RT Új Székháza | 2004 |
| - Bp. V. József Nádor tér 1. – ötszintes szálloda | 2005 |
| - Bp. XI. „Kopaszi Gát” – Gyalogos híd – eng.- és kiviteli terv | 2005 |
| - Bp. XI. „Kopaszi Gát” – Strand Főépület engedélyezési terv | 2005 |
| - Bp. XI. „Kopaszi Gát” – Irodaház a Budafoki útra | 2005 |
| - Bp. XI. „Kopaszi Gát” – 800 lakásos lakópark – elvi engedély | 2005 |
| - Bp. XIII. ORCO Irodaház a Duna-partra | 2005 |
| - Millenniumi Városközpont „Haller kapu” irodaház – CEU központ | 2006 |

6. Megvalósult munkák:

a.) Lakóépületek

| | |
|---|----------------|
| - Bp. II. Zöldlomb u. hatlakásos társasház | 1990 |
| - Bp. III. Remete köz – Családi ház | 1992 |
| - Törökbálint – Családi ház | 1993 |
| - Bp. III. Jablonka u. – Családi ház | 1993 |
| - Budakeszi, Mandula u. 11. – Ikerház | „Év Háza” 1995 |
| - Budaörs – Családi ház | 1995 |
| - Bp. II. Hímes u. – Családi ház | 1995 |
| - Bp. II. Csatárka u. 33. – OTP Ingatlan Rt – ikervilla | 1996 |

| | | |
|--|-----------------------|------|
| - Érd, Bor u. 51-53. – Családi-villa | | 1997 |
| - Váralja – Logodi utcai tetőtér-beépítés | | 1998 |
| - Budakeszi, lakópark I. ütem | Pest Megyei Nívódíj | 1999 |
| - Tihany – Óvár. Pálós családi nyaraló | | 1999 |
| - Családi kúria, Dusnok | | 1999 |
| - Családi villa Rákospalotán | | 1999 |
| - Budakeszi, lakópark II. ütem | | 2000 |
| - Családi ház az Ördög Árok mellett | | 2000 |
| - Szolnok, Városmajor út – 75 lakásos OTP lakópark | - Nívódíj | 2001 |
| - Bp. XI. Péterhegyi lejtő – 44 lakásos OTP lakópark | | 2001 |
| - Családi villa – Solymár - Gorondy Ház | - Pest Megyei Nívódíj | 2002 |
| - Szentendre – Családi ház a Hajnal utcában | | 2003 |
| - Bp. VI. Káldy Gy. u. 3 – 53 lakásos „HELÉNA Ház” | | 2003 |
| - Bp. XIII. Petneházy u. – „Origó-Ház” – 167 lakás | | 2004 |
| - Solymár családi ház és szobrász műterem | Pest Megyei Nívódíj | 2005 |
| - Bp. II/A. Cenk u – „Gallelo Ház” | | 2005 |
| - Bp. XIII. Béke utca – „Fecskeház” | | 2007 |
| - Bp. XIV. Egressy út – „Mandala-kert” 430 lakás – FIABCI különdíj | | 2008 |
| - Bp. II. Szemlőhegy u. 37 – 7 lakásos társasház | | 2008 |
| - Solymár – Ásvány u. – Családi Ház | - Pest megyei Nívódíj | 2007 |
| - Leányfalu – Családi Ház | - Pest Megyei Nívódíj | 2008 |
| - Szentendre Petyina u – saját családi ház | - Pest Megyei Nívódíj | 2011 |
| - Bp. X. Alkér utca – Péntek Ház | | 2013 |
| - Bp. XII. Diósárok utca – Társasház | | 2013 |
| - Bp. II. Orló u. 10 lakásos társasház | | 2013 |
| - Bp. II. Dombos u. – családi ház | | 2015 |
| - Diósd, Határőr út – Schlotter Ház | | 2015 |
| - Bp. XVI. Rajka u. 3 – Műemlék villa rekonstrukciója és bővítése | | 2015 |

b.) Középületek

| | | |
|---|----------------------|------|
| - Bp. V. Eötvös u. 3. – Bemutatóterem | | 1989 |
| - Bp. I. Széna tér – Gyorsétterem | | 1989 |
| - Bp. I. Szentháromság u. – Bp. V. Váci u. – Kristály Üzletek | | 1991 |
| - Szentendre – Bogdányi u. Üzletház | | 1992 |
| - Bp. I. Pauler u. – IBM bemutatóterem és iroda | | 1992 |
| - Bp. XI. Thán K. u. – Folprint – Trodat irodaház és nyomda | | 1995 |
| - Vaskút – Iskola és könyvtár | | 1997 |
| - Sopron – Festetich Major rekonstrukciója | | 1999 |
| - Bp. VI. Nagymező u. 14. – „Két Szerecsen” kávéház | | 1998 |
| - Budakeszi, Villám utca lakópark – III. ütem | | 2000 |
| - Bp. II. Tölgyfa u. – „Margit Ház” irodaház | Pro Architectura Díj | 2000 |
| - Bp. IX. Máriássy u. – Nissan Székház | | 2000 |
| - Bp. XI. Trodat irodaház és nyomda | | 2001 |
| - Bp. XIII. Láng Sport és Szabadidő kp – Sportcsarnok | | 2003 |
| - Bp. XII. Istenhegyi út – MUTEX – Iroda és Apartman Ház | | 2003 |
| - Bp. XIII „Láng Sporttelep” – Tenisz épület | | 2007 |
| - Bp. XII. Istenhegyi út – Irodaház és Apartman | | 2007 |
| - Millennium Tower III. – Irodaház a Duna-parton | | 2008 |

(FIABCI díj, Építőipari Nívódíj)

| | |
|---|------|
| - Bp. XIII. Láng sport- és szabadidő központ „Főépület” | 2010 |
| - Újpest Polgármesteri Hivatal – Rathaus Keller | 2012 |
| - FIDESZ MPP Lendvay utcai székházának rekonstrukciója | 2013 |
| - Budakeszi Bölcsőde a Konth Miklós utcában | 2014 |
| - Bp. VI. Munkácsy utcai óvoda | 2014 |
| - Bp. V. Kossuth tér – Tér szint alatti - Kőtár és építéstörténeti kiáll. | 2014 |
| - Bp. V. Kossuth tér – Tér szint alatti - '56-os Forradalom Emlékhelye. | 2014 |
| - BVOP Bp. Kozma utcai Börtön bővítése | 2015 |

c.) Képzőművészeti alkotások

| | |
|--|-------------|
| - II. Világháború áldozatainak emlékműve (Pomáz, Nagyréde, Hetes, Gönc) | 1989 - 1995 |
| - Budai vár – várkapolna – oltár | 1990 |
| - Budai Vár – „Koldus Kapu” (Vadász György, Kő Pál, Lehoczky János) | 1995 |
| - Dunaújváros – Széchenyi, Kossuth emlékmű (Veres Kálmánnal) | 1998 |
| - Bp. VI. Káldy Gy u. 3 – „Szép Heléna” bronzszobor (Veres Kálmánnal) | 2003 |
| - Bp. V. Országház látogató központ – Wein János Emlékmű | 2015 |

7. Jelentősebb épülő, vagy építés előtt álló objektumok:

| | | |
|--|----------------|------|
| - Budakeszi, 25 lakásos „Barackos Lakópark” | átadás | 2015 |
| - Bp. XI. „Kopaszi gát” – gyalogos híd | kezdés | 2015 |
| - Millenniumi Vk. „Haller kapu” irodaház épületegyüttes | kezdés | 2015 |
| - Bp. IX. Üllői út 27. – Négycsillagos Szálloda | kezdés | 2015 |
| - Bp. IX. Csarnoktér – Négycsillagos szálloda | kezdés | 2015 |
| - Király utca 44. – Műemlék társasház rekonstrukciója és bővítése | átad. | 2016 |
| - Répáshuta – lakóépület BNP védelem alatt álló „magterületén” | átad. | 2015 |
| - Hunyadi utca 17 – lakóépület új tetőszintje műemlék környezetben | | 2015 |
| - BVOP Debreceni Börtön bővítése | kezdés | 2015 |
| - Bp. V. Markó u. – Állami Pénzjegynyomda belső átalakítás | kezdés | 2014 |
| - Nagycenk – Széchenyi Alajos Mauzóleuma – rekonstrukció | kezdés | 2015 |
| - Bp. XXII. Hasadék u. Családi villa | kezdés | 2016 |
| - Bp. VI. Paulay u. 39 – műemlék épület tetőszintű bővítése | tervezés alatt | |
| - Bp. XI. Bártfai u – Korai Fejlesztő Központi Épülete | tervezés alatt | |

8. Pályázati eredmények:

| | | |
|---|-------------------------------|------|
| - Magyar Nemzeti Színház helykiválasztás | - kiemelt megvétel | 1988 |
| - Üdülő és zártkerti épületek a Dunakanyarba | - megvétel | 1989 |
| - Új győri köztemető | - kiemelt megvétel | 1989 |
| - Magyar Nemzeti Színház | - kiemelt megvétel | 1989 |
| - Balatonfüred – Gyógy szálló | - II. díj | 1989 |
| - II. Világháború áldozatainak emlékműve | - I. díj | 1989 |
| - Balatonalmádi – városközpont | - I. díj | 1990 |
| - Muhi csata emlékműve | - III. díj | 1990 |
| - Leányfalu – 100 szobás szálloda | - mesteriskolai felvételi díj | 1990 |
| - Keszthely – Afrika múzeum | - II. díj | 1991 |
| - Budapesti Vidámpark rendezése | - II. díj | 1991 |
| - BUDANOVA Technopark – nemzetközi tervpályázat | - I. díj | 1992 |

| | | |
|---|-------------------------|------------|
| - Budapest V. Váci u. – „Váci Kapu” az EXPO-ra | - I. díj | 1992 |
| - „ÉV HÁZA” | | 1995 |
| - Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet | - Kiemelt megvétel | 1996 |
| - Dunaujváros – Széchenyi – Kossuth emlékmű | - I. díj | 1997 |
| - Pilisi Parkerdő Rt. – Információs Kp. | - II. díj | 1997 |
| - Budapest, „TRAFÓ” kulturális központ | - I. díj (megosztott) | 1998 |
| - „Pest Megye Építészeti Nívódíja” | | 1998 |
| - „Pest Megye Építészeti Nívódíja” | | 1999 |
| - Budakeszi, Bevásárlóközpont | - II. díj | 1999 |
| - Magyar Nemzeti Színház | - I. díj | 2000 |
| - „Katonai Emlékmű” Ópusztaszer (Veres Kálmánnal) | - I. díj | 2000 |
| - „Anonymus” Emlékszobor (Veres Kálmánnal) | - I. díj | 2000 |
| - Strabag Holding Irodaház | - rangsor nélkül | 2000 |
| - Bp. XIII. Szabolcs u. 100 lakásos önkormányzati bérház | - II. díj | 2001 |
| - Bp. XIII. Láng Sporttelep – Sportcsarnok és irodaház | - I. díj | 2002 |
| - Budaörs – Víztorony | - megvétel | 2002 |
| - Bp. XIII. ker. Béke u. „Fecske Ház” – megosztott | I. díj | 2003 |
| - BP. Millenniumi Városközpont – „Haller Kapu” | - II. díj. | 2004 |
| - Tervpályázat Budapest „Új Építészeti jeleire” | - Megvétel | 2005 |
| - Társasház a Bp. I. Toldy Ferenc utcába | meghívásos tervpályázat | 2006 |
| - Budapest Szíve - ötletpályázat | - Megvétel | 2006 |
| - Irodaház Biatorbágyra | - I. díj | 2007 |
| - Almádi - Óvoda | meghívásos tervpályázat | - II. díj. |
| - Baja – Trianon emlékmű | I. díj | 2008 |
| - Bp. XI. Móricz Zs. Krt – „Gomba” tervpályázat | Megvétel | 2009 |
| - Solymár Óvoda – meghívásos tervpályázat | | 2009 |
| - Budakeszi Bölcsőde | I. díj. | 2011 |
| - 1956-os Forradalom- és Szabadságharc Emlékműve – New York | III. díj | 2012 |
| - Bp. VI. Ó utca 29 – tetőszintek ráépítése | I. Díj | 2015 |

9. Kiadványok, publikációk:

| | | |
|--|------------|-------------|
| - Magyar Építőművészet | | 1989 |
| - Művészet | | 1989 |
| - Otthon | | 1991 |
| - Magyar Építőművészet | | 1991 |
| - Magyar Televízió – „Napraforgó” | | 1991 |
| - Velencei Biennálé – Acropolis Múzeum terve | | 1992 |
| - Otthon – „Posztmodern ház műemléki környezetben” | | 1992/10 |
| - Szép Házak – „Üzletház Szentendrén” | | 1992/10 |
| - Magyar Televízió – „Posztmodern épület Szentendrén” | | 1992/8 |
| - Családi Ház – Zöldlomb utcai társasház | | 1993 |
| - Szép Házak – Építész háza Budakeszin | | 1995/5 |
| - „Év Háza” – díj | | 1995 |
| - Magyar Televízió – Az új „Koldus – kapu” a Várban | | 1995 |
| - Ötlet – Érdi családi ház, - Üdülőépület Pátyra | | 1996 - 1997 |
| - Álomház 2000 - Sopron társasház, Érd – Családi villa | | 1997/10 |
| építész családi háza – négylakásos társasház | Budakeszi. | |
| 1998/1 | | |
| - a Bauhaus tisztaságával - | | 1998/2 |

| | |
|--|------------------|
| - zártkerti ház – modern villa – kő és hightech | 1998/3 |
| - Duna TV – Lakáskulcs – Építész háza | 1998 |
| - Új Magyar Építőművészet – Folprint – Trodat szolgáltatóház | 1998/6 |
| - Építész műhely – Érdi villa | 1998/1 |
| - Építész kiállítás – Budakeszi | 1998.06. |
| - MÉSZ – Kós Károly terem – „Vadász B. és Takács T. kiállítása” | 1998.10. |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 1998 |
| - Lakáskultúra – Budakeszi Társasház | 1999/5 |
| - Népszabadság – „Margit Ház” | 2000 |
| - OCTOGON – „Margit Ház” – „Játék az építészettel” | 2000/2 |
| - Népszabadság – Irodaház a Tölgyfa utcában | 2002.03.01. |
| - Alaprajz – Budakeszi lakópark - „Magától értetődő” | 2000/3 |
| - Octogon – Az építészet dichotómiája - Nissan székház | 2000/4 |
| - Új Magyar Építőművészet – „Vadász kaland a Tölgyfa utcában” | 2000/5 |
| - Kortárs Magyar Építészeti Kalauz | 2001 |
| - Építészeti Évkönyv | 2001-2002-2003 |
| - Családi Ház „A két muskétás” | 2002/2 |
| - OCTOGON Péterhegyi lakópark | 2002/3 |
| - OCTOGON Szolnok – OTP Lakópark – „Játékos modernizmus” | 2002/4 |
| - Családi Ház Építész-otthon, - Lakóparkok | 2002/3 |
| - Átrium Láng Sportcsarnok – „Modern Mannerism” | 2003/4 |
| - Építőművészet Láng Sportcsarnok – „Épület Kép” | 2003/3 |
| - Alaprajz Láng Sportcsarnok | 2003/4 |
| - Octogon Helena Ház – „Contra Aquincum Castrum” | 2004/1 |
| - Alaprajz Helena Ház | 2004/2 |
| - Házak- kertek Péterhegyi Lakópark – „Az arc egyik fele” | 2004/3 |
| - Népszabadság Heléna Ház | 2004 03. 31 |
| - Népszabadság Láng Sportcsarnok „Ha felnő a gyerek” | 2004 05. 12 |
| - Freiburg Építészeti kiállítás | 2004 |
| - Generációk Építészeti kiállítás | 2005 05.25–06.06 |
| - Who is Who? | 2005-től |
| - Ki Kicsoda? | 2005-től |
| - Magyar Építészet Referenciakönyve | 2005 |
| - Hír Tv – „Családmesék” | 2006 |
| - Átrium – „Felélesztett Bauhaus” | 2006/4 |
| - OCTOGON | 2007/1 |
| - Szép Házak | 2007/4 |
| - Lakáskultúra – Szentendre – Hajnal u. 5 | 2007/8 |
| - MTV 1 – Vadász Bence és a Dinasztia | 2007 10. 07 |
| - Modern építészeti értékek a XIII. kerület városképében | 2007 |
| - OCTOGON „Fecskeház” – „Pesti fecske Holland felmenőkkel” | 2007/1 |
| - Házak-Kertek - Szentendre cs. ház – „Átváltozások megszépítő kora” | 2007/6 |
| - Szép Házak - Gallelo Ház – „Dombokra tájolva” | 2007/4 |
| - Magyar Nemzet - „Alapszínek építésze” | 2007.09 11 |
| - Magyar Nemzet – „Nagy Arc” | 2007 09. 29 |
| - Házak-Kertek – szobrász műteremház – „Múltidéző iparos-ház” | 2007/09 |
| - 3. Ház - Vadász Bence portré | 2007 nov. |
| - ÁTRIUM – Elfalazott vízpart | 2008./6 |
| - OCTOGON – Tér, Hangulat, Inspiráció | 2008/4 |

| | |
|---|------------|
| - Házak – Kertek – Panorámára tájoltva | 2010/1 |
| - Budapest Modern | 2011 |
| - Építészfórum 2014 – Budakeszi Bölcsőde | 2014 |
| - Építészfórum – Bence Hegyi Kilátó tervpályázat | 2015 |
| - Szép Házak | 2015/3 |
| - Országház Könyv (Török – Wachslér) | 2015 |
| - Építészfórum – Kubista kompozíció Diósdon | 2015/08.01 |
| - Metszet – Visegrádi Városközpont Rendezvényépület – kritika | 2015/4 |

10. Irodalom

Négy verseskötve jelent meg:

| | |
|--|------|
| - „Jujj, ezt már megmondom...!” (gyerekversek) – Corvina | 2010 |
| - „Nagyon Állat” Kossuth kiadó | 2011 |
| - „Ilyen kis szerelmeses” Kossuth kiadó | 2012 |
| - „Vegyes vágott” Kossuth Kiadó | 2013 |

Irodalmi Díjak:

| | | |
|--|--------|------|
| - Gödöllői Irodalmi Díj Vers kategória | 3. Díj | 2012 |
| - Gödöllői Irodalmi Díj Vers kategória | 1. Díj | 2015 |

11. Díjak, kitüntetések

| | |
|--|-------------|
| - Pro Architectura Díj | 2001 |
| - Ybl díj | 2004 |
| - Diplomadíj | 1989 |
| - Év Háza | 1995 |
| - „Dunaújvárosért Érem” – a Széchenyi-Kossuth Emlékműért” | 1998 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 1998 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 1999 |
| - FIABCI Ingatlanfejlesztési Nívódíj (Margit Ház) | 2001 |
| - Wienerberger – Terca Homlokzatburkolat Díj – Családi ház kategória | 2002 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 2002 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 2006 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 2007 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 2008 |
| - Fiabci különdíj (Mandala Kert) | 2008 |
| - Építőipari Nívódíj – Millennium Tower III. | 2009 |
| - Pest Megyei Építészeti Nívódíj | 2011 |
| - MMA Köztisztviselői tagság – Képviselő | 2014 |

Budapest, 2016. február

Vadász Bence
építész

II. ELŐZMÉNYEK

II.1. A Dinasztia

Furcsa család vagyunk. Csupa építész és statikus.

Nagyapám – Vadász Mihály (1900-1967) – építész,
Apám – Vadász György (1933-) - építész,
Én – Vadász Bence (1964-) - építész,
Bátyám - Ifj. Vadász György (1955-) - statikus,
Feleségem - Dávid Ágnes statikus,
Unokaöcsém - Vadász Balázs (1982-) - építész. (V. M dédunokája)

Építész és statikus generációk követik egymást, különböző személyiségek élnek egymás mellett, dolgoznak és alkotnak együtt, segítve egymás munkáját. Mindenki a maga módján járul hozzá a Vadász Dinasztia építészeti kiterjedéséhez: legtöbbször ténylegesen, a mindennapi gyakorlatban-, máskor téren és időn átsugárzott gondolatokban-, néha pedig öntudatlanul, egymás sejtjeibe beépült genetikai üzenetekkel...

Nagypapa, Vadász Mihály a BAUHAUS kiváló építésze volt. Fiatalon Bauer Emil irodájában dolgozott, - itt ismerkedett meg későbbi társával Preisich Gáborral. 1933-ban építész irodát nyitottak Preisich és Vadász néven. Ebben az időben tervezték és építették – külön-külön és közösen – legjobb modernista alkotásaikat. A letisztult Modern-, a Bauhaus legpuritánabb, legképletszerűbb alkotásait komponálták közös irodájukban.

Ekkor épült a II. kerületben a Káplár utcai bérház, - vagy a Horthy Miklós úton (ma Bartók Béla út) a Simplon mozi és bérház. Ez utóbbi volt Budapest első, - építészeti stílusában is modern – mozi-bérháza, amit eredetileg is mozinak terveztek.

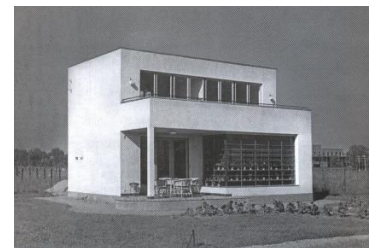




1934-35-ben együtt tervezték Budapest első modern bérházcsoportját – az un. OTI Házakat – a Köztársaság (régén Tisza Kálmán) téren.

A Második Világháborúig még számtalan budai- és néhány pesti családi házat és bérházat terveztek, - ezek a lakóépületek mind következetesen a Modern formavilágában komponált vegytiszta alkotások. Ilyen megépült házaik:

- 1935-ben a Bp. II. Városmajor utca 26/b bérvilla és a XIV. Őrs vezér út 52. családi ház,
- 1936-ban a Bp. XII. Bazin utca 20 alatti családi ház, a XII. Rácz Aladár út 46 alatti saját családi háza, vagy a XII. Tusnádi u. 34 családi ház,
- 1937-ben a Budapest I. Krisztina krt. 69 alatti bérház, és a II. Margit krt. 65 bérház,
- 1938-ban a Budapest I. Csalogány u. 4/d alatti bérház, vagy a Kossuth tér 18 alatti un. „Bauhit Palota”.



Nagypapa tehát csöndes-, visszafogott módon következetesen, egy építészeti stílust képviselt- és fejlesztett tökélyre. Baumeister módon az utolsó kilincsig kidolgozta az épületek részleteit és beillesztette azokat a „Nagy Egész”-be, a képletszerűen kidolgozott Modern stílusú kompozícióba.

A Modern építészet hazai – ha úgy tetszik „nemzeti” – válfaját igyekezett megteremteni. Nem nemzeti stílusjegyek-, vagy díszítések alkalmazásával, (hisz az nem illett a Modern szigorú, funkcionalista rendszerébe) – hanem egészen egyszerűen a környezetre való érzékeny reagálásokkal, - a városi szövetbe való belesimulással, vagy az illeszkedés finomságaival.

Kerülte a bombasztikus megoldásokat, - soha sem hivalkodott -, nem akart építészeti hittérítő lenni – egyszerűen csak jó házakat tervezett egy építészeti hang kikristályosodott alkalmazásával.

A háború után – haláláig – már „csak” tanított a Műegyetem Kivitelezés Tanszékén. Több építészeti témájú könyve jelent meg; 1938-ban az Építésvezetés, - 1952-ben az Építéstechnológia, - 1955-ben a Műegyetemi Előadások és 1959-ben a Városi Családi Ház (még egyszer – utoljára - Preisich Gáborral).

Apám, Vadász György Ybl-, Kossuth-, Príma Prímissima Díjas építész, a Nemzet Művésze. Mindent tud, amit az Építészetről tudni-, de főleg ÉREZNI lehet, - mindent járatlan utat kipróbált, - minden formából építkezett már! Nem „tudós építész”, nem részletekbe menő Baumeister, - szinte csak az építészet által kiváltott érzelmek érdeklik! Nincs kizárólagos saját „ösvénye”, - örök újrakezdő, útkereső! Nincsenek kőbe vésett saját stílusjegyei, az „értők” számára mégis felismerhetőek kicsiny munkái és nagyszabású alkotásai egyaránt. Mert vannak Jelei! De az Ő kéznymoi nem megfogható-, lerajzolható, vagy lefotografálható-, ismétlődő építészeti gesztusok, vagy csak-rá-jellemző szerkesztési elvek – hanem szeretetet sugárzó kompozíciók és részletek, - komikus-, drámai-, vagy épp gyermekien naiv és bájos képek és nézetek és színek és díszek.

Építészeti munkásságára ezért az eklektika jellemző. A jó értelemben vett, összegző és mindig más: Eklektika. És a személyiségéhez oly közel álló Romantika.

Bár apai ágon genetikusan is vonzódik a Bauhaus formavilágához, szereti a modern vonalvezetést (Beregszász úti Új Bauhaus társasházak – 1997-1998 - Miltényi Miltenberger Miklóssal, Váncza Lászlóval, Király Noémival és Ádám Ildikóval), - ugyanakkor fejet hajt a tornácos parasztházak ihlette népi építészet előtt (Szigligeti nyaralók 1970, és 1993 Basa Péterrel).



Izgatja a látszó nyersbeton durvasága (Bp. Jókai tér Medosz székház – 1975-79 - Mészáros Endrével), de nem fél zsolnai kerámiával burkolni modern épületeket (Bp. II. Árnas úti diplomata lakóházak – 1971-72 - Perczel Annával) sem.



Csinál „izmusokba” besorolhatatlan, nőtt jellegű „szikla-építészetet” (Gellért hegyi víztározó – 1975-81 - Széll Andrással), de boldogan és hittel komponál már-már az „organikus építészeti” alkotásai közé sorolható „nemzeti lelkületű” épületet is (Hannoveri Expo magyar pavilonja – 1999-2000 - Basa Péterrel és Fernezelyi Gergellyel).



Tud precíz, pontos és konstruktóri módon, bonyolult funkcionális rendszereket összehangolva komoly középületeket szerkeszteni (Tétényi úti kórház – 1971), - de örömet leli az apró, „üzenettel bíró” szoborszerű építészeti jelek-, kultikus terek megformálásában (Sénye – 2002 - „Isten Kemencéje” ökumenikus Kápolna).



Ha a funkció megköveteli, tervezőasztalán zabolátlanul és szabadon szaladnak vonalai a skicc-pauszon, használja az aszimmetriát (Erdőalja úti családi ház – 1976-77, - RAM Colosseum – 2008-2011 – Kováts Miklóssal és Vadász Balázssal), - de bevallottan vonzódik a szimmetriához, sőt az alaprajzilag végletekig leegyszerűsített, képletszerű alapformákhoz, a négyzethez és a körhöz (Sénye Kápolna, Szentendre Barackvirág úti Sajtó Háza stb.)



Dolgozott műemlék épületeken, felújítva és megőrizve azokat (Gellért Pezsgő Fürdő – 1975-79 – Fohl Mártával), - de műemléki környezetben emelt új foghíj épületei (Székesfehérvári un. „Polgár Házak” – 1994 – Váncza Lászlóval és Miltényi M. Miklóssal) még izgalmasabb kihívást jelentettek számára.



Tervez városi léptékű beépítéseket, szereti településtervezési feladatokat is (Zalaegerszegi városközpont un. „Csipkeházak” 1976-80 – Horváth Judittal, majd 1991-től Tekeres Ildikóval, Baja városközpont lakóépületei 1986-90 Nánay Évával és Specker Attilával, Pásztói városközpont 1991-93 Ádám Ildikóval és Vadász Bencével stb.), - mégis a másik véglet – a képzőművészeti alkotás, szobrászművész barátokkal (Mohács Nemzeti Sírkert, Muhi csata emlékhelye, József Attila emlékmű: „A Dunánál”, Gábor Áron Emlékmű Pasaréten, Szent István Emlékmű Somló-hegyen stb.) ami igazán izgatja. Olyan szobrász szerzőtársai-barátaival voltak-vannak közös, nagy sikerű munkái mint: Kő Pál, Melocco Miklós, Marton László, Kiss Sándor, Lessenyei Márta, Bencsik István, vagy Tóth Béla.





Talán csak a végtelenségig letisztított „minimalista” stílus nem található meg palettáján, nem azért mintha nem lenne képes a dolgokat sallangmentesen, csak a leglényegyet mutatva látni és láttatni, - de talán ezt a megfogalmazási módot túl száraznak, érzelemmentesnek érzi – Neki pedig lételeme az érzelmek közvetítése.

Fontosnak tartja, hogy egy épület funkcionálisan tökéletes legyen, hogy „működjön”, - de vallja: „A Szépség is egy funkció!”

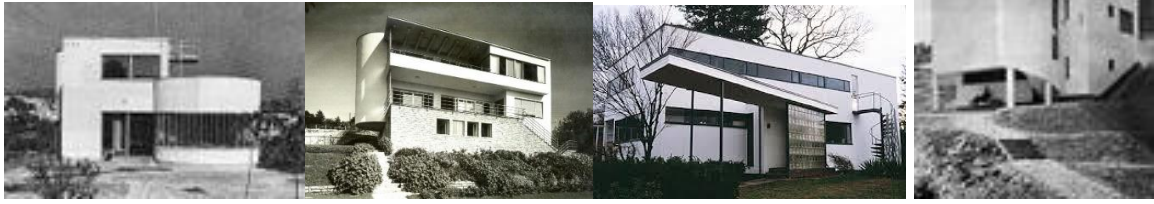
Apám Vadász György tehát tagadhatatlanul Reneszánsz Ember. Nagy szívvel, - csapongó fantáziával, - besorolhatatlan, mindig változó építésszel, - nagy, romantikus gesztusokkal és korlátokat nem ismerő emberi- és szakmai virtussal.

II. 2. Vonzalom a modern építészet felé

A fentiekből is látható, hogy fiatal építészként, - egy építész család harmadik tagjaként – számtalan közvetlen és kézzelfogható benyomás ért odahaza. Egyik oldalon a szigorú, már-már építészettörténeti jelentőségű- és távlatú BAUHAUS nagyapától, - a másik oldalon a kötöttségektől szinte mentes, állandóan megújuló romantikus mai „eklektika” apámtól. Széles skálán mozgott a konkrét és objektív (megépült házak, kézzel fogható tervek, vázlatok, skiccek, kiállítások és főleg: építészeti beszélgetések), - de az elvont és szubjektív (érzések, színek, épületek illata és rácsodálkozás egy-egy részletre, vagy fotók és anekdoták stb.) hatások sora, - amelyek egymásra is hatva meghatározták építészeti hozzáállásomat.

De talán mert a fiúk mindig kicsit szembefordulnak az apjukkal és új utak felé kacsintgatnak, - vagy mert az öröklődés sem teljesen egyenes vonalú és közvetlen, hanem kis kitérőkkel „ló-lépésben” hat igazán a második generációra – hozzám kicsit közelebb állt nagypapa építészeti világa, és egyáltalán; az az építészeti kor és modernista felfogás, amely meghatározta a '30-as évek építészetét.

Walter Gropius Dessau-i Bauhaus épülete, - Ludwig Mies van der Rohe baerelonai német pavilonja, - Le Corbusier Villa Savoye épülete, - vagy éppen itthonról Molnár farkas nagyszerű villái és a Szentföld templom tervei, - Kozma Lajos bravúros nyaralói, kitűnő családi háza és Átrium Mozi épülete, - Fisher József képletszerűen tiszta lakóépületei, - de ugyanígy Breuer Marcell belsőépítésze, bútorai és az 1930-as években megépült első lakóháza Wiesbadenben „a Harnischmacher-ház! Min-mind olyan ikonikus alkotások-, alkotók és életművek, amelyeknek vizuális hatása észrevétlenül behálózott és öntudatlanul is elkezdte vezetni ceruzámat...



A Napraforgó utcai Bauhaus telep többszöri bebarangolása pedig végképp egyértelművé tette számomra : rá akarok lépni erre az „ösvényre.”



III. EGY ÉPÍTÉSZ PÁLYA ÁLLOMÁSAI HÁROM ÉPÜLET TÜKRÉBEN

III.1. Első állomás :

MARGIT HÁZ

(Budapest, II. kerület Bem József u. – Tölgyfa u. – Feketasas u.
saroktömb - Irodaház)

2000

III.1.1. Útkeresés 1.

Az úgynevezett „modern” építészeti hagyományok szeretete és tisztelete önmagában kevés kapaszkodó, - a hely-, az idő-, de legfőképpen a környezet kell hogy motiválja az építészt, hogy a stílusjegyeket-, a komponálás törvényeit, - az arányrendszert helyesen és adekvát módon alkalmazza a tervezés során. Ezért vártam az alkalmat-, a feladatot-, a körülmények kedvező „összeállítását”, - hogy kipróbálhassam magam. Hogy kiderüljön vajon „tévút” e amire készülök, - vagy átültethető egy a '40-es években lezárt és „kerek egész” építészeti formálás a XX. század végi építészetbe. Segít e nagypapa téren és időn át?

És 1999-ben megtalált a FELADAT!

Boldogan és ifjonti hévvel vettem bele magam a munkába.

Éreztem, hogy a főváros budai oldalának ez a tágabb területe, - a Margit krt. építészeti világa, - a környezet történelme egyaránt - végre szabad kezet ad számomra egy „mai modern” épület megkomponálására. Az építészeti program és a tervezési feladat nagyságrendje is beleillett a még csak gondolati szinten megfogalmazódó elképzelésbe.

III.1.2. Előképek

III.1.2.1. **Általános előkép: „Modernisták, BAUHAUS”**

Elsősorban a fotókról és a helyszíneken „élőben” is megismert Vadász-Preisich házak, - de építészettörténeti tanulmányaim „modern fejezete” nagy neveinek (Gropiustól, Mies van der Rohe-n át Le Corbusier-ig) életműve, - vagy a fontos magyar modernisták (Molnár Farkastól, Fisher Józsefen és Kozma Lajoson át **Breuer Marcellig**) munkássága, - mind-mind szeretettel taszigáltak a még ismeretlen ösvény felé.

A Napraforgó utcai Bauhaus telep többszöri bebarangolása pedig végképp egyértelművé tette számomra : rá akarok lépni erre az „ösvényre.”

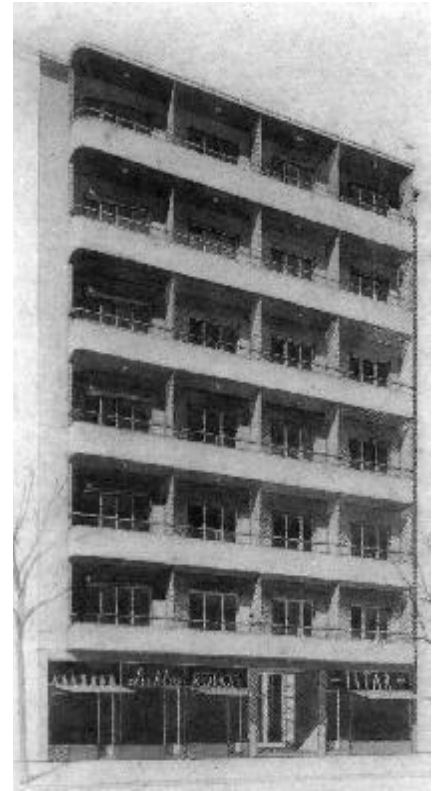
III.1.2.2 **Személyes előkép: Nagypapa - Vadász Mihály**

Nagypám egész életműve hatással volt – és most is hatással van – építészeti alkotómunkámra, - de az egyetem elvégzése óta vágyam volt, hogy valóban és konkrétan is kipróbálhassam magam ebben a stílári közegben, - hogy észrevétlenül és korszakokon átívelően párbeszéd alakulhasson ki nagypapa én unoka között. Szerettem volna térben- és építészeti produktumban is kifejezésre juttatni, hogy fél évszázaddal később is eljutott hozzám az „Üzenet”.

És 1999-ben elérkezett a pillanat, amikor ezt megtehettem! A Margit Ház megtervezésekor együtt volt - az az építészeti hely amely szűkebb- és tágabb

környezetének modernista előképei miatt alkalmas volt ennek az építészeti hangnak a befogadására, - és az idő, amely több alkotóban és az érzékenyebb befogadó közönségben is megérlelte a gondolatot, hogy a BAUHAUS elveinek elővétele-, a formavilág újraértelmezése termékenyen hatna a jelenkor építészetére.

Ebben a közegben indult el a tervezési folyamat, - első állomásként a történeti kutatással. Elsőként persze nagypapa alkotásait szemeztettem végig. Fontos építészeti példa volt számomra a Simplon mozi és bérház 1934-ből, - a Margit krt. 65 alatti bérháza 1937-ből (ez, a kiváló építészeti megfogalmazáson túlmenően térbeli közelsége miatt is viszonyítási pont volt számomra), és a Krisztina krt. 69 alatti bérháza szintén 1937-ből.



III.1.2.3. Meghatározó előkép: A környezet modern házai

a./ - Domány Ferenc és Hofstätter Béla – Margit Krt. 15-17 – „Dugattyús Ház” (1937-38)

A Margit krt. és a Rómer Flóris u. sarkán álló kiváló épület, nem csak fizikai közelsége miatt jelentett viszonyítási pontot a tervezés során. A gyönyörű modern bérház homlokzati anyaghasználata-, szalagablakainak ritmusa és kiképzése-, teraszkorlátjai mind-mind példaként szolgáltak. Izgalmasnak éreztem és követendő megoldásként alkalmaztam is a tömegek osztásának és elfordításának eszközét, amely – árnyékhatásaival még plasztikusabbá tette a kompozíciót. Külön szépsége a lakóépületnek az előcsarnok és a lépcsőház, amely vonalvezetésével és belső burkolatrendszerével önálló és fontos eleme a háznak. Igyekeztem tehát én is a saját tervezésem során az előcsarnok(ok)at fontosságuk szerint kezelni, - a burkolati játékok, összemetsződések és íves áthatások nálam is megjelennek.



b./ - Kozma Lajos Átrium
Filmszínház épülete – (1936)

A Margit krt. modern építészeti világának legfontosabb – már-már fogalom-számba menő – példája, és számomra tervezési előképe, Kozma Lajos Átrium Filmszínháza. Az épület arányai-, a szalagablakok részletei-, a lábazat és a felépítmény elválasztása-, a visszahúzott tetőszint – mind építészeti fogódzót jelentettek a „Margit Ház” megtervezése során.



c./ - Dúl Dezső – „Lottó Ház” – Margit Krt. 27 (1959)

Számomra is érdekes, hogy Dúl Dezső kiváló építész neve többször is elő kell forduljon ebben az értekezésben. Érdekes, mert hatása nem tudatos volt, szinte észrevétlenül hatott rám, - nélkül hogy előzetesen behatóbban ismertem volna építészeti munkásságát, vagy bármely házát tudatosan tanulmányoztam volna. Lehet, hogy ez a jó építészet ismérve? Hogy mindennemű elemzés nélkül is – csak önmaga létével – hat a befogadóra? A laikusra és a szakmabeli is egyaránt?

Bárhogy is – Dúl Dezső Margit körüti „Lottó Ház”-a, mindenképp fontos építészeti tett – és már csak térbeli közelsége miatt is visszahatott az én későbbi tervezési folyamatomra is.

A „dobozként” kiugratott

d./ - Perczel Dénes, Id. Janáky István, Mináry Olga – Frankel Leo u. 2-4 – „Bambi Ház” (1957)

homlokzati elem, vagy a visszaugró főbejárati sík egyaránt elgondolkodtató részletek voltak.



A térben legközelebbi építészeti előkép számomra a Feketesas utcában a Bem tér sarkán magasodó un. „Bambi Ház” volt, - amely szikár egyszerűségével, markáns „doboz-szerűségével” és földszinti körpillér sorával hatott rám, - de tovább erősítette bennem azt az alapgondolatot is,

hogy homlokzatburkolatként fehér mészkövet alkalmaznak a Margit Házon.



III.1.3. A megtalált építészeti irány:

BAUHAUS és a budapesti modern

A „geinus loci”-, a környezet meghatározó építészeti alkotásai, - a nagyapai szellemi örökség és valamennyi elméleti- és épített előkép megerősített benne, hogy aktuális tervezési feladatom – a MARGIT HÁZ irodaház - a BAUHAUS egy újrafogalmazott formanyelvén kell megszülessen.

III.1.4. Az épület építészeti ismertetése

MARGIT HÁZ

Bem J. u. – Tölgyfa u. – Feketesas u. által határolt saroktömbre tervezett irodaház

A helyszín forgalmi, városképi szempontból is igen értékes területe a fővárosnak, - hiszen a budai oldal egyik fő közlekedési tengelyében, izgalmas építészeti környezetben helyezkedik el, közel a Duna-parthoz.

A sarokfoghíj beépítésére az RRT is kitér, meghatározva a beépíthetőség ajánlott vonalát, a térfalakot, és a szoba jöhető használati funkciókat. Tervünk az RRT figyelembevételével, többszöri városrendezési, közlekedéstechnikai, benzinkút technológiai, hidrogeológiai, tűzvédelmi, szerkezeti, lifttechnológiai, gépészeti, elektromos, környezetvédelmi, valamint megbízási és beruházói konzultáció után született. **Tervünket a II. ker. műszaki és városrendezési osztályai által felkért építész szakértő zsűrije is változtatás nélkül – dicsérettel - megvalósításra ajánlotta.**

A beépítés

Továbbviszi a zárt sorú beépítési módot, zárva a saroktömb térfalait, ugyanakkor vizuálisan, anyaghasználatában, mozgalmos fény-árnyék hatásában meg is osztva azt, - alkalmazkodva a kialakult épületszélességekhez, - architektúrájában felidézi a Rómer Flóris utcai „modern” társasház stílusjegyeit és építészeti hangulatát, - büszkén magán viseli a már ismertetett előképek kompozíciós elveit, részleteinek és építészeti gesztusainak újrafogalmazott stílusjegyeit.



A Bem József utca felől követi az ajánlott beépítési vonal visszaugrását, - kiöblösödést létrehozva a vele szemben már kialakult térsor folytatása és zárásaként.

A tölgyfa utca felől a tényleges telekhatártól visszahúzott homlokzati sík teret enged a múzeum felől érkező gyalogos forgalom sétánya számára, - így a Feketesas utca túloldalán a jövőben kialakítandó kereskedelmi, szórakoztató, kulturális centrumot gyalogos tengellyel is összeköti, belefűzi a város már kialakult szövetébe.

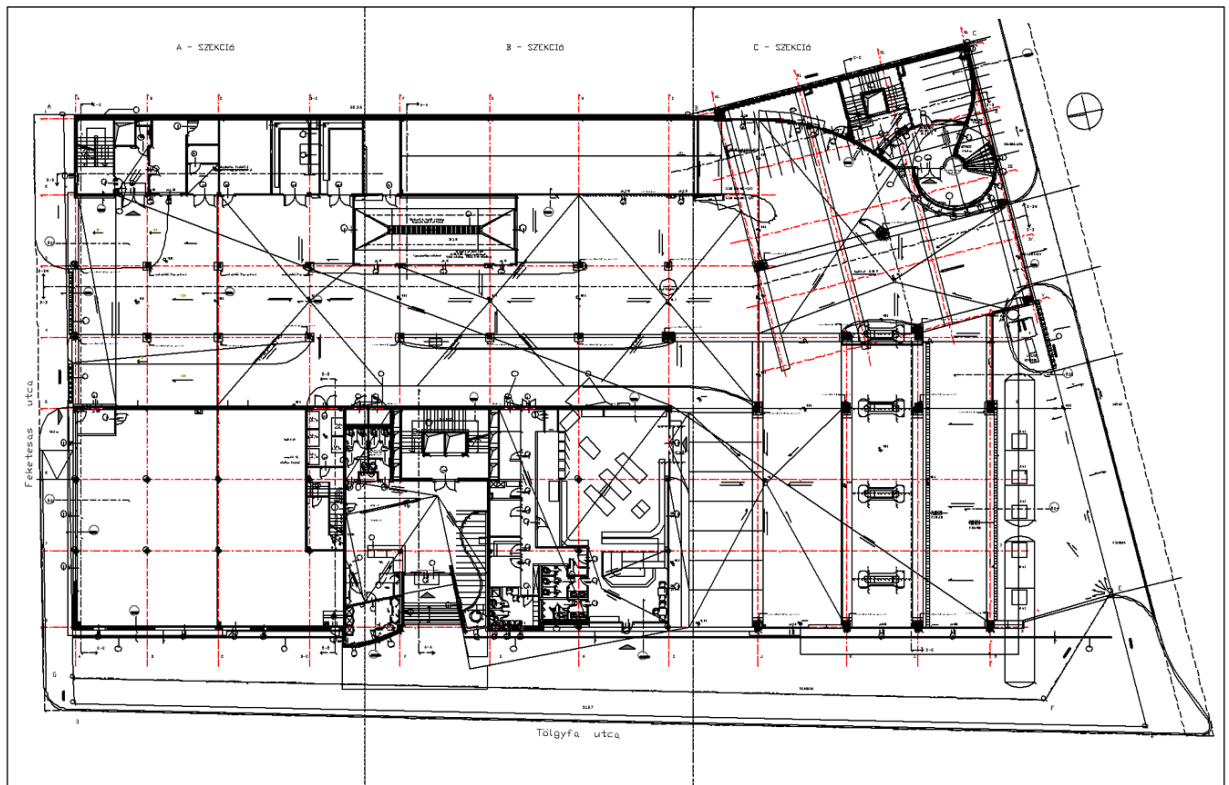


Alaprajzok, funkciók

Az RRT ajánlásait figyelembe véve a **földszinten** 4 állásos benzinkutat alakítottunk ki, a hozzá tartozó shoppal, és autómosóval, valamint un. frontparkolókkal. Ezt a zónát tűzvédelmi szempontból automatikus haboltó rendszer védi.

Ugyanezen a szinten kapott helyet egy diszponibilis helyiség, a hozzá tartozó parkolókkal.

A földszint e fedett-nyitott közlekedő zónája kétirányú gépkocsi mozgást, áthajtást enged a Feketesas és a Bem J. u. között.



Erről a vezérszintről közelíthető meg ellenőrzöten az épület négy irodai szintje, valamint a térszint alatti garázs, - amelyben az RRT által előírt gépkocsi tárolás dupláját tudtuk elhelyezni (145 gk.), részben gépkocsi-emeléses eljárással.

A több funkció egymás mellett élésének zavartalaná tétele miatt, és az irodai szintek átalakíthatóságának, szeparálhatóságának igénye miatt három gyalogos, vertikális mag alakult ki az épület súlypontjaiban:

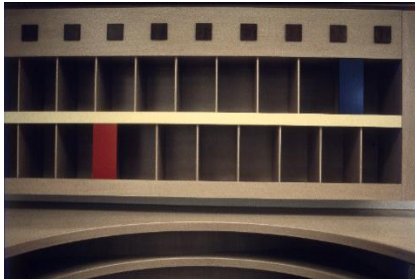
a.) irodai és vendégforgalom központi lépcsőháza 2 db lifttel,

b.) ellenőrzött irodai lépcsőház a Bem J. utcából, 1 db lifttel,

c.) kártyás, beléptető rendszerű füstmentes lépcsőház külön lifttel, mely mozgássérültek által is használható.



Az irodaház bejárati magjai is ezt a hármas elrendezést követik. A kényelmes **Tölgyfa utcai főbejárat** hangsúlyos eleme a főhomlokzatnak, - íves kőbástyája és elfordított, színes fémburkolatos pengefala „beszívó” hatással irányítja az ügyfeleket. Ebben a főbejárati előcsarnokban is visszaköszön a „Dugattyús Ház” belsőépítészeti gondolkodásmódja.



A **Bem József utcai bejárat** íves kőhengere dinamikus vonalvezetésével és anyaghasználatával éri el ugyanezt a hatást.

A **Feketesas utcai megközelítés,** kártyás beléptető rendszerrel

működik. E lépcsőház raszterében a földszinten kapott helyet a szeméttároló, a gázmérő, a trafó, valamint a 0,4 kV és a 10 kV-os kapcsolóhelyiségek és az autómósó gépészeti blokkja.



A (-1.) szinten 145 gépkocsi tárolására alkalmas mélygarázst alakítottunk ki, minimális háttérbázissal (műhely, raktár, gépészeti ill. víztartályok), CO érzékelő rendszerrel és mesterséges szellőztetéssel. Szintén a térszint alatt, de az épülettől függetlenül, földbe süllyesztve helyeztük el a benzintartályokat.

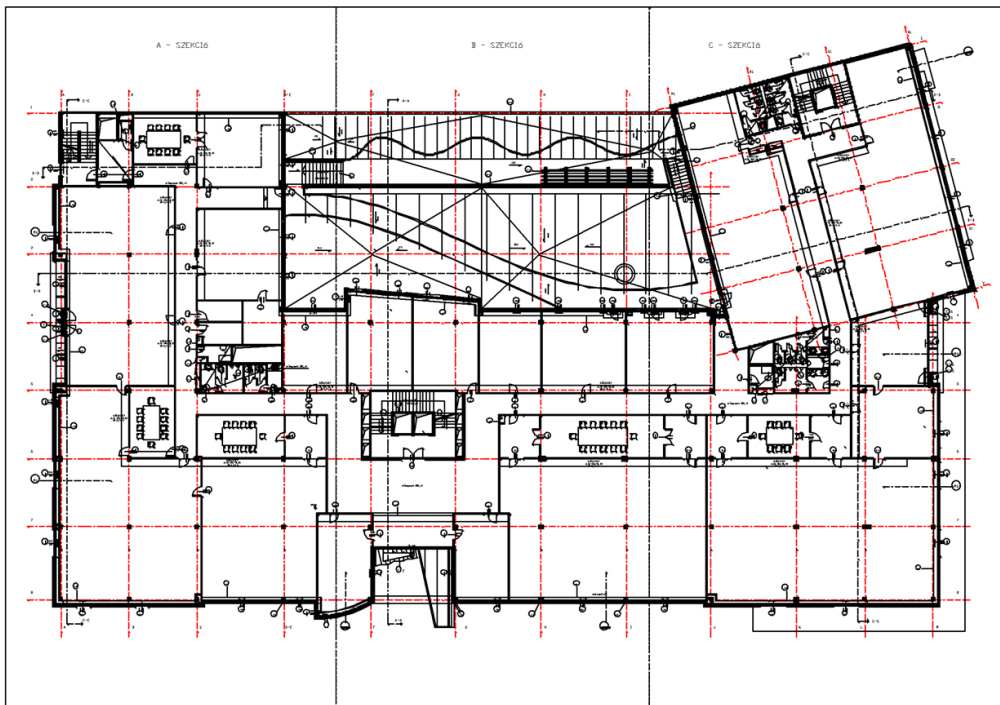
A földszint feletti „U” alaprajzú irodaszintek kialakítása középfolysós rendszerű, - ahol a kisterű irodák rendre a közrefogott belső, zöldtetős udvarra néznek, - a külső homlokzati zóna többnyire a nagyterű irodákat foglalja magába. Az irodai szintek fix pontjai a lépcsőházi magok, a vizes-csoportok, - valamint a gépészeti aknák.

Az első emelet csak a főbejárat feletti homlokzati visszaugrással tér el az általános szintek (2. és 3.) belső rendszerétől, - valamint a Tölgyfa utcai homlokzati kialakításával, - ahol a hátrahúzott üvegfal helyett végigfutó szalagablak szakítja meg a kőburkolatot.

Ezen a szinten megközelíthető a belső udvari zöldtető is, - amely szinteltolós kialakításával lehetőséget ad a földszinti gépkocsi áthajtó természetes megvilágítására is csakúgy, mint az elhelyezett 2 db pontszerű felülvilágító is.

Az általános szintek (+2. és+3.) funkcionális rendje, közlekedő rendszere és gépészeti, vizes, ill. lépcsőházi blokkjai a +1. szint logikáját. Ezeken a szinteken a homlokzati „sarokbástyákat” üvegfalak szakítják meg, amelyeket árnyékoló (és tűzvédelmi) vb. lemezek tagolnak. Az üvegfal-as kialakítású homlokzati szakaszok mögött álmennyezet készül, - a részben tömör homlokzatok mögött parapetben ill. a folyosók álmennyezetében vezetett gépészet szolgálja az

irodákat. (Az „üvegsliccek” előtt végigfutó vb. parapet-falaknak tűzvédelmi jellege is van.)



A tetőszinten visszahúzott beépítés kisebb traktusszélességgel követi az alsó szintek belső rendszerét. Az ezen a szinten kialakított járható teraszokat, az üvegfal-mezők fölött, lapos-hajlású, fémlemezfedésű szakaszok szakítják meg. A teraszokat tervezett zöldtetős mezők teszik humánussá. A legértékesebb tetőtéri sarokiroda (Bem J. u. – Tölgyfa u. sarok) egy fél-henger záródású, reprezentatív galériaszinttel bővül „hajóhídként” utalva, az innen már látható Duna közelségére. Íves árnyékoló előtetejével, fémburkolatával, az RRT ajánlása szerint építészeti hangsúlyt ad e fontos sarokpontnak.

A lapostetős zárófüdömen kapott helyet az összes gépészeti egység ill. helység (lift gépház., légtechnika stb.)



Közlekedés

A földszint egységei gépkocsival a Bem József utcában kialakítandó leállósávról nyugati irányból, ill. a Feketesás utca mindkét irányú sávjáról megközelíthetők. A lábakra állított épület alatt, e vezérszinten kétirányú gépkocsi-tengely köti össze a két utcát, melyről leágazva érhető el a benzinkút, a gyorsétterem, illetve az autómosó, - valamint ellenőrzötteen a gépkocsi rámpa. A parkoló-szinten belüli gépkocsi-mozgás egyirányú – így a körforgalom miatt a parkoló funkcionálisan áttekinthető, és a balesetveszély minimálisra csökken.



Szerkezet

Az épület 50 cm-es vízzáró vasbeton körítő falával és a 30 cm-es monolit vasbeton pince feletti födémjével dobozszerkezetté záródik a térszint alatt.

Az épület szerkezeti rendszere vb. pillérvázra épül, - jellemzően 6,00-6,40 m és 7,50 m-es, illetve 5,40 és 7,20 m-es fesztávokkal.

A vázszerkezetes épületet a lépcsőházi vasbeton magok, ill. vb. pengefalak merevítik.

Az épület szerkezetileg dilatált egységekből áll, a dilatációs tengely mentén megkettőződött a pillérsor.

A földszinten a benzinkút kútoszlopainak kívánt paraméterei, tengelytávolságai, - a gépkocsi közlekedés útvonalai miatt e sarkon a pillérváz néhány elemét ki kell váltani, - itt a teherhordást nagyobb keresztmetszetű kétszintes vasbeton keretek (50/80-70/100) veszik át, majd a földszint feletti födémről visszaáll az eredeti pillérváz rasztere. A pillérvázra szintenként alul-felül sík 27 cm-es vb. födémelek támaszkodnak, a tömör sarkokon a +1. szinttől konzolos kialakítással. (A födémelek alsó és felső vasalása között futnak az elektromos vezetékek védőcsövei illetve dobozai.)

A vázkitöltő falak 30 cm-es fokozott hőszigetelő képességű falazóblokkból épülnek – a belső udvari homlokzatokon illetve a Bem J. utcai elfordított egység utcai homlokzatán.

A kőburkolatos mezők szerkezete – a pillér-rasztertől konzolosan túlnyújtott vb. födémlemezek szélére épített 15 cm-es szigetelt monolit vasbeton falak, - amelyekre átszellőztetett légrést hagyva kerülnek a szerelt kőburkoló táblák.

A tetőszerkezet monolit vb. zárófödém, fordított rétegrendű lapostető, leterhelő kavicsréteggel, - a teraszokon járható tető kialakítással, a földszinti belső udvaron részben zöldtetős megoldással. A homlokzati üvegfalak fölötti lapos hajlású szakasz fémlemezfedése a vb. födémre támaszkodó szarufasor deszkázatára kerül.

Az épület válaszfalai többnyire szerelt jellegűek, gipszkarton térelhatárolással. Álmennyezetei fém tartószerkezetre függesztett fém vagy gipszkarton táblákból tervezettek.



Anyagok, színek

Az épület külső, tömör felületei fehér, matt-csiszolt – kötésben elhelyezett -, mészkő burkolatot (födémzéseken szürke kőcsíkokkal), illetve hófehér vakolatot (belső homlokzatok, illetve a Bem. J. utcai elforduló homlokzatszakasz, és a tetőtéri falszakaszok) kapnak a földszint felett, míg lábazatként matt szürke igényes kialakítású kőburkolatot. A főbejárati blokkban a Tölgyfa utcai homlokzaton, - a Bem. J. utcai kiugró emeleti homlokzati doboznál ill. a tetőtéri galériánál megjelenik a színes ill. a szürke fémburkolat, - csakúgy mint a 3. bejáratnál a Feketesas utcában. Ezekben a kiemelt, hangsúlyos homlokzati pontokon három erős és karakteres burkolatszín használtam, a pirosat, - kéket és sárgát. Ezek a színek a számomra oly kedves De Stijl művészeti-építészeti korszak sok alkotásának jellemző színei (Rietveld), - és már előre vetítik (vetítették) számomra egy csak évek múlva megfogalmazódó következő építészeti állomás lehetőségét...

A nyílászárók szürkére színezett fémszerkezetűek, - a közbenső mezőkben részben függönyfalként jelentkeznek.

Az épület fémkorlátai fekete színűre színterezettek.

A tetőszerkezet korcolt fémlemez fedésű szakasza színezetlen VM Zinc fémlemez vagy Rheinzink.

A kilátó galéria homlokzata is fémlemez.



Összefoglalva a tervek az RRT javaslatai és paramétereit alapján készültek, - úgy, hogy az épület nyugodt tömegével, homlokzati ritmusával, beépítési kontúrjával belesimuljon a környezet kialakult városi szövetébe -, ugyanakkor mozgalmasságával, anyaghasználatával, erős fény-árnyék hatásával, tetőtéri saroktornyával – izgalmas épített vizuális pontja legyen a városrésznek.

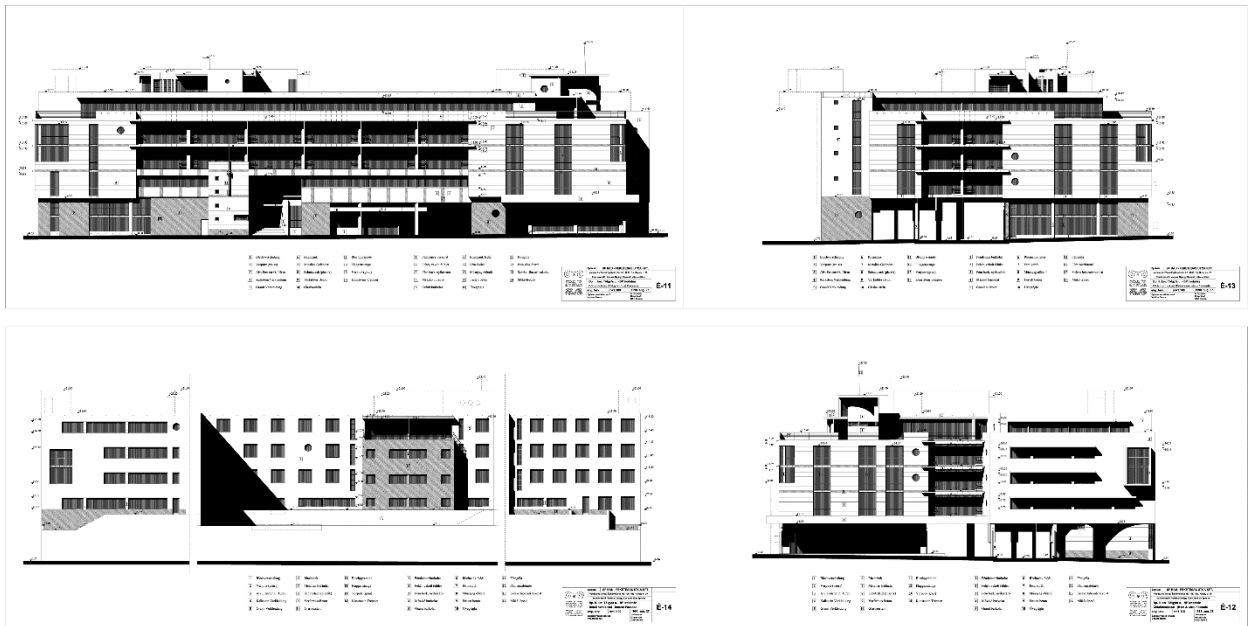


III.1.5. Az épület elismerései, díjak és méltatások

III.1.5.1. - Rövid recenziók

-„Vadász Bence Margit Háza nem törekszik azt a látszatot kelteni, mintha mindig is ott állt volna. De azt sem sugallja, hogy örökké ott kíván maradni. Csak megjelenik. Most. Mint a nagy színész. Aki csak úgy belép a színpadra. Nem tesz semmit. Nem pózol. Nem tesz teátrális gesztust. Mégis mindenki már csak rá figyel. Ő meg csak áll, derűs hetykeséggel, világos nyári ruhában, gomblyukában nagy sárga virág. Fején Girardi kalap. Mágikus öt másodperc. Aztán felcsattan a taps. Az ilyen jelenésre nincs recept. Sem tanodában, sem egyetemen nem oktatják. Nem tanítható, csak létezik.” (2000)

Borvendég Béla DLA
Ybl-díjas építész
címzetes egyetemi tanár
A MÉSZ örökös tb. elnöke



-„Vadász Bence az építészet legszebb funkcióját bontakoztatta ki, amikor erre a reménytelennek látszó városi szegletre olyan ház vízióját fogalmazta meg, amely új léptéket, használható teret, összességében jövőt ad az itt lakóknak, majdan dolgozni erre járóknak egyaránt.” „Könnyedség, szárnyalás, kellem, a Tölgyfa utcai ház gyógyír egy ostoba korszak poros lepedékkel fedett beszáradt sebhelyére. Nagyapák és unokák párbeszéde, melynek hangjai kanonizált formái közül törnek elő.” (2000)

Bojár Iván András
az OCTOGON Építészkritikai Műhely vezetője

-„Mit is mondhatnánk még? Úgy tűnik Van Doesburgnak, aki 1923-ban 16 pontban foglalta össze az építészet értelmét, igaza volt. Hisz nem kell egyéb, minthogy elementáris, ám semmiképpen sem monumentális, gazdaságos és funkcionális, nem szigorúan kubusos, dinamikus, színkezelésében pedig egyszerű, a dekorációt kerülő épület szülessen. Azt hiszem, egy hasonló most Budán látott napvilágot.” (2000)

Lovas Cecília
építész kritikus



-„A Fekete Sas – Tölgyfa – Bem József utcák által határolt új irodaépületet – a Bauhausra emlékeztető egyszerűség, valamint az igényes szerkezet és anyaghasználat ötvözete teszi rendkívül figyelemre méltóvá.” (2000)



Dr. Böhönyey János
Herder díjas építész
A MÉSZ tb. elnöke



III.1.5.2. Részletes elemzések, kritikák az épületről

a./ Borvendég Béla: Vadász kaland a Tölgyfa utcában. (Építőművészet - 2000. június 28.)

„Elemi iskolás koromban jártam erre felé utoljára. Talán hatvan éve. Az elsötétített vizsgálóban a fényes-fekete kötényes doktor néni a mellemre csúsztatta a hús-homályos üveglapot. – „Beszívod a levegőt, bent tartod, nem mozogsz” – Kemény kattanás hallatszott, aztán átható zümmögés. Később megint az ő hangja. – „Rendben, már lélegezhetsz. Fel lehet öltözni.” – Mára csak a fakuló emlék őrizte a piros téglás, összevont szemöldökű középületet. Mégis szinte azonnal ráismertem. Pedig az egykor csendes Tölgyfa utca nagyon megváltozott. Autó autót követ. Por, benzinfüst. A Bem József utca sarkán új, bárdolatlan küllemű irodaház. Láthatóan lakott, mégis slamposan befejezetlen. Mintha a soha nem működött szocializmus emlékműve lenne...

A házsor utcaképi szempontból akár jellegtelennek lenne mondható. Ámbár ezt a kakofóniát már akár karakteresnek is mondhatnánk. Annyira harsogó. Ahány ház, annyi lépték, annyi építészeti felfogás. Vagy annak elvetélt kísérlete. A baumeiszter eklektikától kezdve az Olcsó János spekulációs szecesszió át a székesfővárosi fontolva haladóig.

A szemben lévő térfal, *Vadász Bence Margit Háza* nem törekszik azt a látszatot kelteni, mintha mindig is ott állt volna. De azt sem sugallja, hogy örökké ott kíván maradni. Csak megjelenik. Most. Mint a nagy színész, aki csak úgy belép a színpadra, nem tesz semmit. Nem pózol. Nem tesz teátrális gesztust. Mégis mindenki már csak rá figyel. Ő meg csak áll, derűs hetykeséggel, világos nyári ruhában, gomblyukában nagy sárga virág. Fején Girardi kalap. Mágikus öt másodperc. Aztán felcsattan a taps. Az ilyen jelenésre nincs recept. Sem tanodában, sem egyetemen nem oktatják. Nem tanítható. Csak létezik.

A kompozíció rendkívül egyszerű. Az épület két sarka egy-egy bástyaszerű zárt tömeg. Köztük áttört hatású, szinte súlytalan épületszárny helyezkedik el, amit szintenként az árnyékolók vízszintes sávja tagol. Az egész könnyed, áttekinthető és természetes. Hogy e tömeg fölött még egy hátrahúzott tetőemelet magasodik, csak a figyelmes szem veszi észre.

Az építészek, (ha rosszul megy a bolt) sokszor sokat beszélnek és vitatkoznak arról, hogy milyen legyen az új ház és a meglévő környezet viszonya. A pengeváltásokba gyakran bekiabál az a laikus közvélemény is, ami – számos és távolról sem építészeti ok miatt – manapság nagyon is hajlamos a nosztalgiára. A téma különösen divatos lett a modernizmus trónfosztása – és nálunk – a kommunista rendszer összeomlása – táján. Mint ismeretes az egyik fő vádpont az volt, (s ez ma is) hogy az új materialista hit papjai és még inkább neofita hívői mindentudó gögjükben fittyet hánytak az örökölt épített környezetre (is). Le Corbusier például az egész lebontandó párizsi belvárost toronyházakkal javasolta beépíteni, mivel abban csak komfort és higiéné hiányát vette észre. Nos, ez ugyan tény, ámbár neki nem sikerült az, amit

Hausmann keresztülvitt anno. És amit Szegeden Lechner Lajos is megtett. Igaz a Nagy árvíz után. A második világháború után pedig tömegesen estek meg hasonló dolgok Európa tönkre bombázott nagyvárosaiban is. A mi lett volna ha? (ez esetben is értelmetlen kérdés). Tény, hogy (mindenfajta) modernizmus radikálisan fordult szembe a múlttal. A zseniális Boulez például arra biztatott, hogy robbantsák fel az operaházakat. És nem azért, mert tűzveszélyesek. Felhívását azonban szerencsére csak a hadvezérek vették komolyan és csak a Reichstag leégése után.

A modernizmus színrelépésének hozsannázó egykori populizmus azt hirdette, hogy minden, ami új szép. A mai azt sulykolja minden az ami régi, vagy legalább *annak látszik*. Az első szlogen optimista kicsengése máig kihallható, a mai a huszadik század borzalmaitól megrettent ember szorongásaira és tömeg ember műveletlenségére játszik rá. Nálunk az utóbbi hangok különösen a puha diktatúra agóniájának időszakában erősödtek fel. Nem mellesleg tényleges politikai természetű volt. Nem csoda, hogy fordulatot követően az archaizálás szinte kötelező gyakorlattá lett és esetenként ugyanolyan erőszakolt megoldásokhoz vezetett, mint egykor a lapostető erőltetése ott, ahol az ilyesminek se előzménye nem volt és komoly előnnyel sem járt.

A környezetbe illeszkedés mikéntje valójában mindenkor a korszak *önbizalmától* függött. A barokk dalolva ült a gótika nyakába. Az eklektika szemrebbenés nélkül gyomlálta ki a pesti Duna korzó pompás klasszicizmusát, a neogót fölényesen helyesbítgette a butuskának vélt középkorit. Korunkra egyrészt ebből a magabiztosságból semmi nem maradt. Másrészt a régészek egyre bővülő eszköztáruk birtokában gyakran patológus szenvtelenségével kezelik az ilyen ügyeket. Az önbizalom elpárolgásának sok oka van. Az emberiség a XX. században éppen elég gaszágot és ostobaságot követett el ahhoz, hogy háromszor is meggondolja miként nyúlkaljon bele az épített környezetébe, ha azt *sajátjának* vallja. A becsületes urbanisták pedig bevallják, hogy csak tüneti kezelésre képesek, a jövő tekintetében a gyakorlatban is megvalósítható elgondolásaik nincsenek.

A nosztalgikus építés mindenek ellenére is maszkabál. Gyakran nem más, mint az építészeti szempontból egyre műveletlenebb közönség előtti ügyetlen pukedli. A régi korok formáit még csak lehet utánozni, de az őket hitelesítő szellemiséghez csak a *kultúra teljességének* ismerete és átélése révén lehet eljutni. Ugyanabba a folyóba kétszer belépni nem lehet. (Akkor sem, ha az effajta mutatványok megtekintésére szóló belépőjegyek esetenként igen jó áron adhatók el.) Vélhetően ezért is kelendőek az épített környezetbe való jó beleillesztés szabályait ragozgató jó szándékú, ámde gyakran csacska traktátusok. Sőt rendelkezések. Nem mintha nem lehetne ökölszabályokat elősorolni, sőt bizonyos dolgokat kerek pereg megtiltani. A valóságban azonban minden eset más és más.

A tervező építész ilyen kérdésekkel nap, mint nap találkozik. Döntenie kell és minden döntése igen-nem típusú kell, legyen. Olyan, melynek aztán ki kell állnia a megvalósulás istenítéletét. A teória (ha le is írják) elszáll. A Ház marad.

A Margit Ház tervezője sem kerülhette meg az effajta elhatározásokat. Az általa választott gondolatmenet szerint a jó építészeti beilleszkedés kiindulópontja a megőrzésre érdemes térszerkezet, illetve az olyan jellemzők, mint a léptek, az *optikai karakter*, (ritmus, plasztika, anyag, szín stb.) felismerése és helyes értelmezése. Aztán el kell döntse, hogy az új épület fizikai és szellemi környezetben milyen szerepet játszhat, vagy kell ténylegesen játszék. Ha ez alárendelt, akkor szubrettként akár ki is kacsingathat a darabból. Ha viszont főszereplő, vagy kívánatos, hogy az legyen lévén környezete lepusztult és érdektelen, az új épület kisugárzott energiája kell az egész környezetet felvillanyozza. A lényeg tehát az, hogy a környezet meglévő és az új elemei közt vizuális *dialogus* jöjjön létre. Hogy ez aztán miről szól esetenként *szinte* mellékes. Csak az érti, akinek van szeme az architektúrára. Mégis. Az építészet éppen erről szól.

A Margit ház úgy illeszkedik bele a környezet nyelvzavarába, hogy szinte semmilyen forma referenciával nem él. A környezetet nem építészeti jelenségként, hanem *látványként* értelmezi.

A rá történő hivatkozást az új épület nagyméretű üvegfelületeire bízva létrehozza a meglévő valóság *virtuális* megfelelőjét. Az eljárás nem új, jóllehet külső térben csak azóta alkalmazható, mióta a hightech katalógusból kínálja a választható technikai lehetőségek sokaságát. Az *alkalmazási mód* az ami tanulságos.

A Margit ház Tölgyfa utcai homlokzata finoman tagolt. Az üvegfelületek mérete tekintélyes, de nem folyamatos. Ezért a vele szemközt lévő térfal képe nem egyszerű tükörképként, hanem felbontva, bekeretezett, a nézőpont mozgását követve változó képek soraként köszön vissza. Ami nagy lelemény. A film hatásossága gyakran nem azon múlik, hogy mit mutat a kép hanem, azon, hogy mit hagy el a valóságból. E vágás technika aztán átsegít a léptékváltás ama buktatóján is, ami minden olyan esetben keresztbe fekszik valahányszor az új épület nagysága lényegesen meghaladja a környezetében lévőket. Az utca szemben lévő házsorának pulzusa itt szaporán ver. Azt átvenni nem lehetett. Az említett két bástya közé szerkesztett nagy rend azonban csak távolról érzékelhető az épület valóságos tömegét pedig mintegy eltünteteti áttetsző köpenye. Az épület előtt elsétálva aztán felgyorsul az idő. Úgy tűnik, hogy a földszinten mindig történik valami. Hogy ténylegesen-e, vagy csak látszólagosan nem érdekes. A járókelő mindenestre az utcát viszonylag zárt térként – mintegy enteriőrként érzékeli -, holott a tényleges légtérarány az eredetinel tágasabb lett.

A Margit ház sajátos vonása, hogy funkcionális okokból három bejárata van és a lábai közé még egy benzinkutat is be kellett gyömöszölni. A megoldás e tekintetben is mód felett szellemes. Mindegyik bejárat jellegzetes, egyik sem teátrális. Inkább tréfásnak mondhatnánk őket ezt a hatást az általában visszafogott színvilágba váratlanul beletrombitáló plakát színek fokozzák. Ily módon mindegyik jellege egymás zavarása nélkül lehetett más és más.

A ház János arcú. Az egyik arca az utcáé. Pontosabban a leendő mindenkori bérlőké. És üzletfeleiké. Bér-irodaház. Nem túl flancos, és semmi

esetre sem snassz. Annyira igényes és el nem kötelezett, hogy a megcélzott (nemzetközi) piac bármelyik szereplője elfogadja, függetlenül saját nemzeti vagy kulturális hovatartozásától. A lábazat burkolata mindenestre tükörfényesre csiszolt (méregdrága) gránit. Nem a tervező akaratából. A belső térrendszer hasonló okok miatt a lehető legflexibilisebb. Az kellett legyen. Az udvar viszont egészen más világ. Az *magánterület*. Más a léptéke, másmilyen a megformálása, más a felhasznált anyagok palettája. Ez a világ is igényes. Ámde visszafogottan, bár mégis informális. Nem otthonos. Munkahely ingujjban. És mintha a *Bauhaus* szelleme lebegne a tetőkert felett. Az irodaszintek elrendezése olyan, hogy a nagyteres övezet az utca felőli traktusba került. A cellás irodák az udvarra néznek. Egyforma ablakok fegyelmezett során át tekingetnek ki az exetutivok és a menedzserek. Ha idejük engedi és ebben kedvüket lelik. A fehérre vakolt sima homlokzat szinte vakít a tűző napfényben. A derékszögű renddel hullámzó vonalak mentén kimért tetőkert incselkedik. Hely, amit gyakran talán használni nem igen fognak, de stresszt oszlató látvány. Mint a valaha kék Duna. (Ami ugyan innen nem látható, bár meglehet a reklám prospektus így igyekszik felszófolni a hely kívánatosságát). Az udvar koros építész számára minden esetre a valóságban soha át nem élt derűs és bizakodó fiatalság emléke. Kedves meglepetés.

A skatulyázgatni szeretők a Margit házat alkalmasint az *Új Bauhaus* mappába teszik. Ez a címke azonban nem csak henye, de félrevezető is. Az ilyen vignettáról első pillanatban németesen sprőd kockaház, hűvös dísztelenség, kajüt ablak, piszkafa oszlopok, tejüveg-gömb lámpabúra, vinklivas korlátok és hasonlóak jutnak a mai ember eszébe. Egyszóval szófukar őszinteség, a belső funkciók szemérmetlen mutogatása. Tény, hogy a Margit Ház egy része lábakon áll, van tetőkertje is, de ezektől eltekintve a szelleme távol áll a harmincas évektől. Nem akar és nem is tud ahhoz visszatérni. A belső funkciók külső megjelenését a program eleve kizárta. A weimári időkben az épület – némi botrányt kavarva – még elképzelhető volt használati tárgyként, vagy Corbunél lakógépként. Ma azonban már éles versenyben eladandó *szolgáltatás*, melynek csomagolása kényelmes, gusztusos, sőt jó esetben artisztikus kell legyen. Be lehet vetni (mértékkel) a hightech kínálta drága finomságokat is. Végére (kvázi) Európában lennének a Tölgyfa utcában is. A többletköltségek (ki van számítva) reális időn belül vissza kell térüljenek. Az udvari homlokzat viszont pénzt nem hoz. Legyen azért az is tetszetős, de ez már az építészre van bízva. Ettől eltekintve a puritanizmust el lehet felejtetni. Az már kiment a divatból. A pénzügyi befektető vélhetően ilyen házat ítelt finanszírozásra érdemesnek. Vadász a rendelésnél jobb és szebb házat tervezett. Így mindenki jól járt. A hozzáadott *szellemi többlet érték* ugyanis adómentes. Igaz külön nem is fizetnek érte.

Ha az egykori Bauhaushoz képest funkciók mutogatása a tervezőt nem érdekelhette, a teherhordó szerkezetből is csak annyit láttat, mint egy konzervatív dekoltázs. A kacskaringós csöveket és vastag madzagkötegeket álmennyezet rejti. Vadász olvasatában az egykori Új Építészet ma a funkcionalitást és a weimári manírok olyan kollekcióját jelenti, amiből a mai ízlés szerint válogathat. Vagyis éppen azt teheti, amire az alapító atyák egykor a legsúlyosabb átkaikat szórták. Bevallott Bauhaus nosztalgiája családi

örökség, személyes belső vonzalom. Ami hihető. Tűnődni csak azon lehet, hogy e kötődés követést, vagy megtagadást jelent-e valójában? Vizuális *divertimentót* látunk netán korabeli hangszerek mai kópiáján megszólaltatva?

A Margit Háznak vannak olyan sajátos vonásai is amit lehetetlen észre nem venni. Ámbár nem szembeszökőek. A déli homlokzat esetlegesnek tűnő megtörése, a közelében sebtében kitüremkedő sárga doboz, a tetőemelet végére biggyesztett kalap, vagy a Tölgyfa utcai bejáratot hangsúlyozó és a derékszögű rendszerre nyelvet öltő ferde sík stb. Mindezek a véletlen *titokzatos jelenlétére* utalnak. Rejtélyek melyek felpiszkálják a szemlélő kíváncsiságát, mert megfejtani őket nem tudja. Még akkor sem, ha beengedi a portás. A tervező viszont jól tudja, az ilyesmi avatott kézben felettébb hatásos eszköz.

A megtervezett véletlent a színpadon hihetővé teheti a jó színész. Az építészetben ezzel szemben ritkán hiteles. Ami azonban véletlen a szemlélő szemében még lehet kőkemény szükségszerűség a tervező számára. Ha maga is úgy akarja. Vadász éppen ezt tette, amikor az egyik eredeti telekhatárt választotta ilyennek. A derékszögű rendszertől való elhajlását makacs következetességgel vezette át az alaprajzba, a homlokzatba sőt a padlóburkolatok grafikájába is. Valószínűtlen, hogy egy ilyen gesztust Gropiusék annak idején díjaztak volna. Ha azonban jobban utána gondolunk, ez mégsem jópofaság csupán. Végére arról van szó, hogy a múlt, az eredeti térszerkezet geometriája legalább ráutalás formájában tovább él majd. Hogy ezt nem minden használó veszi majd észre? De hát ki ismeri saját géntérképét? Elég, ha felkapja fejét és néhány pillanatra megérzi más, racion túl világ létezésének lehetőségét.



A Margit Ház érdekes és kellemes épület. A szemlélő, aki a körséta után leül a földszinti kávézó árnyékot kínáló teraszán, hogy kávé szürcsölgetve pihentesse lábait csak azért érez némi csalódást, mert félóra múltán sem kelti fel a személyzet érdeklődését. Legalább megkérdezhetné valaki, mire is volna gusztusa? A ház azonban bizonyosan Vadász eddig legszebb trófeája, a szemlélő számára pedig felpozdító szellemi kaland. Nem katartikus dráma, de színvonalas és kitűnő szórakozás. No meg a sok új talmi építmény közül kimagasló bizonyosság arra, hogy *lehet* nálunk is jó építészetet csinálni. Bátorítás arra, hogy bármiként forduljon is a világ *kell*."

b./ Bojár Iván András : Irodaház a Tölgyfa utcában

Gyógyír egy ostoba korszak sebhelyére
(Népszabadság - 2000 március 1)

„Nehéz ügy. Úgy dicsérni egy fiatal építész teljesítményét, hogy mindjárt az apjáról szól az értékelés, nem sportszerű dolog. Végképp van ödipuszi komplexus is a világon. Az meg ritkán az apa számára gyötrő. Nos, Vadász Bence egyre erőteljesebbé formálódó építészete nem a feldolgozatlan apakép nyomasztó terhéről árulkodik, inkább tehetségéről és érettségéről. Ami pedig a felmenők szerepére vonatkozik, az csak a hagyomány jelenlétében ragadható meg. Az egyik legjelesebb hazai építészfamília belső hagyományában, amelyben a húszas-harmincas években működő nagypapa, Vadász Mihály, majd a hatvanas évek óta a legnagyobbak közé érő apa, Vadász György után a mostanában mindinkább előtérbe kerülő legifjabb Vadász is helyet kapott. Érdekes tehát röviden érinteni idősb Vadász szerepét is abban, hogy ifjabb Vadász autonóm alkotóként tervezett épülete sikeres létrejöttéről képet alkothassunk.

A Vadász-iroda a kilencvenes évek figyelmet keltően fontos építészeti szellemi műhelye lett, amelynek közössége néhány máris jelentős tervező pályakezdésének helyszíne. Néhány olyan, a legfiatalabb nemzedékhez tartozó építésznek, aki ma is az iroda kebelén belül dolgozik, mint Basa Péter vagy Fernezelyi Gergely és társaik, vagy éppen olyanoknak, akik már a maguk útjára léptek, mint Miltenberger Miltényi Miklós és Váncza László. E műhely létrehozásában múlhatatlan szerepet játszott idősb Vadász, aki szellemiséget, moralitást, életszeretetet és nagy szakmai tapasztalatot cserélt a fiatalokkal az általuk képviselt friss szellemre, új szemléletre. Ezen a szellemi közösségen kívül az említett nemzedék itthon legfeljebb Makovecz Imre köré szervezett Vándoriskola tervezőirodáiban, esetleg Cságoly Ferenc, Finta József vezette budapesti irodákban, vagy Dévényi Sándor pécsi és Bán Ferenc nyíregyházi stúdióiban formálódhatnak.

Itt Vadászéknál azonban nemcsak a megközelítőleg azonos nemzedékhez tartozók száma nagyobb a szokásosnál, de a műhelyen belül dolgozók körében hasonló építészeti eszmények is kibontakozóban vannak. Ha úgy tetszik, a Vadász György műhelyéhez tartozó kör – kilábolva a posztmodern divatkorszakából – elsőként nyúlt vissza a funkcionista modernizmus építészetiéhez, a nálunk többnyire bauhausi építészethez ismert tervezői szemlélethez, modorhoz, amelynek mellesleg egyik jelentős korai hazai képviselője a legidősb Vadász volt egykoron.

Vadász Bence friss budai épülete, a Margit Irodaház ma ezen irányzat legjelentősebb épülete. Magán viseli a stílus minden meghatározott karakterjegyét. A modern építészet legkorábbi, némi képzettársítással dór korszakának esztétikailag konzekvens megoldásait. Szabályos fehér kubus ez is, homlokzatain nemritkán a le corbusier-i hajómetafora komolyan vett kerek kajütablakaival. Lebegő előtetejű kisebb építmény, cinkkel borított íves háztaraj meredezik a sík tetőn. Kisebb-nagyobb elemek, amelyek gépészeti burkolatok ugyan, jó építész kezén azonban a szobrászi formálásra teremtenek alkalmakat. Bár Vadász Bence harmincöt évével a fiatal, megbízásai számát tekintve pedig a szerencsés építészet közé tartozik, ez a

legnagyobb megvalósuló terve, amely olyan léptékű és összetettséggű munka már, amelynek sikeres megoldása több egyszeri sikernél.

A Tölgyfa utca Buda egyik legszomorúbb, hangulattal semmi esetre sem rendelkező, emberi fogyasztásra pedig legkevésbé alkalmas utcája – volt. Vadász Bence az építészet legszebb funkcióját bontakoztatta ki, amikor erre a reménytelennek látszó városi szegletre olyan ház vízióját fogalmazta meg, amely új léptéket, használható teret, összességében jövőt ad az itt lakóknak, majdan dolgozni erre járóknak egyaránt. Elképzelt valamit, s az idea most, amikor az épület s környezete már-már működésbe lép, igazolja önmagát. A Tölgyfa utcai homlokzat ritmikusan sorolt fém féloszlopai, finom szerkesztésű kilépőerkélyei oldott és légies hatásúak, s erre az érzésre ugyancsak rászorul a járókelő ebben a nyomasztó utcában. A fényes mészkőlapokkal burkolt, majd azokat váltó érdes felületű övparkánnyal tagolt homlokzat helyenként üvegsíkra fut, az ablakok ugyanis a homlokzati síkkal azonos színben feszülnek. Könnyedség, szárnyalás, kellem, a Tölgyfa utcai ház gyógyír egy ostoba korszak poros lepedékkel fedett beszáradt sebhelyére. Nagyapák és unokák párbeszéde, melynek hangjai egy stílus kanonizált formái közül törnek elő.

Vadász Bence építésszé érett."

Bojár Iván András
az OCTOGON Építészetkritikai Műhely vezetője



c./ Lovas Cecília: Játék az építészettel - Margit ház a Tölgyfa utcában
(OCTOGON - 2002)

„A három főszín a sárga, a kék és a vörös. Ezek az egyedüli létező színek ... a sárga a fénysugár mozgása (a vertikális), a kék a sárga ellentettje (a horizontális égbolt) ... a vörös a kék és a sárga párzása.” (M.H. Schoenmakers)

A Szent István park, Pasarét vagy a Napraforgó utca mellett a Margit körút Mechwart ligeti szakasza az, amelyen mindig elfogódottan, szemlélődve, a legapróbb rezdülésekre is figyelve haladok végig. Hogy miért pont ez a füstös, zajos, forgalmas útszakasz nyerte el a tetszésemet? Mert emlékeztet arra, amit mostanában kezdünk újra felfedezni. A hazai építészet egykor nemzetközi színvonalára, rangjára. A funkcionális gondolkodásmód a húszas-harmincas években gyönyörű házakkal ajándékozott meg bennünket. Molnár Farkas, Kozma Lajos, vagy éppen a Margit körutat átrajzoló Hofstatter Béla-Domány Ferenc alkotópáros, Platschek Imre szigorú kontúrok mentén építkező, ám cseppet sem lelketlen épületei ma is megállják helyüket s egy olyan kor élő, lélegző emlékei, amelyek logikus gondolkodásmódjára, tisztaság és rend iránti vágyára nem ártana napjainkban többször visszatekinteni. Igaz, bizonyára sokan vannak olyanok, akik számára a mozik, cipőboltok vagy éppen drogériák felett tornyosuló, hajdan fehér, mára elszürkült, nagy szalagablakokkal osztott, pilotik sorával alátámasztott puritán falfelületek örökre rejtve maradnak, hisz tekintetük még véletlenül sem vándorolna a kirakatoknál följebb.

De akik nyitott szemmel járnak, bizonyára nem maradtak érzéketlenek a Horvát utcában néhány éve épült CBC irodaház láttán. A Magyar Dávid tervezte épület a környéket meghatározó Bauhaus iskola gondolkodásmódját eleveníti fel, írja újjá a kilencvenes évek nemzetközi építészetét meghatározó neomodernizmus metodikája szerint. A helyi kontextusba érzékenyen illesztett ház íves üvegfronttal fordul a Margit körút felé, s immár majd hogy nem farkasszemet néz egy új épülettel. A közeli Tölgyfa és Bem József utca által határolt telken emelt Margit névre keresztelt házzal.

Egy újabb irodaházzal lettünk gazdagabbak hát, a szó nemes értelmében. A Vadász Bence által tervezett Margit ház egész egyszerűen szép és helyénvaló. A maga hosszan elterülő fehér faltjával az átalakulásra váró Tölgyfa utca és a környező terület kiemelt fontossággal, központi szervező erővel bíró építészeti megnyilatkozása lehet. S míg átellenben a modernizmus legszebb hagyományai, tömegformálása elevenedik meg – igaz, némi mondriani színkezeléssel – addig itt szokatlan módon egy másik nagy iskola, a de Stijl érezteti hatását, ékes példáját adva annak, hogy az alig 14 évig működő szellemi tömörülés egykori elképzelései mind a mai napig megállják helyüket. Életképesek, mind funkcionális, mind esztétikai értelemben, különösen akkor, ha olyan erős egyéni elgondolás rétegződik a hajdani elvekre, mint amilyenél Vadász Bence esetében találkozhatunk.

A telek ék alakjából adódó korlátok, az anyagi kötöttségek, a helyi előírások szabta határok ellenére jó ház született. Mozgalmas, játékos külső

attribútumokkal, racionális térszervezéssel, megfelelő minőségben kivitelezve. Minden együtt van tehát, sőt még a befektető is elégedett lehet.

A ház minden oldalról más arcát tárja felénk. A tömegformálás egyszerű képlete – egy téglatest és az abba ékelt, elforgatott kubus együttese adja az épületet – határozza meg az alaprajzi kiosztásokat, s a gazdagon tagolt homlokzat szerkesztettségét. A homlokzatbeli váltások egyben belső, funkcionális váltásokat is jeleznek – ahogy az illik. A legmozgalmasabb a Bem József utcai front, ahol mintha két egymáshoz tapasztott épület szimbiózisát élnénk meg. A homlokzat egyensúlyát horizontális és vertikális elemek finoman tagolt játéka teremti meg. Vízszintes mészkőszávok, hosszanti nyílászárók, előtetővel hangsúlyozott horizontális ablakok, hajóablak-motívumok ritmizálják a fehér falfelületet a földszintjén benzinkutat befogadó épületrészben. Mellette, az elforgatott kubuson a modernizmus ma már klasszikusnak számító eszköztára jelenik meg. A pilotik sora, a bejárat íves tömege, a visszaléptetett legfelső szint mellett egy kis kiugratott, sárgára festett doboz ejt ámulatba, ahogyan a másik épületrészen a visszaléptetett, üvegezett felsőszintből kiemelkedő, ívesen formált motívum teszi ugyanezt. A reprezentatív tárgyaló hajószzerű teste, ahonnan lenyűgöző látvány tárul a környező tetőerdőre.

A legegységesebb homlokzat a Tölgyfa utca felé eső, ahol a nyílászárók és a már említett mészkőszáv mellett franciaerkélyek sora, illetve kő, cinklemez, vakolt felületek és – ezen a fronton – az irodaháziság attribútumának tekintett, sajnos ez esetben sem elkerülhető gránit találkozása adja meg az összhangot. A szürkés gránitburkolat, amely a földszinten kialakítandó üzleteket keretezi, tulajdonképpen kevésbé bántó, mint azt várnánk, de tény, hogy Vadász architekturális gondolkodásmódja e kényszer nélkül jobban, őszintébben érvényesülhetett volna. A bejáratot sárga, piros és kék elemek emelik ki. A mondriani színkezelés a gondosan tervezett, egyedileg legyártatott recepciós pultokon is visszatér. A portálon megjelenő – nekem már túl soknak tűnő – hullámmotívum pedig a járda burkolatában, a közlekedők szín- és burkolatváltásában és a belső udvari front növényágyainak, útburkolatának kialakításában köszön vissza. Ezen az oldalon állva az ember elképed. Milyen fantasztikus is a hatalmas üvegfelületeken reflektáló környezet: a szemközti csarnoképület klasszicizáló architektúrája, vagy a túloldalon álló kicsit csipkézett, kicsit tornyos házacska. A ház hátsó, a szemközti, repedezett üveges, málló vakolatú laktanyára néző homlokzatán érződik leginkább az irodai környezet humanizálásának gondolata.

Itt már csak egyszerű fehér felületek, az összemetszett síkok, a térkapcsolatok kontúrját szépen kirajzoló falak találkoznak. S a csupasz fehér tömbök között, lejtős utak mentén telepített virágágyásokkal, texturált felületű fémpergolákkal, kis padokkal a város körengetégekben felüdülést nyújtó zöld sziget épült ki, ahol kerítés mentén frissen ültetett, hosszan elnyúló fenyősor sorjázik. Persze minden szintnek megvan a kapcsolata az udvarral, a Tölgyfa utcai oldalon pedig kis, növényekkel szintén beültetett tetőteraszok teremtik meg a mindennapi robotból való kikapcsolódás lehetőségét. A minden részletet átható igényesség még a tetőn elhelyezett, gépészeti elemeket rejtő, messziről karakteres látványt nyújtó tömegek kialakításában is megmutatkozik.

A belsőben rend és nyugalom honol. Egyszerű, központi folyosós rendszer, egyik oldalán cellás, másikon egyterű, flexibilisen osztható irodákkal. A Kínai

Nagykövetség már beköltözött, a többi még bérlőre vár. S ami hazai viszonylatban sajnos még szokatlan, noha garancia az egységes szemléletre, Vadász Bencének adott a lehetősége, hogy aktív részese legyen a belső terek kialakításának is.

Mit is mondhatnánk még? Úgy tűnik Van Doesburgnak, aki 1923-ban 16 pontban foglalta össze az építészet értelmét, igaza volt. Hisz nem kell egyéb, minthogy elementáris, ám semmiképpen sem monumentális, gazdaságos és funkcionális, nem szigorúan kubusos, dinamikus, színkezelésében pedig egyszerű, a dekorációt kerülő épület szülessen. Azt hiszem, egy hasonló most Budán látott napvilágot."

Lovas Cecília építészkritikus

d./ Beszédes Rita

Bp. II. kerület Főépítésze - Méltatás

„A helyszín, - Bojár Iván az Octogon Építészkritikai Műhely vezetője szerint -, „sebhely volt Buda szívében”, ipari épületek és felvonulási barakkok között, régi és új, jó és rossz, lakó és középületek szomszédságában, - ugyanakkor a Margit körút felől „látvány-tengelyben”, a Dunapart vonzásában, forgalmas közlekedési csomópontban.

Az épület kívánt funkciói is szerteágazóak, - humánus irodaház változtatható bérbeadási lehetőségekkel, belvárosi benzinkút, földszinti gépkocsi-áthajtó, vendéglátás, - mind egy épülettömbben.

Nehéz feladat, - egy építész számára nagy kihívás.

Vadász Bence építész terve olyan megnyugtató választ adott a felmerült építészeti, városrendezési, építészettörténeti kérdésekre, amelyet a kerület rangos építészeti zsűrije (Szrogh György professzor, Vajai Tamás DLA, Balogh Balázs DLA – a MÉK elnöke, és Radványi György DLA valamint az Önkormányzat képviselői, nagy tetszéssel elfogadott, - a terv erényei között felsorolva a ház tagolásának ritmusát, fény-árnyék hatásait, anyag és színhasználatát, finom utalását a harmincas évek építészetére.

És a megépült „**Margit Ház**” beváltotta a hozzá fűzött reményeket, - „Új-Bauhaus” stílusjegyeivel, hófehér mészkő felületeivel egyértelmű főhajtás a Rómer Flóris u. és Margit körút sarkán álló, egyszerű visszafogottságában példamutató modern lakóház felé -, ugyanakkor mégis friss, korszerű, mai épület.

Talán ezért választották az „Új Magyar Építőművészet” szakmai lapestjén a kortárs magyar építészet 10 legjobb alkotása közé, 2000 áprilisában.”

Beszédes Rita
Bp. II. kerület Főépítésze

III.1.5.3. Építészeti díjak, elismerések

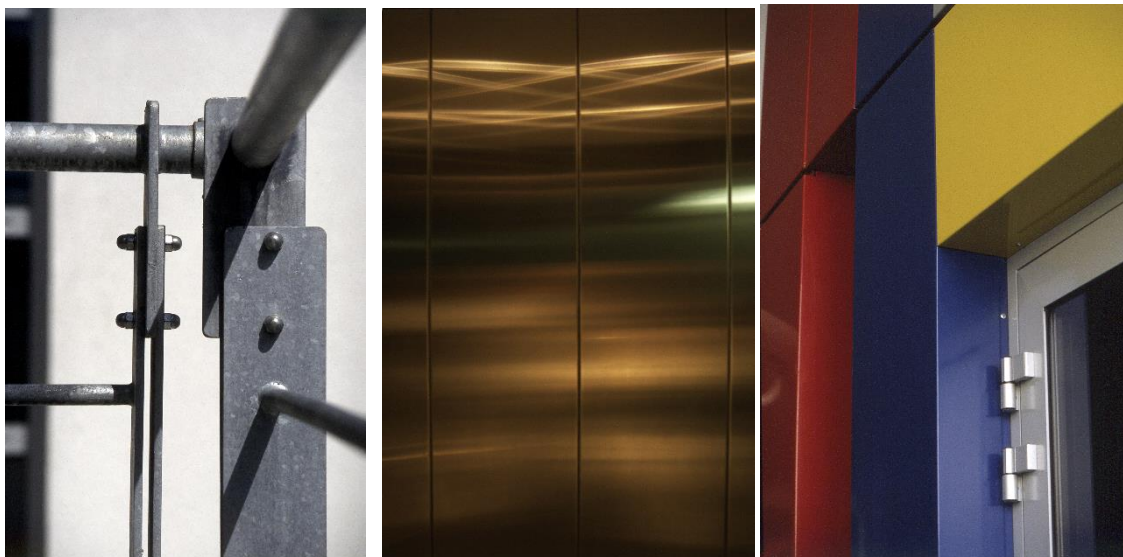
- PRO ARCHITECTURA Díj 2001

Részlet a méltatásból: „Az épület nyugodt tömegével, homlokzati ritmusával, beépítési kontúrával harmonizál a környezet kialakult városi övezetébe - ugyanakkor mozgalmasságával, anyaghasználatával, erős fény-árnyék hatásaival, tetőtéri saroktornyával - izgalmas épített vizuális pontja a városrésznek. Buda korábban egyik legszegényesebb utcájának új saroképületeként a könnyedség, szárnyalás és a kellemő összhangjának szerencsés megfogalmazásával hat környezetére. „

- FIABCI Ingatlanfejlesztési Nívódíj 2001

III.1.5./4. További megjelent kiadványok, publikációk

- Népszabadság – „Margit Ház” 2000
- OCTOGON – „Margit Ház” – „Játék az építészettel” 2000/2
- Népszabadság – Bojár Iván András: Irodaház a Tölgyfa utcában 2002.03.01
- Új Magyar Építőművészet –
Borvendég Béla: „Vadász kaland a Tölgyfa utcában” 2000/5
- ÉPÍTÉSZFÓRUM – Margit Ház Irodaház 2000 10. 28
- Bojár Iván András: Kortárs Magyar Építészeti Kalauz 2001
- Budapest Modern 2011
- We love Budapest – Hét érdekes, 2000 óta épült ház 2013 08.20



III.1.6. A siker titka

Úgy érzem, az épület sikerének és általános elismertségének több oka is van:

- A formavilág és a kompozíciós elvek következetes végigvitelén túl, önkéntelenül enyhítettem a BAUHAUS funkcionális szigorán és következetes puritánságán. Ez egyértelmű apai hatás, - apám szabadon formáló szellemisége genetikusan „bebújt a bőröm alá” és hagyta, hogy „kikacsintsak” a Funkció-Forma-Szerkezet hármasságának korlátjai közül. Ilyen szabad asszociációs elemek az épületen például a Bem József utcai spirálisan csavart mellékbejárat, vagy a tetőszint aszimmetrikus „vezérkari tárgyaló tornya”. Így tehát apa és nagypapa együtt vezették a ceruzámat! Három Vadász együtt! Talán ettől több ez az épület mint egy jó irodaház. Talán üzenete van...

- A színek, - mint hangsúlyok és mint kompozíciós eszközök alkalmazása. Ez az első olyan középületem, ahol következetesen használtam a színeket. Mégpedig a számomra oly kedves – rövid ideig tartó, és idehaza szinte nyomtalanul eltűnt – De Stijl mozgalom erőteljes és karakteres alapszíneit, a kéket, - a pirosat, - és a sárgát. Itt még nem ez a főmotívum a kompozíción, - lokálisan jelennek meg három helyen - , de már az épület fontos pontjait jelölik. A bejáratokat jelzik és hangsúlyozzák a Tölgyfa utca és a Feketesás utcák felől, - a Bem J. utcai oldalon pedig egy karakteresen kiugró rátét elem hatását erősítik. A De Stijl színek alkalmazása ugyanakkor logikai összhangban van a modern építészeti világgal is – nincs stílustörés – gondoljunk csak a Rietveld - Schröder Házára....



III.2. Második állomás:

„FECSCKE HÁZ”

Budapest XIII. Béke u. 7 – Pályakezdő fiatalok bérletkésai és
gyermekorvosi rendelő
2007

III.2.1. Igény a továbblépésre

Hét évnek kellett eltelnie a Margit Ház megépülése után, hogy megérleljön a vágy a váltásra, - meglegyen az akarat és a bátorság az építészeti továbblépésre. Hét év. Ennyi kellett, hogy a Margit Ház sikerében lubickolva, - annak formanyelvét és stílusjegyeit használva, részleteit variálva lakó- és középületek sora szülessen meg. Szép és korrekt házak valósultak meg ebben az időszakban, több-kevesebb sikert is elkönyvelve. De mind azonos kompozíciós alapvetésre épültek, lassan rutinná vált a formavilág is.

III.2.2. Útkeresés 2.

2007-ben kaptam meghívást egy építészeti tervpályázatra – a XIII. kerületben kellett egy önkormányzati bérházat megtervezni – pályakezdő fiatalok első otthonaként egy ún. „Fecskeházat”. A hely-, az idő és a környezet újra adott volt az építészeti „újrangolásra”. Kikristályosodott a gondolat, megfogalmazódott az igény az építészeti közlésmód letisztítására, - a formanyelv egyszerűsítésére, - a sallangok elhagyására. Terjengős körmondatok helyett, keresni kezdtük az egyszerű tiszta mondatokat. És Miltényi M. Miklós építész barátommal nekiláttunk a munkának!

III.2.3. Előképek

III.2.3.1. - De Stijl – Rietveld – formálás és színek

Az „újráfogalmazott modern” építészet további egyszerűsítése, - még „képletszerűbbé” tisztítása nekem egyet jelentett a De Stijl mozgalom elvei- és formavilága felé való fordulással. Boldogító felfedezés volt számomra, hogy egyik legkedvesebb művészeti korszakom – ha áttételesen és csak reflexióként is – de talán megjelenhet saját építészetemben is. Mindig közel állt hozzám ez a röpké időszak, ez a szűk 10-15 év, amely idő alatt Rietveld, Doesburg, Mondrian, vagy épp a magyar Huszár Vilmos oly sok mindent adott hozzá az egyetemes művészethez és az építőművészethez.



Számomra a De Stijl építészet-, egy De Stijl épület egy térbeli (néha csak síkbeli) kubista kompozíció, - ahol a síkoknak-, színes felületeknek, - fény-

árnyék hatásoknak egyfelől funkcionális okai vannak, másfelől viszont együttes megjelenésük egy épített képzőművészeti alkotás. Csak díszetlen és homogén-, vízszintes vagy függőleges síkokkal operál, - a fehér befoglaló felületektől eltartva erős és tiszta alapszíneket használ a kisebb rátét lemezeken.

Egyszerű és olcsó anyagok, - képletszerű formanyelv, - tiszta funkcionalitás, - élénk, vidám színek. Kell más eszköztár kispénzű-, pályakezdő fiatalok első otthonait magába foglaló önkormányzati bérház megtervezésekor?

III.2.3.2. - Dúl Dezső építésze és bátorsága

Dúl Dezső műépítész már *nem* a modernisták képviselője-, vagy a BAUHAUS alkotója – munkálkodása a „létező szocializmus” évtizedeire esik. Ő a szocreál évtizedeiben (bár valójában főleg az '56-os forradalom utáni konszolidáció évtizedeiben) tudott „modern” épületeket megvalósítani, - ami abban a korszakban nem csak építészeti „tett” volt, - de bátor emberi hozzáállás is, - hisz a háború előtti értékrend, - és benne az építészet is – a „túlhaladott”, és megtagadott kategóriába tartozott. Egyik érdekes példa erre az 1957-58-ban – a világháborúban sérüléseket szenvedett körúti házak „sortatarozása” keretében - megépült Lottó Ház a Margit Krt. 27 alatt. Ez az épület már érdekes vegyüléke a szocreál és az újrahangolt modern építészetnek.

De művei közül ami igazán komoly hatást gyakorolt rám, az a Mechwart tér két sarkán 1959-ben megépült két sarok-lakóépület, - amelyek egyértelmű előképei voltak az általunk tervezett „FECSEHÁZ”-nak. A valamikori un. „Szomjas-Ház” és „Regent-Ház” helyére tervezett (a Regent Házat lőszertárolónak használta a német SS a háború vége felé – amely 1945 január 21-én éjjel felrobbant..) saroképületek „sajátos átmenetet képeznek az ötvenes évek szocreál kényszere és az újra ébredező modern magyar építészet között. Megmaradt a szocreálra jellemző monumentalitás, robosztusság, de már nincsenek a klasszicizmusra visszautaló formajegyek. A korra jellemző a "raszter-építészet", amely a vasbeton alapszerkezetet és az ezt kitöltő elemeket a homlokzaton is megjeleníti. Remekül eltalált arányaival a ház a korszak

kiemelkedő alkotása.”
(fovarosi.blog.hu)



Nem csak maga az építészeti minőség figyelmet érdemlő, - de a tervezési folyamat is, hisz „az első Nagy Imre-kormány konszolidálta légkör viharaként

söpört végig az építészetben: a tervezők oly gyorsan rázták le magukról a szocreált, mintha itt se' lett volna. A „forradalom” hevességét jól mutatja a történet, miszerint Dúl Dezső, Hruscsov híres beszédét követően az asztalán lévő, a háborúban felrobbant Regent-Házak helyére tervezett foghíjbeépítések tervét néhány nap alatt átrajzolta, egyszerű, modern homlokzatúvá alakítva a papíron eredetileg szocreál házat, nem kicsit magára haragítva így műteremvezetőjét” (<http://late-modern.blogspot.hu/2009/05/mi-az-kesomodem.html>)

III.2.4. A megtalált építészeti irány :

De Stijl

A tervezési feladat elemzése (kis alapterületű bérlakások, kispénzű pályakezdő fiatalok részére, olcsón és gyorsan építhető épületben, amely azonban látványos-, karakteres és figyelemfelkeltő) -, az épített környezet részletes vizsgálata (Foghíjbeépítés, Angyalföld építésze stb.) és az építészeti előképek összefoglalása után úgy döntöttünk, - hogy a BAUHAUS előtti időkre nyúlunk vissza, a modern vonulat egy különösen érdekes-, látványos és képletszerűen következetes „mellékágát” választva kompozíciós „sorvezetőként”: új épületünket – az angyalföldi FECSKEHÁZAT - a De Stijl mozgalom kottája szerint komponáljuk.



Építészeti tervpályázatunk ezen elvek mentén készült el. Pályamunkánk a zsűri értékelése alapján megosztott 1. díjat nyert. A terv több lépcsőben történő továbbfejlesztése után tervezőpárosunk (Vadász Bence és Miltényi M. Miklós építészek) kapta meg a tervezési megbízást az engedélyezési- és kiviteli tervek elkészítésére.

III.2.5. Az épület építészeti ismertetése

ÉPÍTÉSZETI MŰLEÍRÁS

a Budapest, XIII. ker. Béke u. 7. alatti ingatlanra tervezett „FECSEKHÁZ” és Gyermekorvosi rendelő terveihez

Telepítés

A tervezett épület zárt sorú beépítést formáz, - tradicionális vonalvezetéssel újraszárva a tömbhöz -, de már építészeti hangsúlyt adva annak, folytatva a környék esztétikai, funkcionális felzárkóztatását a XIII. kerület hagyományosan karakteres építészeti arculatához.

Az „L” alaprajzú épület, - a szomszédos ház belső udvarával bezáródhat és közös belső zöld udvarokat foghat közre. A Béke utcai szomszédos, épülő – vakolt, modernista építészeti hatású épület tagolt utcai homlokzata, - építménymagasság, párkányok és anyaghasználat (vakolt felületek) tekintetében jelenthet tájékoztató pontot, - de a kerületi terv-zsűri támogató véleménye szerint nem kell hogy korlátot, - vagy erőszakolt illeszkedési, hasonulási sémát jelentsen.

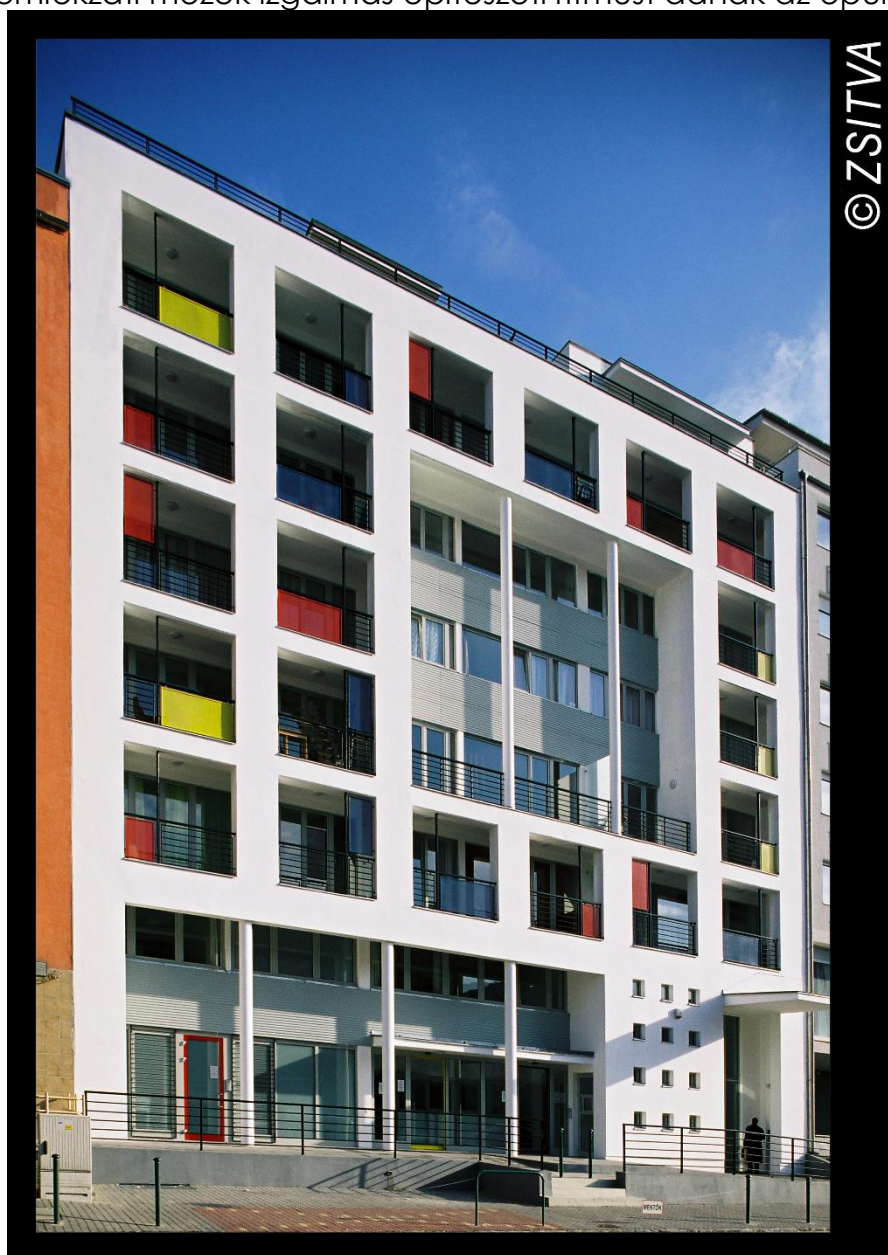


Az alaprajzi, funkcionális rendszer általános ismertetése

„L” alaprajzú beépítés egy, az új épület negatív sarkán elhelyezett függőleges közlekedő maggal, - szintenként közép folyosóra, illetve oldalfolyosóra fűzött lakóegységekkel.

Az épület teljes egészében egy szinten alapincézett. A világos, - „U” alaprajzú körbejárható pinceszintű parkoló-sort az újonnan kiszabályozott utca felől (lásd kerületi nyilatkozat) tárjuk fel kétirányú, lapos hajlású rámpán keresztül.

A földszint még részben közösségi, részben egészségügyi funkciókat sorol -, a lakóépület belső közlekedési struktúráját azonban már itt is vertikális közlekedési mag, és a rá komponált főbejárat szervezi. E vezérszint árnyékoló előtetővel fedett új utcai térfala, - mai módon oldja meg a városi séta védettségét, - mintegy árkadosítva, beárnyékolva a rendelő kétszintes üveghomlokzatait. A funkciók jellege szerint a külső tömör, vagy a hátsó áttört jellegű homlokzati mezők izgalmas építészeti ritmust adnak az épületnek.





A Béke utcában érződik az építészeti feladat valódi izgalma, - ahol úgy kell egyszerű, mértékadó, de mégis látványos arculatot adni az épületnek, hogy ugyanakkor az mégis olcsón, könnyen és gyorsan építhető legyen.

Az épületnek ugyanakkor homlokzatképzésében is meg kell mutatnia a mögöttes funkciók kettősségét, ahol elválnak a lakó és a közösségi, középület-tartalom.

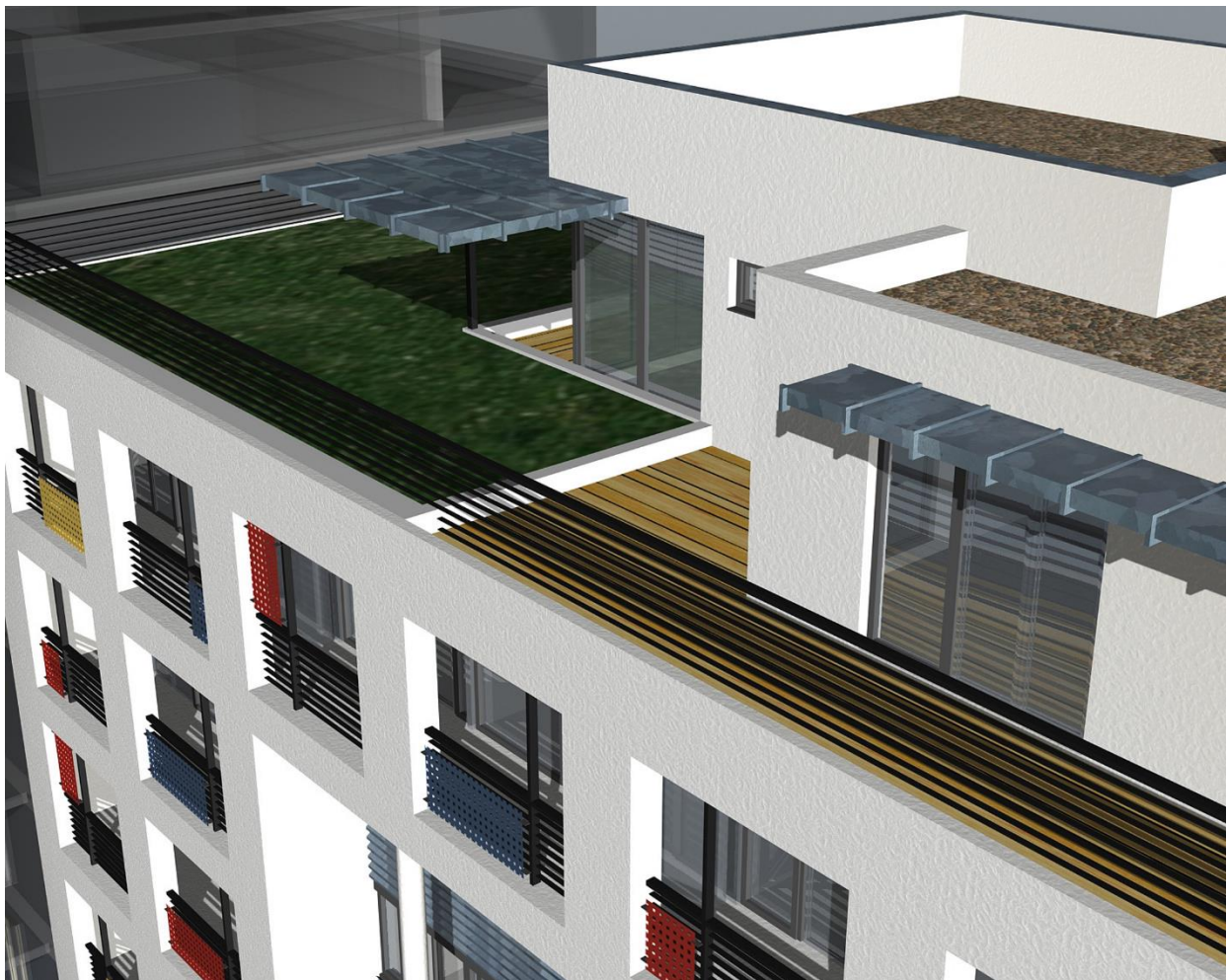
A földszint és az első emelet fölött válik igazán racionálisan szervezett lakóházzá az épülettömb. A lépcsőház egy oldal, - illetve középfolysóra fűzött egyszerű, olcsó és logikus lakássort szolgál ki, - mindig az előírt 30 m²-en belül tartva a közlekedő útvonalakat. A mai módon megfogalmazott „oldalfolyosók”, és belső közlekedők nagyon olcsó, logikus építési és üzemeltetést tesznek lehetővé. Az „önkormányzati bérlakások” így olyan kulturált, jól szervezett lakóegységek lehetnek, - ahol minden másfél-kétszobás lakás vagy ideálisan tájolt utcai -, vagy kedvezően belső zöld udvarra néző garzon. Így a lakások oly módon lehetnek minden igényt kielégítő, variábilis lakóegységek, - hogy ugyanakkor sorolásuk hihetetlenül egyszerű, - külső-belső közlekedésük minimális, - vizesblokkjaik és konyháik természetes, illetve gravitációs szellőzése megoldott. Az - ilyen elvek és műszaki, építészeti szempontok alapján - megvalósuló lakóépület gazdaságosan építhető, üzemeltethető, - ezért versenyképes áron bérbe adható.

Az öt, - mozgalmas lakószint feletti tetőszint közlekedési struktúrája és belső rendje megegyezik az alatta levőkkel, - de itt építészeti építmény magassági

és a nagyobb lakás variabilitás miatt visszahúzott homlokzati síkok, egyrészt módosított alaprajzú lakásokat eredményeztek – nagyobb, értékes homlokzati felületekkel és tetőterasz lehetőségekkel, másrészt izgalmas tömegképzést tesznek lehetővé az egész épület megjelenésének vonatkozásában. Az itt kialakuló lakások mindegyike saját burkolt tetőterasszal, zöld tetőkert lehetőségével rendelkezik, - és az árnyékolt, üvegezett homlokzatok mögül csodálatos panoráma tárul fel.

E tetőtéri lakások különleges kialakítású, esetleg magasabb igény szintű, vagy pl. műteremlakásként kialakítható lakóegységek.

A tetőszinti felépítmények mindegyike a 22,00 m magas virtuális, illetve valós homlokzatú vonalra fektetett 45°-os kúpsík alatt maradnak, így az építménymagasság mindenütt 22 m alatt marad (lásd építmény magasság számítás), - mégis értékes térbe adható négyzetmétereket jelent és izgalmas, mozgalmasság homlokzati és tömeghatást eredményez.



Az épület szintenkénti részletezése

Pinceszint

A telek teljes területének 70%-a alatt. Vízáró, méretezett monolit vasbeton lemezen (a lemezbe süllyesztett gépkocsi emelő- és gépészeti aknákkal) 40cm-es vízáró monolit vasbeton falakkal, egy résfal rendszer részei, amelyet a vízáró agyagrétegig leeresztettek, és tört tengelyű monolit vasbeton födémrel bezáródó „doboz” szerkezet. Belső teherhordó szerkezete általában 7,20 és 5,00 m közötti raszterben elhelyezett vasbeton pillérváz, az utcai mezőkben a loggiasor szélességében megkettőzve, hogy a homlokzat ugrásait követni tudja a teherhordás.

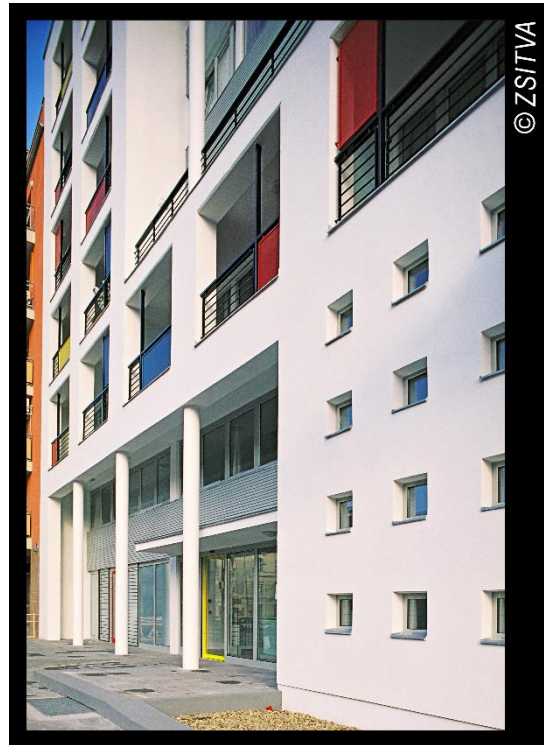
Körforgalomként körbejárható parkoló-sor 40 szgk. számára 5,5 m széles közlekedővel, a zsilipelt lépcsőházzal és két külön funkcionáló személyfelvonóval. A kívánt parkoló-szám gépkocsi emeléssel oldható meg, ahol a szükséges belmagasság minimum 2,9 m, a süllyeszték minimum 1,60 m.

Az emelő típusa Klaus Autosystem.

Földszint

Reprezentatív lakóházi főbejárattal, - az előcsarnokból nyíló elektromos helyiséggel, szeméttárolóval, illetve a közös tároló blokk és a kazánház bejárataival. A főbejáratot határozott, visszaugratott kapumotívum és előtető hangsúlyozza.

A földszintről egy darab gépkocsi lehajtó nyílik a hátsóudvari telekhatáron, - a földszinti nyitott térszinti gépkocsi bejárata mellett. A térszinti parkolás igény szerint kiosztott parkoló-sorban megoldható. Az utca felé a rendelőintézet főbejárata és rendelői nyílnak, üvegezett portálsorral, az udvar felőli oldalon rendelőkkel, udvari bejárattal és vizesblokkal.



A gyermekorvosi rendelő földszintjén helyeztük el a beteg gyermekek rendelőjét, - egy elkülönített és kívülről reprezentatívan megközelíthető – fertőző rendelővel. Az emeletre pedig az egészséges gyermekek rendelője került elkülönített földszinti bejárattal. Kialakításuk az ÁNTSZ-szel egyeztetett megoldás. Mindkét szint megközelíthető mélygarázból, személyfelvonóval is, amelyet mozgássérültek is használhatnak.

A lakásokhoz tartozó kazánház az udvari szárny földszintjén helyezkedik el a lépcsőház mögött. A kazánház az udvarra természetes módon szellőzhet és ide nyílik a robbanó felület is.

A belső zöld udvar burkolt, illetve zöldtetős mezői színben is elválhatnak egymástól, - érdekes geometrikus kompozíció látványát jelezve a felülről lenézőnek.



Első emelet

Egyik része még rendelőintézeti funkciót takar, lényegében megismételve a földszinti elrendezés funkciósmáját.

A lakóépületi zónában lehetőség van egy földszinti főbejárat fölött kialakuló kétszintes reprezentatív légtér kialakítására.

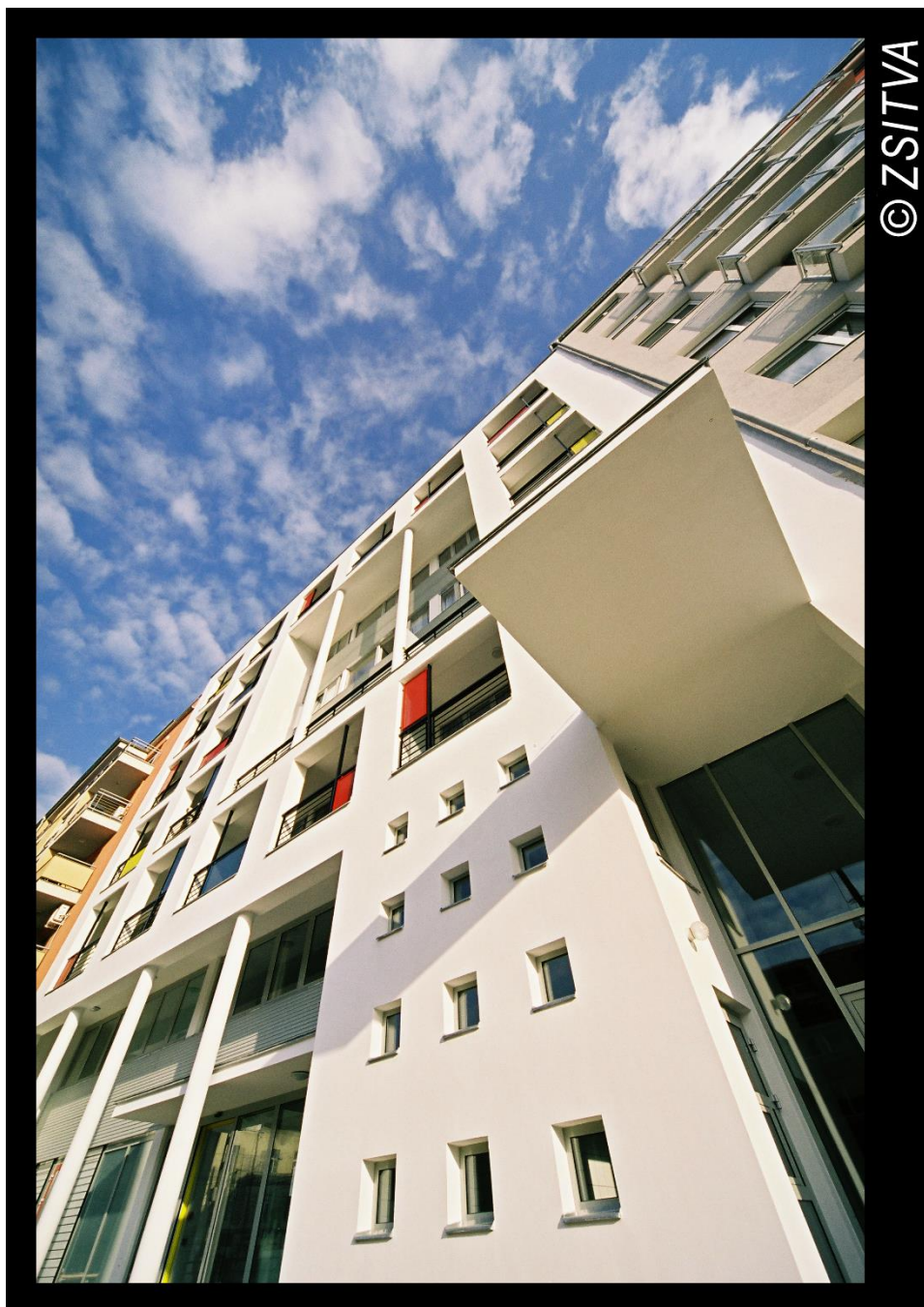
Általános szintek (II., III., IV., V. és VI. emelet)

Oldalfolyosóra illetve középfolyosóra fűzött lakások rendszere, értékes utcai lakásokkal illetve kedvező tájolású, nyugodt belső zöld udvarra néző lakásokkal.

A legtöbb lakás erkéllyel, vagy loggiával, - esetenként franciaerkéllyel rendelkezik. Az általános emeletek lakásai visszahúzott, üvegezett és szendvics szerkezetű homlokzataik előtt árnyékoló pengefalat alakítottunk ki, amely rendezi, ritmizálja és árnyékolja az utcai homlokzatot. A hátrahúzott

üveghomlokzat így készülhet a legolcsóbb műanyag nyílászárókkal (költségcsökkentés) anélkül, hogy esztétikai hiányt éreznénk, hiszen a ház arcát a külső lyuk-architektúra adja.

Valamennyi szinten a lépcsőház előtereiben helyeztük el az elektromos órákat és berendezéseket egy erre a célra kialakított szekrényben, egy végigfutó függőleges strangra fűzve.



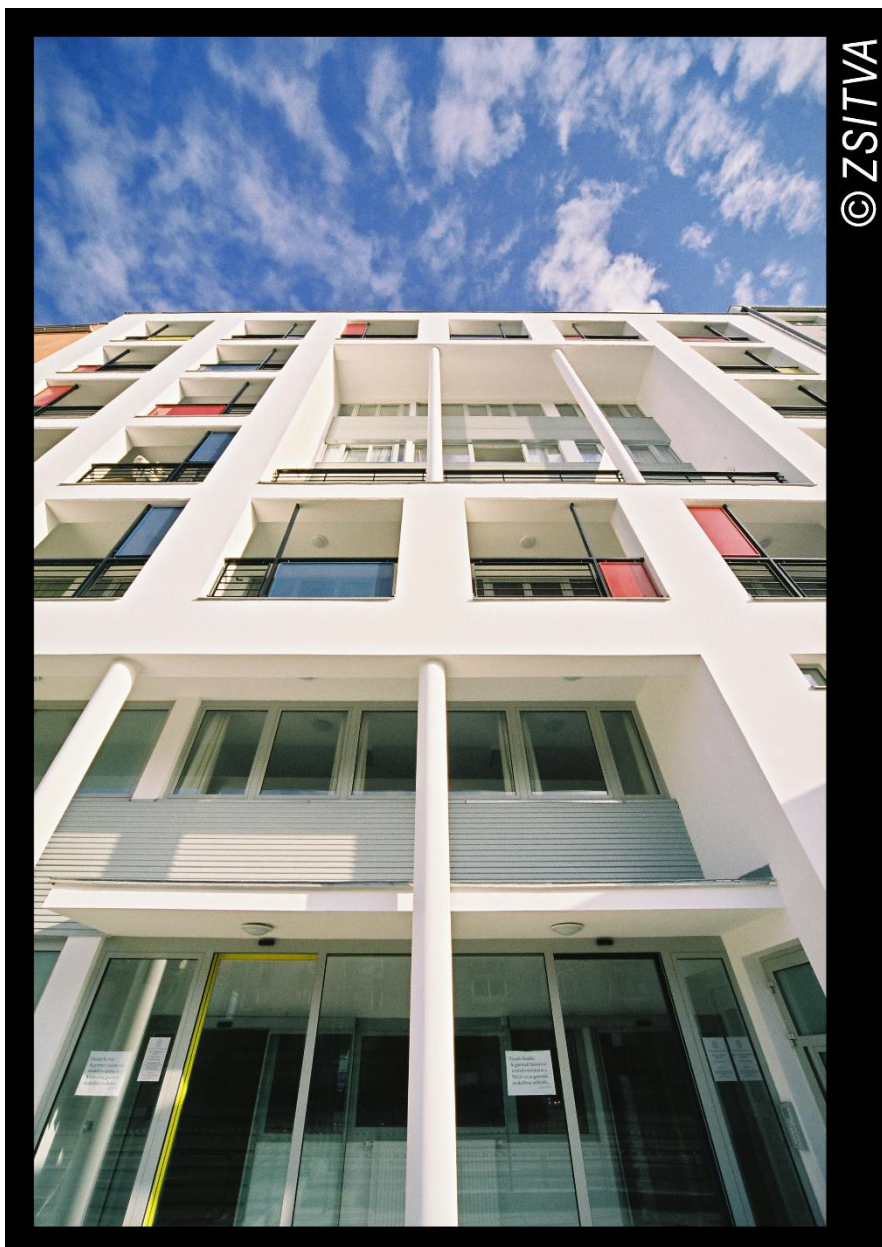
Tetőszint

A homlokzati síkja visszahúzott. Belső rendszere az általános szintek kialakítása szerint szerveződik, - de lakásainak elfordított téglalap kontúrja kényelmesebb belső elrendezést, - nagyobb homlokzati megnyitást tesz lehetővé, valamint tetőteraszok kialakítását.

Általános lakástípus

Másfél szobás lakások

Oldalfolyosókra, illetve középfolysókra fűzött racionális kialakítású lakástípus. A középfolysóról nyíló lakásokba amerikai-konyhás nappalit terveztünk, - a belsőterű helyiségeket gépészeti strangokon keresztül mesterségesen szellőztetjük. A nappali mellé sorolt háló – félszoba az előtérből és a nappaliból is megközelíthető és a fürdőszobával közvetlen kapcsolatban lehet. Majd minden lakás terasszal, erkéllyel, vagy loggiával rendelkezik. A tetőtéri szinten lehetőség van nagyobb, - exkluzívabb lakások kialakítására is. Az értékes, világos, körpanorámás lakószinten egyedi igények is kiszolgálhatóak alapterület (esetleg nagyobb, többszobás lakások) felszereltség és funkció (műteremlakások) vonatkozásában. Ezek a variációs lehetőségek egy későbbi esetleges átalakítás, vagy bővítési szándék esetén egyszerűen megvalósíthatóak.



Homlokzat és tömegképzés

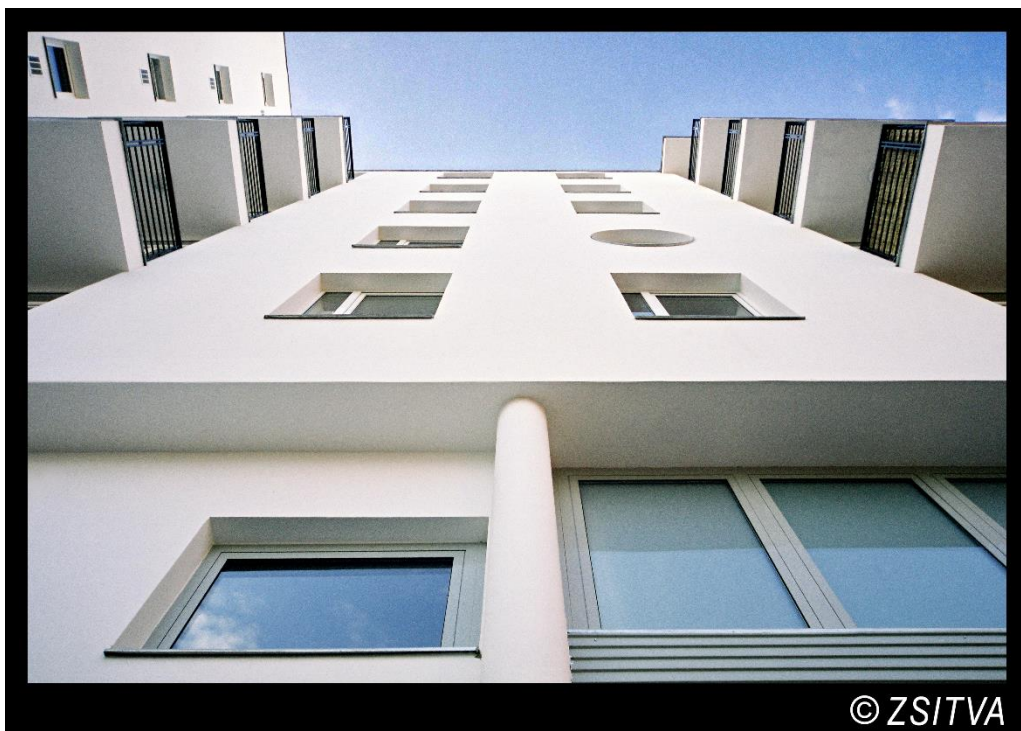
A koncepció két homlokzati sík, - és két homlokzati anyag tervezett kompozícióján alapul. A külső kiugró homlokzatok hófehér vakolt felületei térben keretezik a visszahúzott üvegfalak falsíkjaikat. Ez a hátsó falsík egyben funkcionális elkülönülést is jelöl a tömegben. A földszinten a belső falsík egészségügyi funkciót jelez, előtte árkádszerű védett sétánnyal, - az emeleten e „hátsó” falsík a lakások térelhatároló homlokzata, - míg az utcai külső sík a loggiákat keretezi, védi és árnyékolja, - a kompozíció középső mezőiben nagy áttört motívummá összefogva, és körpillérekkel tagolva azt. A kompozíció különleges esztétikai értékén túl gazdasági szempontból is racionális, hisz a domináns fehér külső falsík mögött az üveg homlokzat készülhet a legegyszerűbb profilú olcsó műanyag nyílászárókkal is.

A kiugró vakolt felületek az utcai oldalon lényegében ritmizált és kiegyensúlyozott lyuk-architektúrát formálnak. A homlokzati loggiasor korlátainak tömör mezői 3 alapszín kombinálásával fiatalosság és játékossá teszik a szigorú struktúrát, utalva az épület „Fecskeház” mivoltára. A három szín használat a 10'-es évektől a '30-as évekig működő, de máig is ható építész, képzőművész irányzatára, a *De Stijl*-re is utalnak a modern utcai homlokzaton. A szabályos lyukakkal szabdaltnak előtetővel előképe pedig Dúl Dezső Mechwart téri két sarokháza.

A nagyobb homlokzati nyílásokat oszlopok, illetve árnyékoló előtetők teszik mozgalmassá, - a vakolt homlokzat lakó-utcai nagy felületén tervezetten vibráló aszimmetrikus kompozícióvá.

A „hátsó” oldal tömegének lakószintjei hagyományos jellegű, fehér vakolt, erkélyekkel, vagy ablakokkal, illetve franciaerkélyekkel tagolt homlokzatot kapnak.

A tetőszinti felépítmények visszahúzott, lebegő jellegű „könnyű” dobozát túlnyúló, lapos hajlású tető árnyékolja.

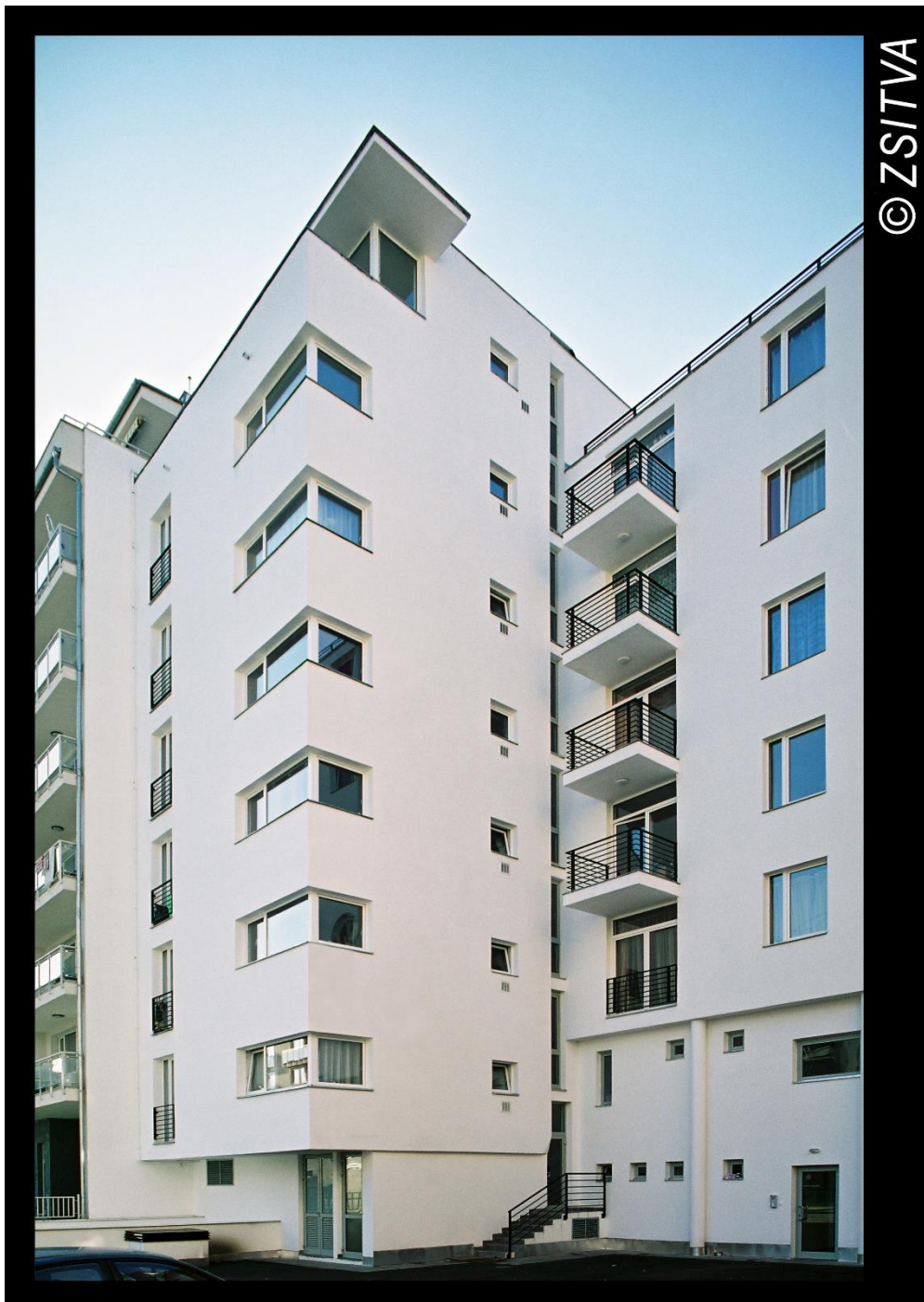


© ZSITVA

Anyagok, színek

Homlokzatok

- hófehér, vakolt felületek, világosszürke lábazati vakolattal
- előregyártott, többnyire szabványméretű, műanyag nyílászárók
- fekete színterezett fémszerkezetű (lásd, mint fent) üzletportálok
- a vakolt vagy szürke falakon vasbeton szerkezetű és fémlemez fedéses árnyékolók
- horganyzott felületű korlátok, piros, sárga, kék tömör illetve perforált mezőkkel, homlokzati fém szerkezetek
- a lapos-hajlású tetőkön korcolt fémlemez fedés



Külső padlóburkolatok

- az utcai sétányon kis kockakő, vagy kiselemes beton térkő
- a belső udvaron és a tetőteraszokon kavicsolt beton járólapok
- a belső udvaron szabálytalan terméskő lapok, illetve hézagolt padlóburkolat

Belső padlóburkolatok

- rendelő – igény szerint
- tárolók, garázs, kazánház, gépészet – öntött műgyanta burkolat 5% lejtés
- gépkocsi rámpák – hartbeton
- lakószobák – laminált parketta
- vizes helyiségek, közlekedők, konyha – kőporcelán
- közlekedő folyosó – színezett, öntött műgyanta
- lépcsőházat – nemeskő zúzalékos műkő



III.2.6. Az épület utóélete, méltatások

III.2.6.1. Részletes kritika, méltatás

Csontos János: KŐ – KÖVÖN

„Alapszínek építésze

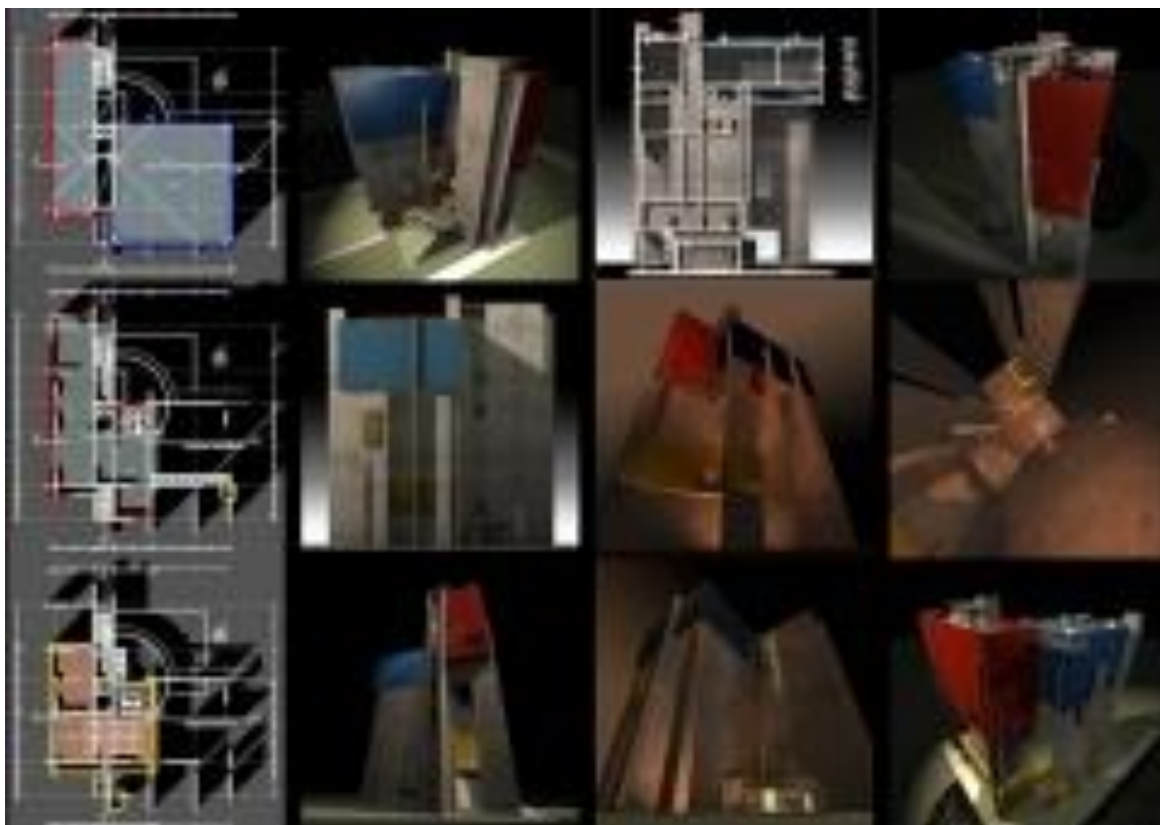
A De Stijl mozgalomnak hódol Vadász Bence angyalföldi garzonháza

Vadász Bence az egyik reprezentatív magyar építészdinasztia sarja. Nagyapja Vadász Mihály a Bauhaus maradandó életművet produkáló híve; apja, Vadász György pedig a modernizusból kinövő szertelen játékosság képviselője a sokszor sőtlan kortárs építészetünkben. Ilyen családi előképekkel egyszerre lelkesítő és nyomasztó elindulni az építész pályán – ám Vadász Bence bátran belevetette magát a munkába.

Nemcsak az apjával – és testvérével, a kiváló statikus *ifj. Vadász Györggyel* – közös műteremben tette ezt: nem riadt vissza az apjával közös konkrét tervezéstől sem. ennek emlékezetes tanúi korábról a budavári Kolduskapu és a Péterhegyi lakópark, újabban pedig az egyelőre a rajzasztalon és a számítógépek képernyőjén létező Millenniumi Városcopyont a Nemzeti Színház szomszédságában, azon belül is a szokatlanul nagyvonalú megoldást alkalmazó Haller-kapu.



Ám egy építésznek is lényeges az összetéveszthetetlen egyéni megoldások kikísérletezése – s ebben Vadász Bence közelebb áll a nagypapa letisztult modernizmusához. Ráadásul ennek a hosszú évek során kialakult saját stílusnak van egy azonnal szembetűnő ismérve a színhasználat terén, ami ugyancsak a XX. század első felének építészete iránt tanúsít nosztalgiát. A fehér épületfalakon konstruktivista beütéssel előszeretettel használja az alapszíneket: a pirosat, a kéket, a sárgát. Bevallottan a De Stijl mozgalom hatására történik mindez, ám az ezredelő Budapestjén ez a visszafogott harsányság tüntetően szembemegy a szellemtelen, földszintes korszellemmel. Felbukkannak e színidézetek többek között már a szolnoki és Péterhegyi lakóparkon, az Origó-házon, a Láng-sportcsarnokon, a budaörsi víztorony látomásszerű tervén és igen hangsúlyosan a főműnek tekintett Margit-ház külső és belső megoldásain is – az igazán antológiaszerű jelenlétét azonban az angyalföldi Fecskeház életvidám homlokzatán érhetjük tetten.



Más budapesti kerületekben is nevezik Fecskeháznak azt az ifjú házásoknak szánt garzonházat, amelyre bevallottan az ideiglenesség a jellemző: rendszerint itt születik meg az első gyermek, miáltal a négyzetméterek szűkösek lesznek, s a kis család továbbáll egy házzal, átadva a fészekrakás lehetőségét egy újabb párnak. Normális társadalomban ez korántsem gondokkal gyötört, hanem nagyon is optimista életszakasz; Vadász Bencét pedig meglehetősen nehéz eltántorítani az eredendő optimizmustól. Homlokzati kompozíciója a forgalmas Béke utcán olyan békés látványszívetet produkál, hogy a járókelő önkéntelenül elkezd bízni a mainál ígéretesebb jövőben. Ráadásul a társított funkció – a földszinten kialakított gyermekorvosi rendelő – még jobban megerősíti ezt a familiáris értékközpontúságot. A kert felőli hátsó homlokzat már jóval puritánabb, finoman tagolt fehér falakat nem szabdalja szín kavalkád, a bensőséges térbe pedig a közeli templomtorony látványa is családiasságot lop.”

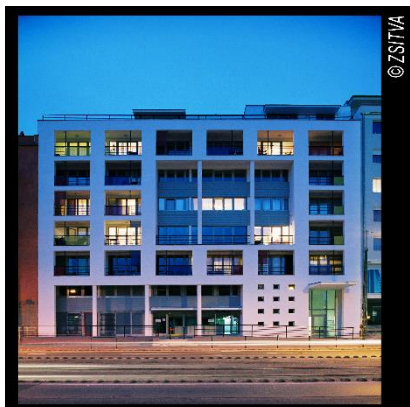
(Vadász Bence: *Fecskeház, Budapest, 2006.*)

III.2.6.2. Építészeti díjak, elismerések

Bp. XIII. ker. Önkormányzat – meghívásos tervpályázat
megosztott 1. hely (2006)

III.2.6.3. További megjelent kiadványok, publikációk

- OCTOGON „Fecskeház” – „Pesti fecske Holland felmenőkkel” 2007/1
- Magyar Nemzet - „Alapszínek építésze” 2007.09 11
- Modern építészeti értékek a XIII. kerület városképében „Fecskeház” 2009
- ÉPÍTÉSZFÓRUM – „Síkok, színek játéka” 2010 08. 26
- ÉPÍTÉSZFÓRUM – A XIII. kerület új bérházépítései – Bérházak nyomában I.
2015 03.06
- Épülettár.hu – Fecskeház és gyermekorvosi rendelő



III.3. Harmadik állomás:

BUDAKESZI BÖLCSŐDE

(Budakeszi, Konth Miklós u. – Máriy u. sarok)

2014

III.3.1. Igény a továbblélésre

Úgy tűnik, hogy építészeti szempontból is lehet valami alapja az emberi szervezet 7 évenként történő megújulásának. Talán nem csak a sejtek, a hormonok – egyáltalán az emberi test anyagi valósága – újulnak meg, hanem a gondolatok és a lélek is. Hét évente új kihívásokat keresünk, - új utakra merészkedünk, - új célokat tűzünk ki magunk elé. És talán mindeközben egyre tisztábban- és egyszerűbben látjuk a világot.

Bármilyen is az oka, a Fecskeház megvalósulása után újabb 7 évre született meg 2014-ben a Budakeszi Bölcsőde épülete. Ebben az esetben azonban az alkotó ember állandó megújulási vágya mellett - a külső tényezők kínzó szorítása vezetett elsősorban az építészeti formálás további egyszerűsítéséhez, az építészeti gondolkodás szintéziséig.

III.3.2. Útkeresés 3.

A 2007 óta tartó és egyre mélyülő építőipari válság megtizedelte a tervező irodákat, - 2012-re nagy múltú stúdióink a Vadász és Tsai. Építőművész Kft. is elvesztette munkatársainak felét (14 főről 7 főre csökkent munkatársaink száma) és megrendeléseinek 90%-át. Az öt éve tartó mélyrepülés után 2012-ben pályázati keretek között kaptuk meg a megbízást egy 4 csoportszobás bölcsőde építészeti megtervezésére Budakeszin.

Ebben az esetben azonban a megbízó – Budakeszi Önkormányzat – is súlyos anyagi gondokkal küzdött – a kis középületet pályázati pénzből (és szinte csak abból) kívánta megvalósítani.

Fenti szorítások, - valamint budakeszii kötődésem (évtizedekig éltem Budakeszin, nagy gyermekeim ma is ott laknak) – arra sarkalltak, hogy (a tervezést lényegében önköltségi ár alatt, szinte ingyen kalkulálva) elvállaljam egy szinte lehetetlen és betarthatatlan megvalósulási költségkereten belül maradó épület megtervezését. (A megvalósult épület fajlagos költsége a környezetet és a kertet is beleszámítva, négyzetmétereként br. 190.000 Ft volt...)

Ezek a peremfeltételek azonban végletekig letisztított kompozíciót-, szigorú és funkcionalista megközelítést-, a legolcsóbb (de elfogadható minőségű) anyagok és szerkezetek használatát, valamint tervezői alázatot és önmérsékletet kellett jelentsenek számunkra.



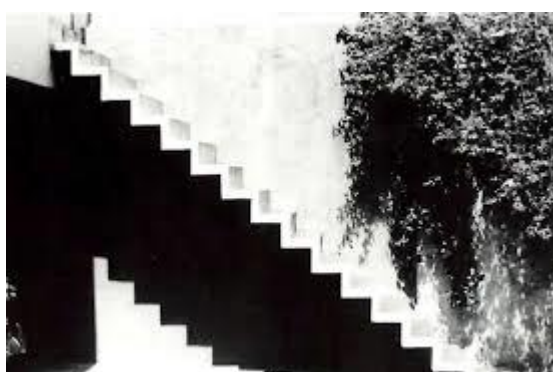
III.3.3. Előképek

III.3.3.1. - Luis Barragán építésze

Luis Barragán építészetével való találkozásom „sors-szerű”. Egy költözés során véletlenül került hozzám a munkásságáról szóló könyv, - valahogy nálam ragadt, - hosszú évekig türelmesen várakozott a könyvespolcomon, - aztán egyszer csak kihúztam a művészeti könyvek sorából... Azóta többet tartom a kezemben és a rajzasztalomon, mint a könyveim között.

Az autodidakta mexikói építész munkássága nem csak azért volt számomra elementáris erejű, - mert az általa képviselt építészeti felfogás teljesen másképp értelmezi a tereket és a térfalakat, - egyáltalán a térkompozíciót - mint az általános minimalista szemlélet, - de főleg a műveiből sugárzó szinte laikus természetesség- és „ősi erő” miatt. Az egyszerű anyagokból konstruált nagy osztatlan térfalak, - a bátor „üres felületek”, - a csak néhány ponton megnyitott faltestek, - mind-mind egy „nőtt jellegű” építészet elemei. Olyan természetesen és archaikusan szép szinte minden épülete és építménye, mintha nem is egy építész tervezte volna őket, hanem lassan-, évtizedek-évszázadok alatt „nőtt volna” ilyené.

Az 1948-ban Mexikóban épült Avda Házak építészeti kompozíciója példaértékű. Olyan architektonikus egységet mutat, ahol a természeti környezetben, sziklák és fák között - az egyszerű hófehér vakolt falfelületek, - az árnyékoló nyersbeton lemezek és konzolok vetett árnyékai, valamint a pontszerű lukak és nyílások fekete sávjai együttesen; nem egyszerűen egy lakóházzá-, de képzőművészetté állnak össze.



Antonio Galvez 1955-ben Mexikóvárosban megépült átrium-szerű lakóháza (de inkább épített ranch) – az előbbiek továbbfejlesztett és kicsit tudatosabb változata. A kompozíciós elvek itt is ugyanazok, de itt már a hangsúlyos helyeken pasztell színeket is használ, - a törtengelyű vasbeton árnyékoló előtető az udvari bejáratot jelzi, - a vörösre festett falszakaszok a hófehér épülettel egybeépített kerítés elemeiként jelennek meg.



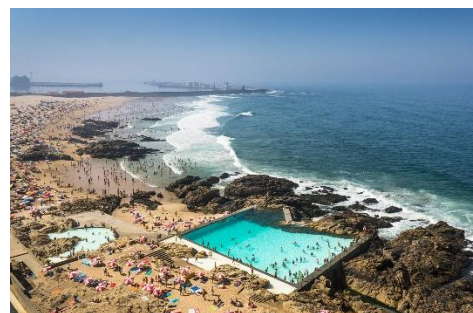
Az Egerstrom család villája és lovas istállója, - a SAN CRISTOBAL Lovarda - amely 1967-68-ban épült meg szintén Mexikóvárosban, - számomra Barragán építészetének szintézise! Talán nem véletlen, hogy ez az egyik leghíresebb munkája! A hosszan elterülő alacsony, keretszerű beépítés, - a fehér, elnyúló, földszintes falak, - a középkori kerengőként körbeforduló oszlopos árnyékoló, épített pergolasor, - a vízszintes és függőleges lukak és árnyékok, sliccek és szemöldökök kubista kompozíciója, - a vízzel, a tükröződéssel és a medence vonalával való építészeti játék, - a tudatosan visszafogott színhasználat – mágikus és kultikus térérzetet kelt a szemlélőben. Fenséges, nagyvonalú, nyugodt és elegáns terek, magával ragadó épületegyüttes – vakolt falakkal, lapostetővel, drága burkolatok- és díszítések nélkül!



III.3.3.2. - Alvaro Siza néhány épülete

Alvaro Siza portugál építész munkássága Luis Barragán világának-, gondolatiságának maibb, precízebb, „építészmérnökibb” továbbvitele, - megtartva annak „laikus” báját és véletlenszerűségét. A számomra is üzenettel bíró – aktuális építészeti gondolkodásomra nagy hatást gyakorló - épületei mind olyan tiszta-, végletesen egyszerű-, és eszköztelenül tökéletes alkotások, amelyek szinte mindegyikében megtalálható valami megmagyarázhatatlan érzelmi többlet, valami kedves „bumfordiság” is.

Ilyen például híres Óceán úszó medencéje Portugáliában 1961-ből, - ahol a nyersbeton támfalak finom szögtörései-, egymás után sorolásai-, egymásba metsződései – összességében a tengerparti sziluett-vonalak játéka hoz létre maradandó építészetet!



Vagy az 1986-tól 94-ig épült Tanár Továbbképző Kollégiuma Setubálban. Ahol a befelé fordulás-, elmélkedés védett és árnyékoló közösségi tereit Ő is fehér falak és belső udvar felé néző oszlopsorok között fogalmazza meg – a szerzetesrendek kerengőinek modern újrahangolásával.

Lakóházai és villái a portugál nemzeti építészeti hagyományok lecsupaszított váza, az arányrendszer megtartása mellett annak mai tiszta és

sallang-mentes leképezése. Kompozícióiban öntudatlanul vagy tudatosan de érződik és jelen van sok történeti előkép, de én mindenekelőtt Luis Barragán hatást érzem. Ilyenek az Alves Costa Ház Moledo do Minhoban (1964-71), - a Manuel Magalhaes Ház Portóban (1967-70), - a David Viera de Castro Ház Famalicao-ban (1984-94), - és az Avelino Duarte Ház 1984-ből, vagy az újak közül az Armanda Passos Ház 2005-ből.



Legalább ilyen hatásúak – vagy kényyszerű, eszköztelen egyszerűségükben még letisztultabbak, ezért még komolyabb odafigyelésre késztehetőbbek - a szociális lakóházépítésben megvalósult tervei. Az 1977-től 1995-ig (!!)

épült Quinta da Malaguera telep „mocorgó” hófehér hasábjai,

„pációi és kerítései emlékezetes és mindig változó utcaképekké-, egy egész kis „nőtt várossá” állnak össze.



Legegyértelműbben kultikus középületein érződik tisztán és szabadon az a kompozíciós elv, ami a csak rá jellemző additív-, téglánként- és tömeg-egységeként egymásra épülő térsorokat- és kubista tömegjátékokat eredményezi. Ilyen például a Serralves alapítvány múzeuma Portóban (1996-1999), ahol a zöld gyepen lustán elterülő hófehér test szoborként uralja a tájat.



Közvetlen bölcsőde tervezési előképként pedig kihagyhatatlan tanulmány Alvaro Siza oktatási épületeinek sora, - hisz ezek az alkotások sohasem az anyagi hatalom-, a gazdagság- és az felsőbbrendűség fényes „emlékművei”, - hanem a szabad-, játékos- és mindig megújuló elme három dimenzióba foglalt egyszerű és tiszta pillanatképei. Joao de Deus óvodája Penafielben (1984-91) is ilyen minimalista kompozíció funkcionális tömeggel és fehér falakkal, - vagy az Építészeti Fakultás Portóban (1985-86) ahol a puritán anyaghasználat mellett – a témából adódóan is – kicsit játékosabban bánt a kubusokkal. A Setubal-i Főiskola épületegyüttese (1986-1994) is a fehér falsíkok-, nagy üvegfelületek és épített kiegészítő elemek kompozíciójára- és



erőteljes fény-árnyék hatásárszárnya, amely szintén a szerzetesrendek épül, - csakúgy mint az Alicante-jpuritán szemléletét hordozza magán.
egyetem plébánia- és paplak



III.3.3.3. - Marcio Kogan építésze

Marcio Kogan brazil építész (Studio MK27) már a mai kor-, a fiatalabb generáció alkotója, nála talán ezért a minimalizmus – amelynek virtuóz képviselője – már tudatos-, szigorú és szerkesztett formában jelenik meg. A '80-as évek óta dolgozik, építészetének íve folyamatos és töretlen. Alapképlete azonban következetesen ismétlődik: - legtöbbször könnyű lábakon „lebegő” - monolit és hangsúlyos keretbe feszített könnyűszerkezetes mezők izgalmas térbeli kompozíciója adja a kontraszthatáson alapuló művészi feszültséget! Háromdimenziós kubista kompozíciók ezek, ahol a különböző síkokon megrajzolt kétdimenziós fa- és üveg „festmények” brutális beton- vagy kőkeretei szintén az alkotás fontos (ha nem a legfontosabb) elemei...

A Casa 6 nevű lakóépülete (2015) a horizontális remekműve, a derékszögben egymásba metsződő épülettetek lapos hosszúkait csak a síkugrások és az oszlopok motiválják. A villa homlokzatain mindössze két anyag jelenik meg: a fehér vakolat és a fa, amelyek vízszintes csíkjai különböző síkokon futnak, így az épület összhatásában egy fehér térbeli keretbe feszített kompozíció, ahol a visszaugró faburkolatos mezők jelzik a humánus belvilágot.



Vagy az ugyanezen alapvetésen nyugvó, - de még inkább „monolit” jellegű két zárt tömbből álló ún. Ipes Háza, - ahol a horizontális „lebegő” épületteteket oszlopok helyett kő pengéfalak támasztják alá. De ilyen a Lee

Ház is. Mind vízszintes tömegű, - lábakra állított 2lebegő" épületek, - hófehér vakolt falsíkokkal és faburkolatos betétekkel.



A Tiljolinho Ház (Sao Paulo 2007) is ennek a vonulatnak a tagja, de itt már megjelenik egy téglakörmű, amely a kétszintes kompozíciót összefogja és egy végigfutó erkélylemez, amelyet fekete oszlopsor támaszt és ritmizál. A V4 fantáziánévű lakóháza tulajdonképpen egy gyönyörű látszóbeton lemez, amely alatt az acél oszlopok között üvegből és fából megkomponálva megszületik egy lakótér. Ugyanezen, végletekig lecsupaszított alapképlet szerint épület meg – egyértelműen tetten érhető Mies van der Rohe és Wright hatások alatt - a Punta Ház Uruguay-ban és a Redux Ház Sao Paoloban.



Marcio Kogan építészetének legszebb alkotásai ugyan villaépületek főként lakó funkcióval, - de miután ezek az objektumok közel 1000 m²-en valósultak meg-, így példaértékű előképei lehetnek egy kisebb hazai- és minimális költségvetésből megvalósítandó kis középületnek is már csak minimalista felfogásuk okán is.

III.3.4. A megtalált építészeti irány:

Minimalizmus

A koncepcióalkotás indításakor is szűkre szabott költségkeret a tervezési folyamat során oly mértékben szorító- és kötelező érvényű „gúzsba kötést” eredményezett, amely a tervezést- és egyáltalán az építészeti gondolkodást is meghatározó tényezővé lépett elő. Ez a hihetetlenül szűk mozgástér ugyanakkor inspirálólólag is hatott ránk: Milyen építészeti eszközökkel oldható meg a feladat úgy, hogy ne csak egy „éppen csak működő” funkcionális térsor valósuljon meg, - de egy értékeket képviselő építészeti kompozíció születhessen?

Ráadásul építészeti érdeklődésem-, - szakmai útkeresésem ez idő tájt, az „Új Bauhaus” és a De Stijl után még puritánabb irányban tapogatózott. Luis Barragán, Alvaro Siza és Marcio Kagan építészete öntudatlanul, könyveik és szaklapok lapozgatása során, - vagy tudatosan, az új tervezési feladat extrém peremfeltételeinek hatására - de hatni kezdett rám.

E két meghatározó hatás – az anyagi korlátok és az aktuális művészeti előképek – együttesen, egyre erősebben jelölték ki a gondolkodás módját-, irányát és határait. Akkor még nem fogalmazódott meg bennem, - amit ma már tudok: Ez a stílusirányzat a MINIMALIZMUS volt.

Illetve – az anyagi háttér gyengesége-, a kivitelezői gárda felkészültsége- és az alkalmazott anyagok színvonala miatt - a minimalizmus egy speciális kelet-középeurópai-, kisvárosi válfaja.

III.3.5. Az épület építészeti ismertetése

Építészeti műleírás a Budakeszi, 2411 hrsz. ingatlanon megvalósult 4 csoportszobás bölcsőde terveihez

A bölcsőde épülete jogilag az óvoda telkével közös tömbtelekre került. A használat szempontjából azonban a kialakuló két telekrész határozottan elkülönül, - egymástól támfallal-, drótkerítéssel és sövényel elválasztva -, önálló főbejáratokkal. Szintén önállóan történik az épület gépkocsival való megközelítése, a parkolás és a gazdasági töltés. Az óvoda jelenleg is csak a teleknek bő felét használja, kerítéssel lehatárolt módon – a fennmaradó terület „parlagon hever”, elkerítetlenül és gondozatlanul. Erre a telekrészre került az új építésű bölcsőde épülete. A telek beépítése oly módon történik, hogy a két épület összesített beépítési paraméterei együttesen is kielégítik a Szabályozási terv előírásait.

A telepítés

Az új bölcsőde épületének elhelyezésére, telken belüli telepítésére hat variáció készült, amelyből a Budakeszi Tervtanács és a Képviselő Testület döntése értelmében a 6. sz. variáció került jóváhagyásra. E szerint a lapostetős, földszintes leányépület a telek északnyugati sarkába került. Az intézmény gyalogos főbejárata így a nyugalmas Konth Miklós utcába kerülhet (mozgássérülteknek és babakocsival érkezőknek szintben, ill. lépcsőn át is megközelíthetően.) – míg a gépkocsi parkolás és a gazdasági töltés szeparáltan a Máriy u. felől történik. Így ideális módon elkülönülhet a kétfajta forgalom, - és a gyerekek játszókertjei a forgalomtól és a zajhatásoktól védett módon kerülhetnek a telek déli és keleti oldalára.



Az épület „hosszája” a Konth Miklós utca mellé került, - itt sorakoznak az utcai fronton a kiszolgáló funkciók, mintegy épített védelmet jelentve a csoportszobáknak észak és a lakópark forgalma felől. A két merőleges keresztszárny rejtje az épület fő funkcióit – a csoportszobákat, a hozzájuk tartozó kiszolgáló helyiségekkel. Ez az alaprajzi rendszer ideális délkeleti tájolást eredményez a csoportszobák számára és lehetővé teszi hang- és szélvédett, részben fedett és burkolt belső játszókertek létrehozását. Ezek a barátságos „zugok” olyan védett zónák, ahol nyugodtan elhelyezhetőek voltak a homokozók és a „vízpermetező” pancsoló medencék.



A nyugati oldal parkoló sora az épület Máriy utcai előkertjébe került szeparált módon, egy döntött szegélyű gépkocsi behajtón keresztül megközelíthetően. A telken belül így módon biztosítható az előírt parkoló igény, - logikusan és a bölcsődei élet zavarása nélkül megoldható a gazdasági forgalom is, valamint a gépkocsival érkező mozgássérültek (a szabvány szerint kialakított mozgássérült parkolóból) itt is meg tudják közelíteni az épületet. A parkolósort az előírások szerint négy gépkocsinként fásítással láttuk el. A parkoló zónából lépcső és rámpa vezet a Konth Miklós utcai főbejárat felé is.

A telek zöld gyepfelületeit, szabad játszókert-zónáit a tereprendezéssel oly módon alakítottuk ki, hogy azok tereplejtése mindenütt 5% alatt maradjon. A nagyobb lejtésű gyeprészt ill. funkcionális határokat (parkoló-kert; óvoda-bölcsőde; stb.) korlátmagasságú támfalakkal ill. védősövényekkel választottuk le a játszókertektől.

Az épület funkcionális ismertetése

Az épület egy fő- és két keresztengelyre felfűzött funkciók sorozata.

A kelet-nyugati irányú főengely az épület közlekedő folyosója, amelyet súlyponti helyen – a Konth Miklós utca felől – „támad” a főbejárat, szemben a feltároló belső udvarral. Ez a fogadó előtér egy folyosói térbővülettel gazdagodik a babakocsi-tárolást is segítve. Ebből a térbővületből nyílik a vendég (mozgássérült) wc is. A főbejárat mellett és elektromos mérőfogadó helyiséget helyeztünk el, - mindkettőt külső megközelítéssel. A főengely északi oldalán a kiszolgáló blokkokat soroltuk, - képletszerűen, önálló funkcionális egységekként -, egymástól apró zöld udvarokkal elválasztva. A nyugati oldalon a gazdasági bejárat mellé került a melegítő konyha és kiszolgáló egységei a dolgozói étkezővel, - a következő egység a mosókonyha és a női öltöző blokkja. A főbejárat mellett, központi helyre került az irodasor, - a gyerekzivajtól védve egy intim folyosó szakasról nyílóan -, az utcára- és egy kis zöld udvarra tájoltan. A tengely északi oldalának utolsó (keleti) eleme az üzemeltetési- raktározási blokk. Ide kerültek a raktárak, a karbantartó műhely,

a férfi öltöző és a gépészet. (Amennyiben az üzemeltető nem tart igényt férfi öltözőre – jelenleg nincs férfi dolgozójuk – a helyiség „elkülönítő helyiségként” funkcionálhat.)



A két keresztzárny egy-egy „gondozási egység”, amely 2-2 duplex csoportszobából áll, a hozzájuk tartozó kiszolgáló helyiségekkel,

- a közös gyerekátadóval,
- a csoportonkénti fűrésztő-biliző helyiségekkel, amelyek az átadóhoz és a csoportszobákhoz egyaránt kapcsolódnak,
- a gyerekszobai játék, heverő, ágynemű és textilraktárakkal csoportszobánként,
- a takarítószer tárolóval,
- a kerti gyermek wc-vel,
- és a kerti játék- és matractárolóval.

A jellemző funkcionális egységek helyiségeinek általános ismertetése (Az MSZ 24210-1/2011 szabvány előírásai szerint)

Nevelési- gondozási egység

Bejárati előtér és gyermekkocsi-tároló, folyosók
alapterülete > 16 m², - innen nyílik a szülői mosdó-wc
burkolata greslap ~színe RAL 7035, lábazat egy sor saját anyagából
Javasolt burkolat: Piemme Fast Tortora 30x60 (világosszürke)
Javasolt „vezető sáv”: Piemme Fast Marrone 30x60 (sötétszürke)



Akadálymentes szülői mosdó-wc.

hideg-meleg vízű mosdó keverő csapteleppel, - hideg-melegvízes falikút tömlővéges csapokkal, - természetes szellőzés lehetőségével.

padlóburkolata greslap ~színe RAL 7035, (Piemme Fast Tortora 30x60 - világosszürke)

falburkolat okkersárga mázas kerámia választott méretben (Marazzi Sistem C Architettura Arch-Ocra 20x20, vagy ezzel megegyező minőségű)

Gyermeköltöző, átadó

Alapterülete > 16 m², - átlátszó, mélyen üvegezett ajtóval a fürösztő-biliző helyiséghez és a gyermekszobákhoz, - ruhatárolókkal, cipőtárolókkal és ülőlapokkal (Gyermekenként 40 cm széle, 25 cm mély és 20 cm magas ülőpad), - a pad fölött fogas lehetőségével.

burkolata greslap (Piemme Fast Tortora 30x60 – világosszürke – vagy vele egyenértékű) ~színe RAL 7035, lábazat egy sor saját anyagából

Fürösztő-biliző, gyermekmosdó, wc

Alapterülete > 14 m², - üvegezett ajtóval kapcsolódik az átadó helyiséghez és a csoportszobához, - az üvegezés 60cm tömör parapet fölött értendő, - az ajtókon 1,0m magasságig függőleges üvegvédő ráccsal (max 8 cm pálcátávolsággal), vagy üvegvédő fóliával, vagy biztonsági üveggel.

2 gyermek wc-vel, - 2 db gyermek mosdóval (peremmagasság 40-45 cm – felette egybefüggő tükörrel, - 1 db bilimosóval, 1 db felnőtt kézmosóval, 1 db gyermek fürdőkáddal, - pólózó-asztallal, - törölköző tartóval és tükörrel.

Hidegburkolat padlóösszefolyóval, ajtó magasságig csempézett falak.

burkolata greslap (Piemme Fast Tortora 30x60 – világosszürke – vagy vele egyenértékű) ~színe RAL 7035

három belső fal burkolata fehér mázas kerámia választott méretben (Opoczno Incencija biala 20x20 vagy vele egyenértékű)

északnyugati hátfal burkolata RAL 1003 (okkersárga - Marazzi Sistem C Architettura Arch-Ocra 20x20, vagy ezzel megegyező minőségű)



Csoportszoba

Alapterülete > 50 m², - legkisebb alaprajzi mérete > 6,0 m, - közvetlen természetes megvilágítással, - teraszkapcsolattal, - árnyékoltan, - hézagmentes, mosható, fertőtleníthető melegpadlóval, - az oldalfalak 1,30m magasságig ütés- és kopásálló, mosható és fertőtleníthető melegburkolattal, - két csoportszobás közti fal 1/3-a átjárható és átlátható. padlóburkolata négy különböző színű linóleum burkolat. Kettesével összefogva Tarkett Veneto XF soft Lagoon és Denim, - illetve Tarkett Veneto XF soft Leaf és Olive

Falburkolatuk 1,30 m magasságig Tarkett Veneto XF soft Carmine (piros). Igény szerint további keményfa lábazat is elhelyezhető szürke színre mázolja: RAL 7047

A játszósobák hátfalán teljes magasságban elhelyezendő beépített bútorok színe szintén RAL 7047 (szürke) legyen.

Gyermekszobai játék-, heverő-, ágynemű- és textilraktár

Alapterülete csoportszobánként > 8,0 m²

Javasolt burkolat PVC Rekord 42 Diament 122857100 (szürke) 15 cm felhajtott lábazattal.

A helyiségben az alapterület 40%-át nem haladhatja meg a tárolt gyúlékony anyagok alapterületi vetülete, - vagy a tárolt játékok 300°C nem éghetőek legyenek. Nagyobb mennyiségű gyúlékony anyag tárolása esetén az ajtót 30 perce tűzállósági fokozatúra kell cserélni.



Terasz

Közvetlenül kapcsolódik a csoportszobákhoz, - alapterülete gyermekenként min. 5 m², - közvetlenül kapcsolódik a kerthez és a kerti játék- és matractárolóhoz, - burkolata tisztítható, fertőtleníthető, csúszásmentes és fagyálló, - árnyékolt ill. árnyékolható, részben fedett. A kültéri burkolat javasolt színe halványszürke ~RAL 7047 – javasolt anyag kavicsolt beton járólapok.

Játzókert

Alapterülete > 200,0 m², - minimum gyermekenként 10 m², - min 4,0 m² alapterületű, lefedhető, ütécscillapító anyagú peremmel határolt homokozóval és szabályozható kevert vízzel és elfolyó rendszerrel kialakított vízpermetező pancsolóval, - füvesített felülettel, - max 5% lejtéssel.

Kerti játék- és matrac tároló

Alapterülete min. 8,0 m², - fűtés és szellőzés lehetőségével, - kapcsolódóan a teraszhoz és a belső terekhez.

Javasolt burkolat PVC Rekord 42 Diament 122857100 (szürke) 15 cm felhajtott lábazattal.

A helyiségben az alapterület 40%-át nem haladhatja meg a tárolt gyúlékony anyagok alapterületi vetülete, - vagy a tárolt játékok 300°C nem éghetőek legyenek. Nagyobb mennyiségű gyúlékony anyag tárolása esetén az ajtót 30 perces tűzállósági fokozatúra kell cserélni.

Takarítószer-raktár

Alapterülete min. 3,0 m²

Burkolata greslap ~színe RAL 7035, lábazat egy sor saját anyagából. (Cersanit Mount Everest Skalka 30/30 SK R9 – vagy vele egyenértékű)

Ajtaja 30 perces tűzállóságú A2EI 30 fémajtó.

Játzókerti gyermek-wc és kézmosó

Alapterülete min 4,0 m², - egyterű helyiség 1 db gyermek wc-vel, 1 db kevert vízű gyermek kézmosóval és 1 db felnőtt kézmosóval

Burkolata greslap ~színe RAL 7035 (Cersanit Mount Everest Skalka 30/30 SK R9 – vagy vele egyenértékű), falburkolat fehér mázas kerámia 1,30 m magasságig (Opoczno Incencija biala 20x20 vagy vele egyenértékű), választott méretben.

Kültéri műanyag bejárati ajtó RAL 3020 (piros) színben (Rehau Brillant – vagy vele egyenértékű).

Igazgatási helyiségek

Vezetői iroda

- Alapterülete min 12,0 m²

- Padlóburkolata szőnyegpadló választott színben, (vagy PVC Rekord 42 Diament 122857420, 10 cm felhajtott lábazattal).

Gazdasági iroda

- Alapterülete min 12,0 m²

- Vezetői iroda mellett

- Padlóburkolata szőnyegpadló választott színben, (vagy PVC Rekord 42 Diament 122857420, 10 cm felhajtott lábazattal).

Gondozónői szoba

- Alapterülete min 12,0 m²
- Padlóburkolata szőnyegpadló választott színben, (vagy PVC Rekord 42 Diament 122857420, 10 cm felhajtott lábazattal).

Élelmezésvezetői iroda

- Alapterülete min 12,0 m²
- Elhelyezése a konyhai blokkban
- Padlóburkolata szőnyegpadló választott színben, vagy PVC Rekord 42 Diament 122857420, 10 cm felhajtott lábazattal.

Irattár

- Alapterülete min 6,0 m²
- Irodai zónában
- Burkolata greslap (Cersanit Mount Everest Skalka 30/30 SK R9 – vagy vele egyenértékű), ~színe RAL 7035, lábazat egy sor saját anyagából.
- Ajtaja 30 perces tűzállóságú A2EI 30 fémajtó.

. Szociális helyiségek

Dolgozói étkező

- Alapterülete min 12,0 m²
- Elhelyezése konyhai blokkban
- Burkolata greslap választott színben, lábazat egy sor saját anyagából (Cersanit Mount Everest Skalka 30/30 SK R9 – vagy vele egyenértékű).

Női öltöző, - mosdó-zuhanyzó és wc

- Alapterülete min 10,0 m²
- Egy darab zuhanytálca max 25 főre a személyzeti öltözőblokkban
- A wc az öltöző előtéréből nyílik
- Burkolata greslap választott színben, a zuhanyzóban csúszásmentes kivitelben (Cersanit Mount Everest Skalka 30/30 SK R9 – vagy vele egyenértékű), - az öltözőben PVC burkolattal, lábazatként is felhajtva, - a zuhanyzóban ajtómagasságig csempézve fehér mázas kerámiával (Opoczno Incencija biala 20x20 vagy vele egyenértékű), - a wc-ben 1,30 m-ig csempézve fehér mázas kerámiával.

Gyermek elkülönítő és előtere

- Az elkülönítő üvegezett belső műanyag ajtóval nyílik az előtér helyiségéből, amelyben a gyermekekre felügyelő gondozónő tartózkodik.
- Az előtérben 1 db kézmosót helyeztünk el.
- A helyiséget a gyermekszobáktól szeparáltan az üzemeltetési blokkban helyeztük el.
- Burkolata PVC, - felhajtott lábazattal.

Melegítő konyha

- Konyhatechnológiai terv szerint
- A gazdasági töltés zónájában

- Burkolata saválló greslap választott színben, csúszásmentesítve, lábazat egy sor saját anyagából (Cersanit- Mount Everest Skalka 30/30 SK R11).
- A konyhatechnológia szerint a konyhaüzemben álmennyezet nem szükséges, de a födém alatt futó gépészeti-, elektromos-, és egyéb csővezetékek felületét mosható mázolás ill. felületkezeléssel kell ellátni.

Mosókonyha

- 1 db fő manipulációs térrel (vasaló- ruhajavító, - mosó- és szárító gépekkel)
- Szennyes- és tisztaruha raktárral
- Burkolata greslap választott színben, csúszásmentes kivitelben (Cersanit- Mount Everest Skalka 30/30 SK R9), - 1,30 m-ig csempézve fehér mázas kerámiával (Opoczno Incencija biala 20x20 vagy vele egyenértékű).
- Folyosó felőli ajtaja 30 perces tűzállóságú A2EI 30 fémajtó.

Központi raktárak

Takarítószer- és takarítóeszköz raktár

- Alapterülete min 6,0 m²
- Elhelyezése az üzemeltetési blokkban
- Burkolata greslap ~színe RAL 7035, lábazat egy sor saját anyagából (Cersanit- Mount Everest Skalka 30/30 SK R9).
- Ajtaja 30 perces tűzállóságú A2EI 30 fémajtó.

Játék raktár

- Alapterülete min 6,0 m²
- Elhelyezése az üzemeltetési blokkban
- Javasolt burkolat PVC Rekord 42 Diament 122857100 (szürke) 15 cm felhajtott lábazattal.
- A helyiségben az alapterület 40%-át nem haladhatja meg a tárolt gyúlékony anyagok alapterületi vetülete, - vagy a tárolt játékok 300°C nem éghetőek legyenek. Nagyobb mennyiségű gyúlékony anyag tárolása esetén az ajtót 30 perce tűzállósági fokozatúra kell cserélni.

Selejt raktár

- Alapterülete min 6,0 m²
- Elhelyezése az üzemeltetési blokkban
- Javasolt burkolat PVC Rekord 42 Diament 122857100 (szürke) 15 cm felhajtott lábazattal.
- A helyiségben az alapterület 40%-át nem haladhatja meg a tárolt gyúlékony anyagok alapterületi vetülete. Nagyobb mennyiségű gyúlékony anyag tárolása esetén az ajtót 30 perce tűzállósági fokozatúra kell cserélni.

Szeméttároló

- Alapterülete min 4,0 m²
- Elhelyezése a gazdasági töltés közelében
- Vízvételi hellyel és padlóösszefolyóval

- Burkolata greslap (Cersanit- Mount Everest Skalka 30/30 SK R9) ~színe RAL 7035, lábazat egy sor saját anyagából.
- Ajtaja 30 perces tűzállóságú A2EI 30 fémajtó.

Fogyóeszköz raktár

- Alapterülete min 6,0 m²
- Elhelyezése az üzemeltetési blokkban
- Javasolt burkolat PVC Rekord 42 Diament 122857100 (szürke) 15 cm felhajtott lábazattal.
- A helyiségben az alapterület 40%-át nem haladhatja meg a tárolt gyúlékony anyagok alapterületi vetülete. Nagyobb mennyiségű gyúlékony anyag tárolása esetén az ajtót 30 perce tűzállósági fokozatúra kell cserélni.

Kerékpár szín

- A főbejárat mellett
- Fedett-nyitott szín

Karbantartó műhely

- Elhelyezése az üzemeltetési blokkban
- Javasolt burkolat PVC Rekord 42 Diament 122857100 (szürke) 15 cm felhajtott lábazattal.

Szerkezetek

Tartószerkezetek

Az épület jellemző alapozási rendszere, - gerendaszerűen vasalt csömöszölt beton sávalapokon nyugvó vasalt aljzat. A felmenő falszerkezetek vasbeton koszorúval összefogott fokozott hőszigetelő képességű (Megrendelői utasításra B30, vagy Mátratherm típusú) falazóblokkok (8cm dryvit rendszerű külső hőszigeteléssel), illetve monolit vasbeton oszlopok és pengefalak.

A lapostetős épület födém szerkezete statikailag méretezett monolit vasbeton síklemez födém, - körbefutó monolit vasbeton attika falakkal. Az épületen végigfutó – az attika falakkal megegyező magasságú – peremgerenda szintén monolit vasbeton szerkezetű, - vonalszerűen, ill. pontszerűen megtámasztva falszakaszokkal és oszlopokkal.

A bejáratot hangsúlyozó törtengelyű perforált „előtető” monolit vasbeton szerkezetű, (vízzáró kivitelben) üvegtégla méretű „lukakkal”.

Belső épületszerkezetek

A mélyen üvegezett szerkezeteket üvegvédő fóliával, vagy biztonsági üveggel, ill. a kiesést és az üvegtörést gátló szerkezetekkel kell kialakítani.

Valamennyi áttört korlátot, rácsot legfeljebb 8,0 cm nyílásszélességgel szabad kialakítani.

Felmászásra alkalmas, ismétlődő elemeket nem szabad tervezni.

A nyári hőtermelés mérséklésére a csoportszobák felett nem járható lapostetőt tervezünk.

A kiálló falsarkokat legalább 1,8 m magasságig lekerekített élvédőkkel kell ellátni.

A hidegpadló helyiségeket legalább egy sor lábazat burkolattal kell szegélyezni.

A meleg- vagy félmeleg burkolatú helyiségekben a lábazat keményfából készüljön, ahol nem készül ütésálló falburkolat.



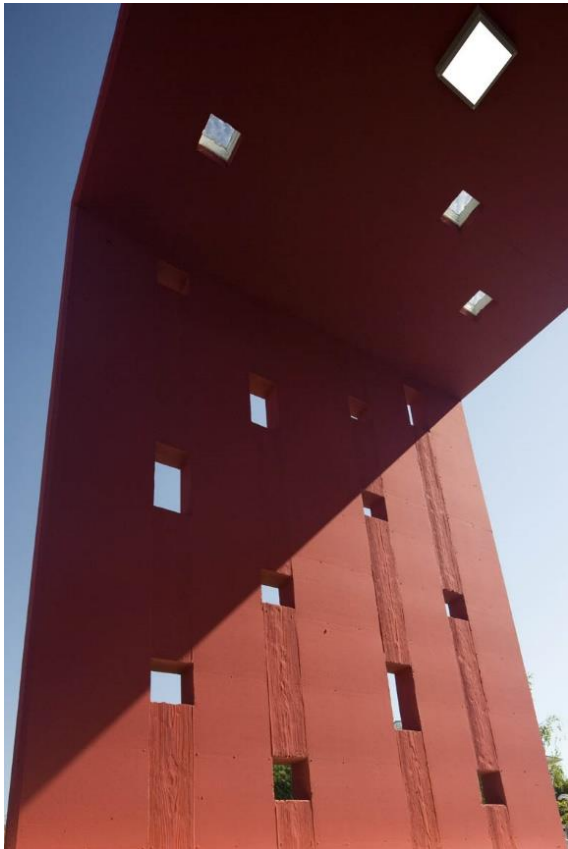
Homlokzat- és tömegképzés

A földszintes, lapostetős „lepény-épület” izgő-mozgó kubusait egy körbefutó markáns peremgerenda fogja össze egy hasábbá. A hófehér vakolt homlokzati felületek a nyugodt külső sík (falak + peremgerenda) mögött ki-be ugrálnak, belső udvarok tagolják – így a nyugodt külső héj mögött erős fény-árnylék hatású dinamikus világ bontakozik ki, - a gyermeki világ mozgalmasságára is utalva.

Az épület „gyermek- lakta” tereit-udvarait-, térelhatárolásait tovább motiválják és játékossá teszik a nagy üvegfelületek tokszerkezeteinek színezése, valamint az osztások és parapetek megmozgatása. Ugyanígy, a másodlagos és közlekedő terek falaiban „random-módon” elhelyezett színes üvegtéglák sora (dupla – külső és belső síkon is elhelyezve) is ezt a hatást szolgálja – amely nappal a belső terekben - este, kivilágításban a külső szemlélő számára okozhatnak „mosolykeltő” izgalmakat.

Az épület tetején a gyermekcsoportok tömbje fölött nem-járható lapostetőt terveztünk.

Az épület Konth Miklós utcai főbejáratát egy törttengelyű, - perforált, „lebegő” előtetővel tennénk hangsúlyossá. A vízzáró monolit vasbeton lemezt szintén véletlenszerűen kiosztott négyzetes lukasztásokkal tennénk izgalmasság és vidámmá – mintegy „jelet” adva neki.



Összefoglalva elmondható, hogy az épület úgy próbál játékos és gyermeki lenni, hogy ugyanakkor alkalmazkodik a környezetéhez (központi vegyes területek lapostetős sávja, - ill. az óvoda épülete telken belül), - de nem tagadja meg a kort sem, amelyben épül és a tervezők építészeti hitvallását is tükrözi. Az anyagi szorítások, - a lakótelepi környezet és a tervezők építészeti hitvallása egyaránt a „minimalista” építészeti irányt jelölték ki – a térnek és időnek ezen a pontján - követendő útnak. Ez az út - hitünk és reményeink szerint – egy tiszta-, őszinte és következetes építészeti kompozíciót eredményezett...

A III.3.5 pont szövegében hivatkozott magyar szabványok:

MSZ EN 649; MSZ EN 685; MSZ EN 14041; MSZ 15601-1; MSZ 15601-2; MSZ 24203-5;

A III. 3. 5 pont szövegében hivatkozott jogszabályok:

15/1998.(IV.30) NM rendelet; OTÉK: A kormány 253/1997. (XII. 20.) rendelete

III.3.6. Az épület utóélete, méltatások

ÉPÍTÉSZFÓRUM – „Gyermekrajz fehér papíron”

2014 08. 29

„A kötelezővé váló óvodák, valamint a szintén helyhiánnyal küzdő bölcsődék bővítésére és fejlesztésére, illetve új intézmények létesítésére kiírt KMOP pályázat eredményeként szeptemberben sok helyen kerül sor átadókra. Ebből a pályázati keretből, Budakeszi Önkormányzatának megbízásából, alacsony költségvetéssel és gyors kivitelezési határidővel, minimalista stílusban épült meg a **Vadász Bence** által tervezett új bölcsőde. **Bán Dávid** írása.

A városi tervtanács Budakeszihez kötődő építészeket kért fel a pár éve megépült óvodával azonos, osztatlan tulajdonú, de arról kerítéssel leválasztott telken - a Konth Miklós és Máriy utca sarkán - egy új, négy csoportszobás bölcsőde megtervezésére. Az elhúzódo előkészítési folyamat után, a KMOP keret felhasználhatósága érdekében, idő hiányában rendes pályázat kiírására már nem volt mód, így a meghívott építészekről vázlatokat, árajánlatokat vártak. A beérkezett anyagok közül válogatva végül a Vadász és Társa Építőművész Kft. kapott felkérést arra, hogy igen rövid határidővel konkrét tervvázlatokat készítsen. 2011 decemberére hat változat született, amelyek közül a helyi építészeti zsűri választotta ki a megvalósítandó épületet, aminek engedélyeztetésére összesen egy hónap állt rendelkezésre. A megvalósításra szánt, és később is csak minimálisan túllépett költségvetés bruttó 150 millió forint volt – nagyjából egy családi ház megvalósítási kerete –, amiből a berendezés nélküli, közel nettó 800 nm-es épületet, a támfallal elválasztott 14 férőhelyes parkolót és a kertet kellett megvalósítani. A kivitelezésre alig 9 hónap állt rendelkezésre.



Az idő rövidsége, a környezet adottságai és az igen szűkös költségvetés vezette az építészeket a minimalista, puritán felfogású, egyszerű megoldások felé. Az épület részben ebből a megfontolásból lett lapos tetős, ami azonban nem a kisvárosi jelleggel megy szembe, hanem a lakótelepi környezethez, illetve a telken álló óvoda 2-3 évvel korábban bővített épületeihez igazodik. Ugyanakkor – amit azonban a tervezés, megvalósítás folyamán többször meg kellett védeni – a tervezők szívéhez is ez a modernista felfogás állt közelebb.

Az épület funkcionális elve, tömegformálása és homlokzati kiképzése is képletszerűnek mondható. Magukat a funkciósorokat különböző tengelyekre lehet felfűzni. A főbejárati hossztengety a Konth Miklós utcával párhuzamos, ezen az oldalon végig a kiszolgáló egységeket találni. A különböző blokkokat mintegy dobozszerűen kisebb belső udvarok választják el egymástól. Ezen a soron helyezkedik el elsőként a konyhablokk, majd az elválasztás után a főbejárati előcsarnok és az igazgatási helyiségek, amiket szintén egy kis belső udvar követ, végül a kiszolgáló helyiségek, gépészet, raktárak, illetve a vendégek mellékhelyiségei, ideértve a mozgáskorlátozottak számára készült WC-t is. Ez a tengely egyben védelmet is nyújt az amúgy nem túl forgalmas utca zajától.



A hossztengety másik oldalára két kereszttengety lett ráfűzve, ezekben helyezkednek el a tényleges bölcsődei funkciók. Két duplex csoportszobához közös kiszolgálóhelyiségek tartoznak, így mindkét szárnynak megvan a saját öltöztető-, átadó helyisége – ezekből jobbra és balra nyílnak a csoportszobák –, szabványos vizesblokkjai, játékszer-raktárai. A két-két csoportszobához egy-egy belső udvar tartozik, és maguk a termek is ezekre nyitottak, innen kapják a természetes fényt, de egyben megfelelően árnyékoltak, szélről és az utcától

védettek, ideális nyugalmat biztosítanak a gyerekek számára. A belső udvarok részben fedettek, részben nyitottak, a pergolával fedett árnyékolók mellett teljesen nyitott részei is vannak. A szárnyak végében a nevelők és a szülők számára található mellékhelyiség, amelyek hátoldalán a kertből is elérhető WC és kézmosó került kialakításra.

Az épületet ez a tengelyesség határozza meg leginkább, ugyanakkor körben végigfut rajta egy oszlop- és gerendasor, egy markáns peremgerenda, ami az egész konstrukciót egy nagy lapos hasábbá zárja be. Lényegében ebből a nagy tömbből kerültek kimetszésre azok a kis belső udvarok, amelyek a belső helyiségek számára teret, ugyanakkor valamelyes zártságot és védelmet biztosítanak. Így az első fronton elhelyezkedő irodahelyiségek sem közvetlenül az utcára nyitottak, a kis belsőudvarok által védettséget kapnak, de ugyanígy tagozódnak a gondozási egységek is. Mindezeket fogják egybe a felül végigfutó pergolák.

Ezt a fajta *kubista* kockológiát néhány egyéb elem ritmizálja, például a főbejáratnál megjelenő látszóbeton pengefal, ami egyben a tetőbe is átfordul. Itt az eredeti tervek szerint kizárólag látszóbetont alkalmaztak volna, de a megrendelői igények miatt ez módosult, „finomodott”. Az előtetőn kiképzett randomszerű lukakba üvegtégla került, hogy teljes felületen védjen az esőtől. A fehér, finoman megmunkált épületre ráhelyezett durvább megmunkálású és pirosra festett pengefal erőteljes kontrasztot nyújt, egyben határozottan jelöli ki a főbejárat helyét is. A kubista hatást erősíti az oszlopsorokkal, azok ritmusával való játék, és jelként hat az oldalhomlokzaton megjelenő dísz zászlórúd is.



A bölcsődék létehez mindenképpen hozzátartozik a játékosság, amit maga az épület is ki kíván emelni. Míg anyaghasználatban, a szűkös költségvetés miatt nem volt komolyabb mozgástér, a színek

használata is szinte kizárt volt – például a tervek szerint a belső udvarokra néző nyílászárók pirosak lettek volna –, így végül a tömör falfelületen randomszerű lukasztások adják meg ezt a játékosságot, utalva egy gyerekrajzra, ahol egy házra hasonló tetszőlegességgel kerülnek az ablakok. Mindezek a „lőrészerű” kivágások a belső terekben könnyed fénypázmákat rajzolnak ki, ez a hatás néhány helyen színezett üvegtéglával még jobban meg tudott erősödni. Ezenkívül néhány gépészeti elem, ajtón még meg tudott jelenni az eredetileg jóval több helyre szánt piros szín, amely így – persze funkcionalitásukat megtartva – a szemelő számára szintén egyfajta véletlenszerű játékosságot rajzol ki. A gyermeklélek tisztasága és játékossága végül tehát a képletszerű tisztasággal szerkesztett hófehér épületen fény-árnyék hatásokkal, a lukasztásokkal és a

véletlenszerű ritmusokkal tudott megnyilvánulni.

A kiszolgáló helyiségek visszafogott, de megfelelő anyaghasználattal kialakított részei mellett a gyerekek tereiben határozottan, csoportonként egységesen jelentek meg volna a színek. A kivitelezés során azonban mindezt egyszerűsíteni kellett, így ezek a helyiségek is lényegében egyszínűek lettek, ugyan a vizesblokkokban a fehér falburkolaton randomszerűen sikerült becsempészni különböző színeket.

Ugyanebbe a minimalista összképbe illeszkedik a „bölcsőde” felirat is – eredetileg betonból lett volna kimarattva – ami visszafogott, szürkés betűkkel, a homlokzat síkjától kicsit eltartva került felhelyezésre. Az épülethez szorosan kapcsolódik a kertészet is, ahol szintén a minimalista felfogás dominált, miközben teljes összhangba került az épülettel. Mind a belső kisudvarokon, mind magában a kertben a geometrikus rend és formák uralkodnak – a téglalap alakú homokozók, vízpermetezővel ellátott, kicsit aszimmetrikusan eltolt kerek pancsolók –, de ezek az elemek ugyanakkor játékos elrendezésben komponáltak.



A rövid határidővel, de jó minőségben kivitelezett épület szeptembertől fogadja a gyermekeket. A bölcsőde szomszédságában a jelenleg még üresen álló telken adott esetben az intézmény egy hasonló kubista téglatestű „lepény-épülettel” még egy duplex egységgel bővíthető, a most elkészülthez minimális beavatkozással kapcsolható.”

Bán Dávid

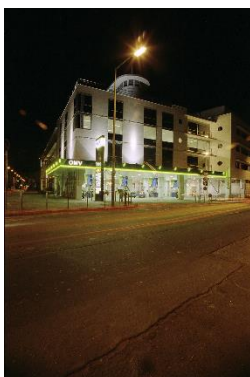
IV. ÖSSZEGRZÉS

Furcsa dolog egy építésznek önmagát-, saját alkotásait elemezni, - végig gondolni és újraélni az alkotási folyamatot. Érdekes és elgondolkodtató élmény megfogalmazni és papírra vetni egy-, vagy több épület történetét, - történeti előzményeit, - a térbeli-, időbeli-, szakmai és társadalmi hatásokat, amelyek végül olyanná tették az alkotót és alkotását mint amilyenné lettek. Ott és akkor.

Újra végigjárva azt a közel két évtizedes utat, amelyet a három ismertetet épületem gondolati-, tervbeli- és három dimenziós tárgyasult formában való végső „megszületése” során bejártam, nem csak megnyugtató örömmel töltött el (hiszen a HÁZ-ak számomra ma is vállalható, kiértelt és mára már „bizonyított” kompozíciók), - hanem évtizedek távlatából szemlélve- és összefüggéseiben látva a folyamatot „rejtett dimenziókra” is ráébredtet!

Megértette velem, hogy az egykor jórészt ösztönös vonalaknak mindig volt előzménye, háttere, - hogy a sokszor csak érzelminek tűnő döntések mögött kimondva-kimondatlanul ott volt egy évszázad építészettörténete-, izmusok máig tartó hatása-, benne volt egy építész dinasztia családmeséje és egy kicsit Budapest történelme is. Ha pedig így van – és most már talán érezhető, hogy így van – akkor azt hiszem a három építészeti produktum, megfelelő színvonalon a helyén van! Térben és Időben is.

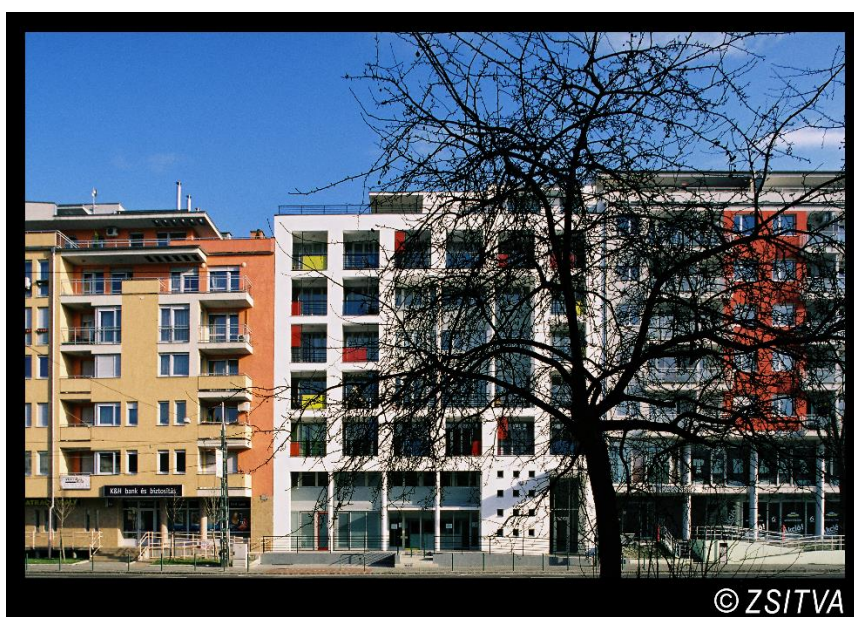
Az egymáshoz képest megfogalmazható viszonyuk pedig – mint a három építészeti állomás – talán valóban felfűzhető egy fejlődési fonálra. Reményeim szerint, a közel hét évenkénti „grádicsok” tudhatóan és érezhetően egymásból (is) következnek és jelzik, hogy építészeti gondolkodásom nem rekedt meg a mégoly sikeres első alkotás – a Margit Ház - építészeti világánál, - hanem a folytonos útkeresés jellemzi. Az útkeresés során pedig az elért állomások (Fecske Ház és Budakeszi Bölcsőde) egy olyan irányt jeleznek, amelyek egyfajta „tisztulási folyamatnak” is értékelhetőek, - hisz bár azok is mindvégig, határozottan és vállaltan a „modern építészeti” XXI. századi „gyermekai”, mégis egyre puritánabb és tisztább komponálási elvek mentén születtek és talán mára egy azonosítható, egyéni hangot is képviselnek!



V. FELHASZNÁLT FORRÁSOK, SZAKIRODALOM

V.1. - Internetes oldalak

- www.vadaszstudio.hu
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Preisich_Gábor
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Vadász_György
- http://index.hu/kultur/klassz/2011/12/02/atadtak_a_prima_primissima_dijakat/
- <http://egykor.hu/budapest-ii--kerulet/lakohaz/2473>
- http://fovarosi.blog.hu/2015/06/18/90_eve_született_dul_dezso
- http://artportal.hu/lexikon/muveszek/dul_dezso
- <http://late-modern.blogspot.hu/2009/05/mi-az-kesomodern.html>
- Haba Péter: Vadász György – www.vadaszgyorgy.artportal.hu
- Vadász György képzőművészeti munkái a www.szoborlap.hu -n
- <http://www.atriumfilmszinhaz.hu/atrium-informaciok/atrium-tortenete>
- http://varoskepp.blog.hu/2009/07/03/margit_koruti_luxus
- <http://studiomk27.com.br/>
- http://fovarosi.blog.hu/2011/06/04/nyugdijpenzek_a_harmincas_evek_ben_a_dugattyus_haz
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Perczel_D%C3%A9nes
- <http://artportal.hu/lexikon/muveszek/dul-dezso-4394>
- <http://www.inout-home.hu/tervezes/epitesztervezes/a-maximalista-minimalista/>
- http://www.rovart.com/hu/minimalizmus_2687
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Luis_Barrag%C3%A1n
- <http://meonline.hu/archivum/plasztikus-gondolkodas/>
- <http://epiteszforum.hu/wienerberger-nur-du-allein>
- <http://ultimasreportagens.com/siza.php>
- <http://epiteszforum.hu/gyermekrajz-feher-papiron-uj-bolcsode-budakeszin1>



V.2. - Felhasznált források, folyóiratok

- Schéry Gábor (szerk.): Évek, művek, alkotók. Ybl Miklós-díjasok és műveik 1953-1994. Építésügyi Tájékoztatási Központ, Budapest, 1995.
- Magyar Építőművészet, 1958/6. p. 180.
- Az Országúttól a Mártírok útjáiig - Egy budai utca múltja és jelene. Budapest újság, 1974/11, p. 16.
- A Rózsadomb kapuja - A "Szomjas"- és a "Regent"-ház története. Budapest újság, 2005/03, p. 38

V.3. - Felhasznált irodalom

- Mezei Ottó (Szerk.) A Bauhaus (Gondolat kiadó 1975)
- Magdalena Droste: Bauhaus 1919-1933 (Taschen/Vince kiadó 2008)
- Magyar Építészet 1945-1955. (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat 1955).
- Ferkai András: Buda építésze a két világháború között. Budapest 1995. (25., 46., 167., 207., 323., 490 o.)
- Pamer Nóra: Magyar Építészet a két világháború között.
- Bojár Iván András (Szer.) Preisich Gábor . Vallomások (Kijarat Kiadó 1999)
- Jankovich Valéria (szerk.): Vadász György. Kijarat Kiadó, Budapest, 2003.
- Jékely Zsolt – Sódor Alajos: Budapest építésze a XX. században. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1980. 157. o.
- Bojár Iván András (szerk.): Közben. A magyar építészet 15 éve a rendszerváltástól az EU-ba lépésig, 1989-2004.
- Vadász György. Architectura – Vallomások sorozat. Kijarat Kiadó, Budapest, 1997
- Carsten-Peter Warncke: De Stijl 1917-1931. (Taschen 1990)
- Gábor Eszter: A CIAM magyar csoportja – Akadémiai kiadó – 1972
- Modern építészeti lexikon – Szerk: Dr. Kubinszky Mihály – Műszaki könyvkiadó 1978
- Klein Rudolf – Lampel Éva – Lampel Miklós: Kortárs Magyar Építészeti Kalauz (Octogon könyvek 2001)
- Rados Jenő: Magyar Építészettörténet – Műszaki könyvkiadó 1975
- Magyar építészet a szecessziótól napjainkig – Szerk: Ritoók Pál – Kossuth Kiadó 2004
- Das Gesamtwerk Barragán – Szerk: Alvaro Siza – Birkhauser – 1995
- Alvaro Siza – Phaidon Press Limited – 2000
- Alvaro Siza – Editor: Paco Asensio – teNeues 2002
- Philip Jodido: Alvaro Siza – Taschen 2003

